

Analýza obce Mokrovousy

Podklad pro zpracování Strategického plánu rozvoje obce

Zpracovatel:

Ústav pro ekopolitiku, o. p. s.

Mgr. Tomáš Gremlica

Kateřinská 26

128 00 Praha 2

Mokrovousy, říjen 2015

Obsah

1. Úvod a základní charakteristika.....	4
1.1 Začlenění obce Mokrovousy do vnějšího územněsprávního systému.....	4
1.2 Vnitřní administrativní členění obce Mokrovousy.....	5
2. Stručná historie obce.....	6
3. Geologické, geomorfologické, klimatické a přírodní podmínky.....	8
3.1 Geologické podmínky.....	8
3.2 Geomorfologické podmínky.....	10
3.3 Pedologické podmínky.....	11
3.4 Klimatické podmínky.....	15
3.5 Hydrologické a hydrogeologické podmínky.....	16
3.6 Přírodní podmínky.....	21
4. Funkční využití území, územní rozvoj, územní plán.....	31
5. Obyvatelstvo, domácnosti, domy a byty.....	36
6. Ekonomická situace.....	45
6.1 Trh práce a míra podnikatelské aktivity.....	45
6.2 Zaměstnanost.....	47
6.3 Struktura rozpočtu obce a ukazatele hospodaření obce.....	51
7. Infrastruktura.....	57
7.1 Technická infrastruktura.....	57
7.2 Dopravní infrastruktura.....	62
8. Služby, vzdělávací soustava, kulturní a sportovní zařízení.....	67
8.1 Veřejná správa a služby.....	67
8.2 Komerční služby.....	68
8.3 Zdravotnictví a sociální služby.....	68
8.4 Zařízení vzdělávací soustavy.....	68
8.5 Kulturní a sportovní zařízení.....	68
9. Doprava.....	69
10. Životní prostředí.....	71
10.1 Ekologická stabilita krajiny.....	71
10.2 Ekosystémy.....	74
10.3 Zvláště chráněná území.....	75
10.4 Vodní hospodářství.....	76
10.5 Ochrana ovzduší.....	76
10.6 Odpadové hospodářství.....	77
11. Veřejný pořádek a bezpečnost.....	77
12. Cestovní ruch, turismus, rekreace.....	78

13. Samospráva obce Mokrovousy.....	78
14. Vnější vztahy obce Mokrovousy.....	78
15. Závěr.....	78

1. Úvod a základní charakteristika

Obec Mokrovousy ležící na 50° 16' 30" severní šířky a na 15° 41' 09" východní délky v průměrné nadmořské výšce 252 m má rozlohu 487,0 ha, tj. 4,87 km². K 31. 12. 2014 zde žilo 351 trvale bydlících obyvatel, což představuje hustotu osídlení 72 obyv./km². V současnosti jsou Mokrovousy typickým příkladem obce s menším počtem obyvatel a relativně malým administrativním územím. Největší podíl z celkové rozlohy administrativního území zaujímá zemědělská, resp. orná půda, která je intenzivně obhospodařovaná. Hustota osídlení je v porovnání s údaji uváděnými za okres Hradec Králové (182,4 obyv./km²), Královéhradecký kraj (116,0 obyv./km²) i za Českou republiku (133,3 obyv./km²) velmi nízká. Obec se rozkládá v centrální části Východolabské tabule mezi městy Hradec Králové 15,2 km na jihovýchodě, Nový Bydžov 18,1 km na západě, Chlumec nad Cidlinou 28,3 km na jihozápadě, Hořice 13,0 km na severu a Lázně Bohdaneč 27,9 km na jihu.

1.1 Začlenění obce Mokrovousy do vnějšího územněsprávního systému

Obec **Mokrovousy** (kód obce ČSÚ: **570419**; kód obce MMR: **09826 4**) se nachází v oblasti Severovýchod (kód NUTS2: **CZ05**), v Královéhradeckém kraji (kód kraje NUTS3: **CZ052**), v okrese Hradec Králové (kód okresu: **3602**; kód NUTS4: **CZ0521**). Je součástí správního obvodu obce s rozšířenou působností – Hradec Králové (kód ORP: **965**; kód podle ČSÚ: **5205**), která zde, v souladu s ustanoveními zákona č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností, ve znění pozdějších předpisů, a vyhlášky č. 388/2002 Sb., o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a správních obvodů obcí s rozšířenou působností, ve znění pozdějších předpisů, vykonává státní správu v přenesené působnosti. Do správního obvodu obce s rozšířenou působností Hradec Králové patří 81 obcí.

Mokrovousy spadají do správního obvodu Finančního úřadu pro Královéhradecký kraj – územní pracoviště v Hradci Králové (číslo FÚ: **228**).

Mokrovousy patří do správního obvodu Magistrátu města Hradec Králové, který je v souladu s ustanoveními zákona č. 314/2002 Sb. a vyhlášky č. 388/2002 Sb. pověřeným obecním úřadem pro 39 obcí.

Obr. č. 1: Administrativní území obce Mokrovousy

Zdroj: <https://maps.google.cz>

Mokrovousy patří do uceleného správního obvodu Magistrátu města Hradec Králové, který je v souladu s ustanovením § 13 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, obecným stavebním úřadem, jenž tuto působnost vykonává pro 33 obcí.

Mokrovousy patří do správního obvodu Obecního úřadu Všestary – Matrika, který je v souladu s ustanovením § 2 a souvisejících zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, matričním úřadem, jenž tuto působnost vykonává pro ucelený správní obvod, do něž náleží 12 obcí.

1.2 Vnitřní administrativní členění obce Mokrovousy

Vnitřně je obec Mokrovousy administrativně rozdělena na:

- 1 část obce – Mokrovousy (kód části obce: **098263**);
- 1 katastrální území – Mokrovousy (kód katastrálního území: **698261**);
- 1 základní sídelní jednotku – Mokrovousy (kód ZSJ: **098264**).

Z hlediska typu je základní sídelní jednotka sídelní lokalitou.

2. Stručná historie obce

Nejstarší osídlení území dnešní obce Mokrovousy je doloženo archeologickými nálezy, které poskytují poměrně dobrý obraz o rozmístění sídlišť pravěkého i středověkého stáří. Na vlastním území obce je identifikováno 10 takových lokalit. Archeologické průzkumy lokality „Pod kostelem“ odhalily pravěkou osadu z období neolitu (ve střední Evropě 6 000 – 4 000 let před naším letopočtem). Nálezy z roku 2011 přinesly důkazy o osídlení severní části intravilánu obce (parcelní číslo 119/72) ze starší doby bronzové (ve střední Evropě 2 300 – 800 let před naším letopočtem). Severovýchodně od této lokality se nachází rozsáhlé polokulturní naleziště, které sahá od Mokrovous až po jižní okraj intravilánu obce Dohaličky. Archeologické prameny zde potvrzují osídlení kulturou s vypíchanou keramikou, slezskoplatěnickou kulturou a antropogenní aktivity středověkého stáří. Při jihovýchodním okraji Dohaliček přiléhá naleziště s povrchovým sběrem potvrzenou přítomností předmětů bosácké skupiny středního eneolitu, která je jinak ve východních Čechách velmi vzácná. Na území mezi toky říčky Bystřice a Mlýnského potoka stála v minulosti středověká tvrz. První písemná památka dokládající její existenci se váže k roku 1366. Další písemná zpráva uvádí k roku 1628 tvrz jako pustou. Mladší dřevěná tvrz byla na tomto místě postavena roku 1637. Jako datum jejího opuštění je uváděn rok 1707. Od druhé poloviny 14. století obec patřila několika vlastníkům. K nejznámějším patřil Beneš z Mokrovous a Hustiřan, český šlechtic a přívrženec východočeské skupiny husitů označované jako orebité, který se v roce 1420 zúčastnil dobytí Hradce Králové, v roce 1427 bitvy u Tachova a v roce 1431 jednání o soudeci chebském a cesty husitského poselstva do Basileje. V roce 1434 v bitvě u Lipan byl příslušníkem panské jednoty. Ve 40. letech 15. století se připojil k jednotě východočeských landfrídů a v roce 1452 se zúčastnil volby Jiřího z Poděbrad za českého krále. Dalšími známými majiteli obce byli Bořek Dohalský z Dohalic, Ferdinand Rudolf Dobřenský z Dobřenic, hrabě Jan Adam Záruba z Hustiřan a hraběnka Marie Alžběta Schaffgotschová, rozená z Valdštejna, dědička Dohalic a Mokrovous, které roku 1707 připojila k sadovskému panství. V roce 1829 toto panství koupil hrabě František Arnošt Harrach, který mimo jiné nechal v letech 1839 – 1857 postavit neogotický zámek Hrádek u Nechanic, který sloužil jako reprezentační a letní sídlo rodu. Dne 3. 7. 1866 se východně od Mokrovous u obce Chlum odehrála největší bitva prusko-rakouské války (bitva u Hradce Králové nebo také bitva u Sadové). Pruská armáda v čele s králem Vilémem I. a náčelníkem generálního štábu Helmutem von Moltkem porazila rakousko-saskou armádu pod velením polního zbrojmistra Ludwiga von Benedek. Střetnutí se stalo rozhodujícím momentem prusko-rakouské války, který mimo jiné vedl k tomu, že Rakousko přišlo o své dosavadní výsostné postavení v rámci německy mluvících zemí i v severní Itálii a zároveň muselo čelit stupňujícím se požadavkům obyvatel jednotlivých částí říše. V roce 1895 vznikl v Mokrovousech Sbor dobrovolných hasičů. Život obce významně ovlivnily obě světové války. Dne 26. 7. 1914 vyhlásilo Rakousko-Uhersko částečnou mobilizaci a 31. 7. 1914 pak mobilizaci všeobecnou. Na frontách první světové války padlo 11 občanů Mokrovous. V roce 1928 byl na jejich počest vybudován pomník. Německá okupace a druhá světová válka na Královéhradecku skončily osvobozením oblasti Rudou armádou dne 8. 5. 1945. Po roce 1989 byla vybudována nová trafostanice a provedena celková rekonstrukce rozvodné sítě elektrické energie, což umožnilo další rozvoj obce. V roce 1993 byla v budově Obecního úřadu vybudována ordinace

praktického lékaře pro děti a mladistvé. V rámci projektu obnovy vesnice byl vybudován most v lokalitě "Do Kříže", parkoviště na místě černé skládky odpadů a veřejné osvětlení na cestě ke koupališti. Dosud největšími investičními akcemi byly výstavba vodovodu, plynofikace obce, rekonstrukce mlýnského náhonu a rybníka a rekonstrukce koupaliště. V roce 2013 se obec Mokrovousy umístila na prvním místě v celorepublikové soutěži Vesnice roku v kategorii Video.

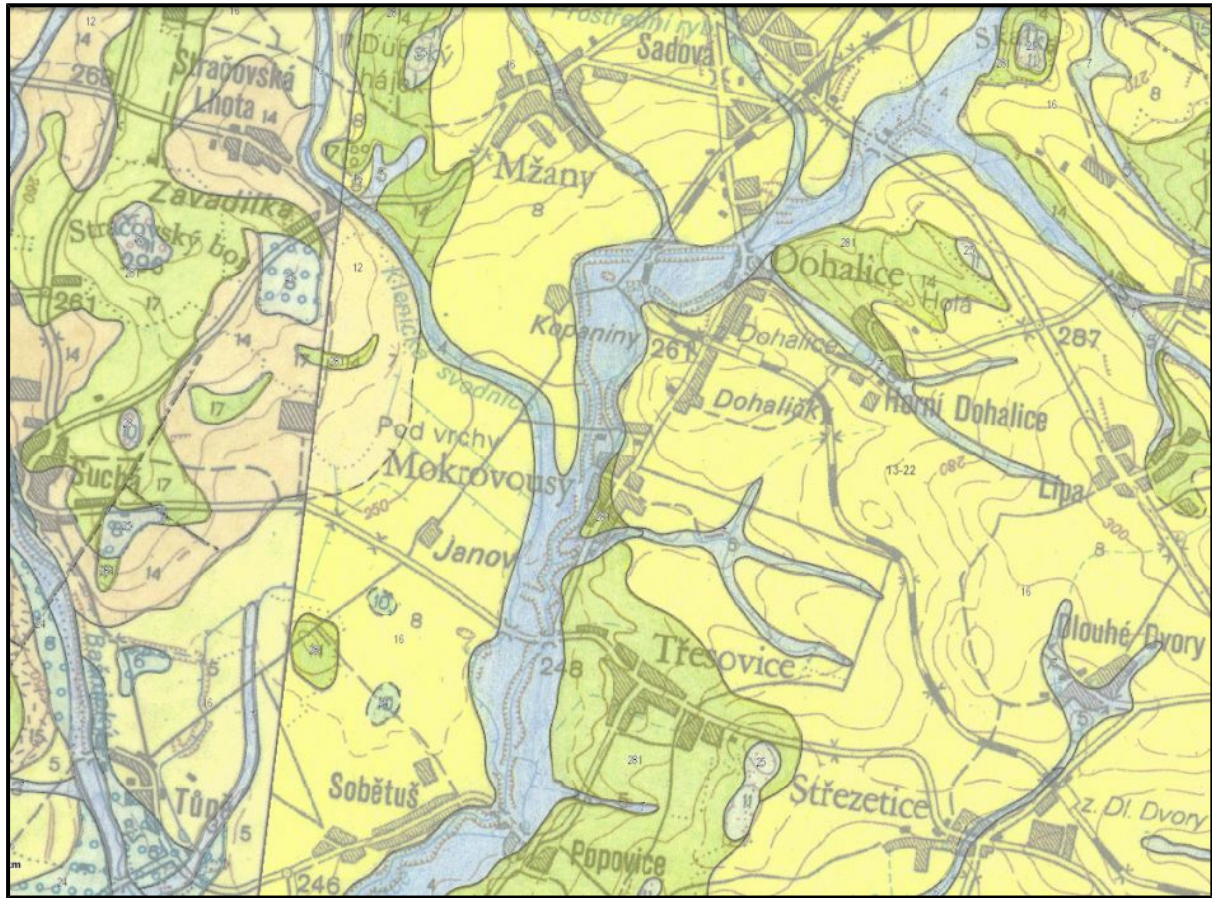
Podle výsledků sčítání obyvatelstva a domů měly Mokrovousy v roce 1869 celkem 342 civilních přítomných obyvatel a 38 domů, v roce 1900 zde bylo 404 přítomných obyvatel a 36 domů, v roce 1950 bylo v obci 355 přítomných obyvatel a 76 domů. Podle výsledků Sčítání lidu domů a bytů z roku 2011 bylo v Mokrovousech evidováno 331 obyvatel s obvyklým pobytem (z toho 177 mužů a 154 žen), 104 domů a 124 hospodařících domácností.

3. Geologické, geomorfologické, klimatické a přírodní podmínky

3.1 Geologické podmínky

Obec Mokrovousy leží v Českém masívu (soustava: Český masiv – pokryvné útvary a postvariské magmatity; oblast: křída Českého masivu; region: Česká křídová pánev – centrální část). Na stavbě Českého masivu se podílejí horniny proterozoického a paleozoického stáří. Na nich spočívají jednotky tzv. platformního pokryvu. Jsou to sedimenty a produkty vulkanické činnosti, které se na konsolidovaném povrchu Českého masivu usazovaly po ukončení hlavní horotvorné činnosti od svrchního karbonu v prvohorách až do dnešní doby. Česká křídová pánev je tvořena na bázi sladkovodními jezerními jíly a pískovci, na které plynule navazují mořské sedimenty, pískovce a slíny. Sedimentace začala v cenomanu, vyvrcholila v turonu a v coniacu zatímco v senonu moře postupně ustupovalo. V České křídové pánvi jsou oddělovány litofaciální vývoje na základě převládající nebo typizující litofanie, území obce Mokrovousy patří do oblasti labského vývoje. V důsledku pohybů spojených s alpínským vrásněním v přilehlých oblastech, došlo v Českém masívu ke vzniku depresí, v nichž se usazovaly sladkovodní sedimenty, i k projevům vulkanismu. Odlišný byl vývoj na jihovýchodním a východním okraji, kde byl Český masiv překryt mořem, které se vytvořilo jako předhlubeň rychle stoupajícího alpsko-karpatského pohoří. Moře zasáhlo hluboko do Českého masívu zejména v hornoslezském úvalu tj. v zóně labského lineamentu a na Opavsku v zóně lineamentu oderského. Složitý geologický vývoj prevariského platformního jádra Českého masívu byl ukončen a v mesozoiku, terciéru a kvartéru nastupuje již jen platformní strukturní vývoj. Dochází především k rozsáhlé tvorbě parovin (peneplenizaci) z variských vyvýšenin (elevací) a k občasným rozšířením moře (transgresím). Z hlediska ložiskové geologie mají mezozoické horniny velký význam především jako zdroj sklářských a slévárenských písků. Nezanedbatelné je i využití zpevněných cenomanských či turonských pískovců jako zdroje kamene pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu. K posledním výraznějším sedimentacím docházelo v terciéru v důsledku ožívování regionálních zlomových pásem a tvorby neogenních pánví. Jedná se o terciérní říční uloženiny. Kvartér České křídové pánve je charakterizován klasickým vývojem sedimentů říčních teras, spraší, soliflukčních uloženin a klasickým vývojem půdních typů. Z kvartérních uloženin mají největší význam říční šterky a písky.

Mapa č. 1: Geologická mapa obce Mokrovousy

Zdroj: <http://www.geology.cz>

Vysvětlivky:

- 6 – nívní sediment (Eratém: kenozoikum, Útvar: kvartér, Oddělení: holocén, Horniny: hlína, písek, štěrk, Typ hornin: sediment nezpevněný, Zrnitost: hlína, písek, štěrk, Poznámka: inundovaný za vyšších vodních stavů, Soustava: Český masiv - pokryvné útvary a postvariské magmatity, Oblast: kvartér).
- 7 – smíšený sediment (Eratém: kenozoikum, Útvar: kvartér, Oddělení: holocén, Horniny: sediment smíšený, Typ hornin: sediment nezpevněný, Zrnitost: jemnozrnná převážně, Poznámka: včetně výplavových kuželů, Soustava: Český masiv - pokryvné útvary a postvariské magmatity, Oblast: kvartér).
- 12 – písčito-hlinitý až hlinito-písčitý sediment (Eratém: kenozoikum, Útvar: kvartér, Horniny: písčito-hlinitý až hlinito-písčitý sediment, Typ hornin: sediment nezpevněný, Mineralogické složení: pestré, Zrnitost: písčito-hlinitá až hlinito-písčitá, Barva: různá, Poznámka: často polygenetické, Soustava: Český masiv - pokryvné útvary a postvariské magmatity, Oblast: kvartér).
- 16 – spraš a sprašová hlína (Eratém: kenozoikum, Útvar: kvartér, Oddělení: pleistocén, Suboddělení: pleistocén svrchní, Horniny: spraš, sprašová hlína, Typ hornin: sediment nezpevněný, Mineralogické složení: křemen + příměsí + CaCO_3 , Barva: okrová, Poznámka: místy klastická příměs, Soustava: Český masiv - pokryvné útvary a postvariské magmatity, Oblast: kvartér).
- 24 – písek, štěrk (Eratém: kenozoikum, Útvar: kvartér, Oddělení: pleistocén, Suboddělení: pleistocén střední, Stupeň: Riss, Poznámka: Riss nečleněný, Horniny: písek, štěrk, Typ hornin: sediment nezpevněný, Mineralogické složení: pestré, Zrnitost: písek, štěrk, Barva: šedohnědá, Soustava: Český masiv - pokryvné útvary a postvariské magmatity, Oblast: kvartér).
- 25 – písek, štěrk (Eratém: kenozoikum, Útvar: kvartér, Oddělení: pleistocén, Suboddělení: pleistocén střední, Stupeň: Mindel, Poznámka: Mindel nečleněný, Horniny: písek, štěrk, Typ hornin: sediment nezpevněný, Mineralogické složení: pestré, Zrnitost: písek, štěrk, Barva: šedohnědá až rezavá, Soustava: Český masiv - pokryvné útvary a postvariské magmatity, Oblast: kvartér).
- 281 – vápnité jílovce, slínovce, vápnité prachovce (Eratém: mezozoikum, Útvar: křída, Oddělení: křída svrchní, Stupeň: coniak, santon, Podstupeň: svrchní coniak, Souvrství: březenské, Horniny: jílovce vápnitý, slínovec, prachovec vápnitý, Typ hornin: sediment zpevněný, Mineralogické složení: vápnitý, Soustava: Český masiv - pokryvné útvary a postvariské magmatity, Oblast: křída, Region: česká křídová pánev, Jednotka: ohárecký vývoj, lužický vývoj, labský vývoj).

Z pohledu potenciálního využívání ložisek nerostných surovin je zájmové území chudé. Na administrativním území obce Mokrovousy se nenachází ložiska vyhrazených ani nevyhrazených nerostů.

Z hlediska inženýrské geologie je rizikovým faktorem výskyt svahových pohybů. V předmětném území nejsou podle údajů Geofondu ČR registrovány žádné aktivní sesuvy ani potenciální sesuvná území.

3.2 Geomorfologické podmínky

Podle Geomorfologického členění ČR (Demek, Mackovčín, Balatka, 2006) je administrativní území obce Mokrovousy součástí Hercynského systému, subsystému Hercynská pohoří, provincie Česká vysočina (I), subprovincie Česká tabule (I₆) z větší části tvořené horninami křídového útvaru a do geomorfologické oblasti Východočeská tabule (I₆C). To je plochá a členitá pahorkatina, na svrchnokřídových horninách reliéf stupňovin, kuest, hřbetů, kotlin a říčních teras. Dále patří do geomorfologického celku Východolabská tabule (I₆C-1), která je severozápadní partií Východočeské tabule. Jedná se o plochou pahorkatinu v povodí Labe, Cidliny a Loučné, na slínovcích, jílovcích, spongilitech a pískovcích svrchní křídý s pleistocenními říčními (fluviálními) a větrnými (eolickými) sedimenty, která má střední výšku 251 m n. m. (nejvyšší bod: Na Šancích 353 m n. m.). Je zde slabě rozčleněný erozně denudační reliéf pleistocenních říčních teras a údolních niv Labe, Cidliny a jejich přítoků se sprašovými pokryvy a závějemi i s pokryvy a přesypy vátých písků, strukturně denudačních plošin a plochých hřbetů. Zájmové území obce spadá do geomorfologického podcelku Cidlinská tabule (VIC-1A), který leží v severozápadní části Východolabské tabule. Je plochou pahorkatinou v povodí Cidliny, Javoroky a Bystřice, ležící na slínovcích a jílovcích svrchní křídý, s pleistocenními říčními (fluviálními) a větrnými (eolickými) sedimenty. Je zde slabě rozčleněný erozně denudační a erozně akumulární reliéf staropleistocenních a středopleistocenních říčních teras a údolních niv Cidliny, Javoroky a Bystřice, strukturně denudačních plošin, plochých hřbetů a svědeckých vrchů, se sprašovými pokryvy a závějemi. Střední výška podcelku je 258,6 m n. m. (nejvyšší bod: vrch Holý 323 m n. m.). Administrativní území obce Mokrovousy náleží do geomorfologického okrsku Nechanická tabule (VIC-1A-3), jenž se rozkládá ve východní části Cidlinské tabule. Jedná se o plochou pahorkatinu v povodí Bystřice, která má rozlohu 100,1 km² a jejímž nejvyšším bodem je vrstevnice při severní hranici s Jičínskou pahorkatinou ve výšce 323 m n. m. Leží na slínovcích a vápnitých jílovcích středního turonu, svrchního turonu až coniaqu, s pleistocenními říčními štěrky a písky. Je zde slabě rozčleněný erozně akumulární až erozně denudační povrch staropleistocenních a středopleistocenních říčních teras a údolní nivy Bystřice se strukturně denudačními plošinami a sprašovými pokryvy a závějemi. Pahorkatina je nepatrně zalesněná dubovými, méně pak borovými a smrkovými porosty. Geomorfologický okrsek Nechanická tabule se již dále nečlení na podokrsky.

3.3 Pedologické podmínky

Půdní mozaika na území obce Mokrovousy je poměrně různorodá. Půdotvornými substráty jsou zde sprašové hlíny, spraše a nivní uloženiny kvartérního pokryvu. Mocnost čtvrtohorních zvětralin se převážně pohybuje v rozmezí 10 až 20 metrů.

Zemědělská půda je klasifikována prostřednictvím bonitovaných půdně-ekologických jednotek (BPEJ). BPEJ vyjadřuje pětimístným číselným kódem hlavní půdní a klimatické podmínky, které mají vliv na produkční schopnost zemědělské půdy a její ekonomické ohodnocení. Kód BPEJ (např. 3.10.00) vyjadřuje prvním číslem zařazení do příslušného klimatického regionu, prostředním dvojčíslem udává hlavní půdní jednotku (účelové seskupení půdních forem příbuzných vlastností, jež jsou určovány genetickým půdním typem, subtypem, půdotvorným substrátem, zrnitostí, hloubkou půdy, stupněm hydromorfismu, popřípadě výraznou sklonitostí nebo morfologií terénu a zúrodnovacím opatřením), čtvrtým číslem charakterizuje sklonitost a expozici půd ke světovým stranám a pátým číslem definuje skeletovitost (podíl obsahu šterku a kamene v ornici k obsahu šterku a kamene v spodině do 60 cm, a hloubka půdy).

Území obce Mokrovousy patří do klimatického regionu 3.**.** (první číslo kódu BPEJ) – jedná se o teplý, mírně vlhký klimatický region s průměrnou roční teplotou (7) 8 – 9 °C a s průměrným ročním úhrnem srážek 550 – 650 (700) mm. Pravděpodobnost suchých vegetačních období je 10 – 20 %.

Podle vyhlášky MZe č. 327/1998 Sb., kterou se stanoví charakteristika bonitovaných půdně ekologických jednotek a postup pro jejich vedení a aktualizaci, ve znění pozdějších předpisů, patří zdejší půdy především k následujícím hlavním půdním jednotkám:

- ***.02.**** Černozemě luvické na sprašových pokryvech, středně těžké, bez skeletu, převážně s příznivým vodním režimem. Černozem luvická je dominantním půdním typem na většině rozlohy východní části administrativního území Mokrovous.
- ***.03.**** Černozemě černické, černozemě černické karbonátové na hlubokých spraších s podložím jílu, slínů či teras, středně těžké, bezskeletovité, s vodním režimem příznivým až mírně převlhčeným. Černozem černická je dominantním půdním typem v severozápadní části administrativního území Mokrovous.
- ***.10.**** Hnědozemě modální včetně slabě oglejených na spraších, středně těžké s mírně těžší spodinou, bez skeletu, s příznivými vláhovými poměry až sušší. Hnědozem modální se vyskytuje v západní části administrativního území Mokrovous.
- ***.17.**** Luvizemě arenické i slabě oglejené, na lehkých, propustných substrátech, výsušné, závislé na srážkách nebo závlaze. Luvizem arenická se vyskytuje v jihozápadní části administrativního území Mokrovous.
- ***.42.**** Hnědozemě oglejené na sprašových hlínách (prachovicích), spraších, středně těžké, bez skeletu, se sklonem k dočasnému převlhčení. Hnědozem oglejená je

dominantním půdním typem v severovýchodní části administrativního území Mokrovous.

- ***.43.**** Hnědozemě luvické, luvizemě oglejené na sprašových hlínách (prachovicích), středně těžké, ve spodině i těžší, bez skeletu nebo jen s příměsí, se sklonem k převlhčení. Luvizem oglejená je dominantním půdním typem v západní části administrativního území Mokrovous.
- ***.62.**** Černice glejové, černice glejové karbonátové na nivních uloženinách, spraši i sprašových hlínách, středně těžké i lehčí, bez skeletu, dočasně zamokřené spodní vodou kolísající v hloubce 0,5 – 1 m. Černice fluvická glejová se vyskytuje v širší nivě Bystřice a Mlýnského potoka, které protékají od severu k jihu administrativním územím Mokrovous.
- ***.68.**** Gleje modální i modální zrašelinělé, gleje histické, černice glejové zrašelinělé na nivních uloženinách v okolí menších vodních toků, půdy úzkých depresí včetně svahů, obtížně vymežitelné, středně těžké až velmi těžké, nepříznivý vodní režim. Glej modální se vyskytuje v úzkých nivách drobných vodních toků protékajících od severovýchodu, východu a jihovýchodu k západu východní částí administrativního území Mokrovous.
- ***.71.**** Gleje fluvické, fluvizemě glejové, středně až velmi těžké, výrazně vlhčí při terasových částech úzkých niv. Glej fluvický se vyskytuje v úzké nivě Klenické svodnice protékající od severozápadu k jihu administrativním územím Mokrovous.

Vedlejší půdní jednotka (čtvrté číslo kódu BPEJ) charakterizuje sklonitost a expozici půd na území Mokrovous v kategoriích ***.**.0*** – ***.**.1***. Jedná se o půdy na úplné rovině (0 – 1°), na rovině (1 – 3°) a o půdy s mírným sklonem (3 – 7°). Jejich expozice ne všesměrná (0).

Vedlejší půdní jednotka (páté číslo kódu BPEJ) definuje skeletovitost a hloubku půd na území Mokrovous v kategoriích ***.**.0** (bezskeletovitá s příměsí, s celkovým obsahem skeletu do 10 %, hluboká > 60 cm); ***.**.1** (bezskeletovitá s příměsí, slabě skeletovitá, s celkovým obsahem skeletu 10 – 25 %, hluboká > 60 cm, středně hluboká 30 – 60 cm).

Příslušnost zemědělské půdy ke konkrétní BPEJ znamená příslušnost k jedné z pěti tříd ochrany zemědělského půdního fondu (ZPF). Na území Mokrovous se jedná o půdy:

1. třída ochrany ZPF – nejcennější půdy, převážně na rovině nebo jen mírném svahu. Ze ZPF je lze vyjmout pouze výjimečně, převážně na obnovu ekologické stability krajiny a liniové stavby zásadního významu: **3.02.00** (její průměrná cena podle vyhlášky č. 441/2013

Sb. je **19,02 Kč** za m² a bodová výnosnost této půdy je číselně vyjádřena na stupnici od 0 do 100 hodnotou **95**), **3.03.00** (její průměrná cena podle vyhlášky č. 441/2013 Sb. je **19,79 Kč** za m² a bodová výnosnost této půdy je číselně vyjádřena na stupnici od 0 do 100 hodnotou **100**), **3.10.00** (její průměrná cena podle vyhlášky č. 441/2013 Sb. je **17,92 Kč** za m² a bodová výnosnost této půdy je číselně vyjádřena na stupnici od 0 do 100 hodnotou **93**).

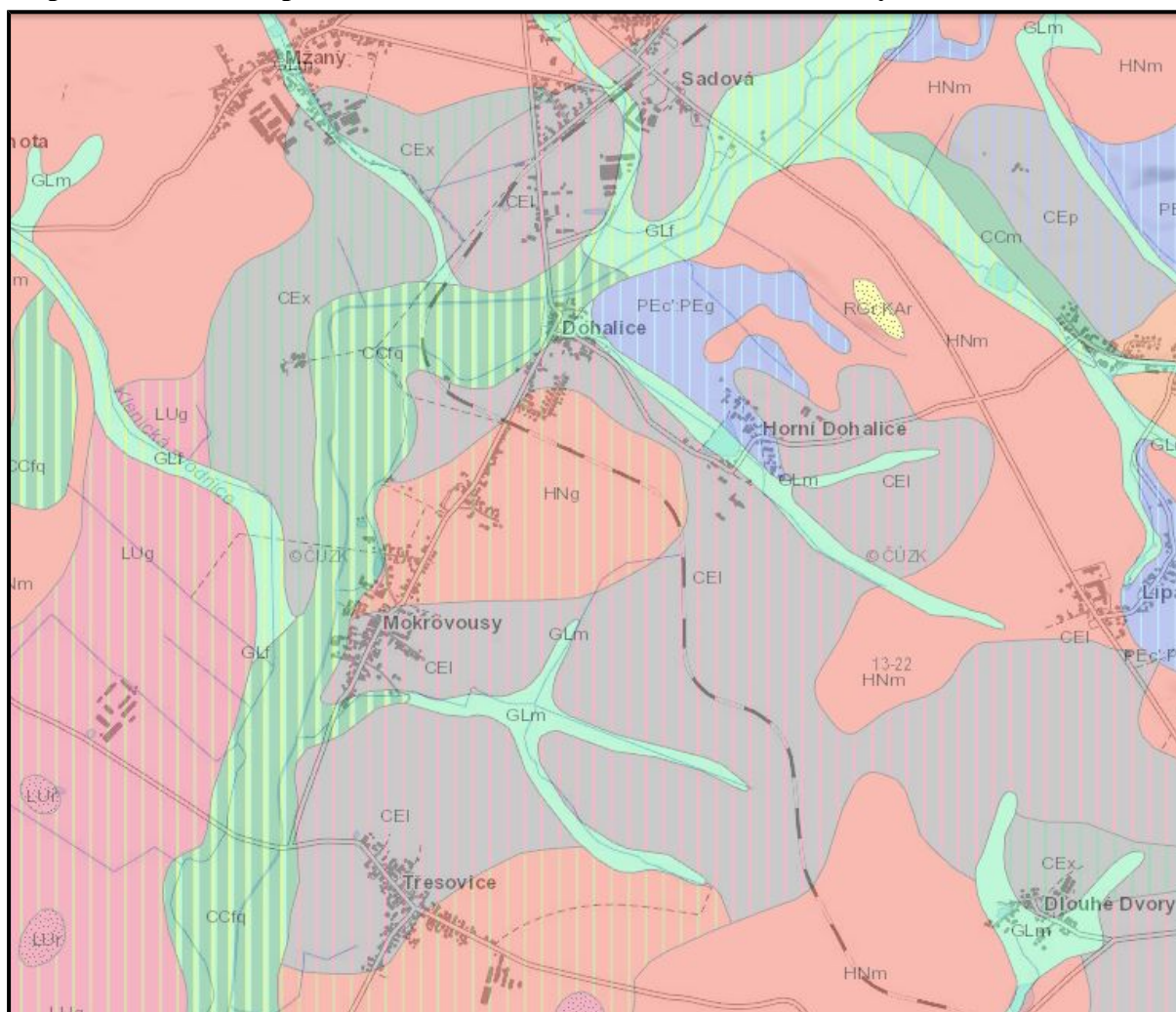
2. třída ochrany ZPF – půdy s nadprůměrnou produkční schopností, jen podmíněně odnímatelné a podmíněně zastavitelné: **3.42.00** (její průměrná cena podle vyhlášky č. 441/2013 Sb. je **14,04 Kč** za m² a bodová výnosnost této půdy je číselně vyjádřena na stupnici od 0 do 100 hodnotou **75**), **3.42.10** (její průměrná cena podle vyhlášky č. 441/2013 Sb. je **12,80 Kč** za m² a bodová výnosnost této půdy je číselně vyjádřena na stupnici od 0 do 100 hodnotou **66**), **3.62.00** (její průměrná cena podle vyhlášky č. 441/2013 Sb. je **12,10 Kč** za m² a bodová výnosnost této půdy je číselně vyjádřena na stupnici od 0 do 100 hodnotou **62**).

3. třída ochrany ZPF – půdy s průměrnou produkční schopností a středním stupněm ochrany, které je možno využít pro eventuální zástavbu: **3.43.00** (její průměrná cena podle vyhlášky č. 441/2013 Sb. je **13,52 Kč** za m² a bodová výnosnost této půdy je číselně vyjádřena na stupnici od 0 do 100 hodnotou **72**).

4. třída ochrany ZPF – půdy s podprůměrnou produkční schopností, s omezenou ochranou, zastavitelné: **3.17.00** (její průměrná cena podle vyhlášky č. 441/2013 Sb. je **8,96 Kč** za m² a bodová výnosnost této půdy je číselně vyjádřena na stupnici od 0 do 100 hodnotou **52**).

5. třída ochrany ZPF – zbývající půdy, převážně s velmi nízkou produkční schopností, včetně půd mělkých, svažitých hydromorfních, štěrkovitých až kamenitých a erozně ohrožených, U těchto půd se předpokládá, že nezemědělské využití by mohlo být efektivnější. Pokud na těchto plochách nejsou jiné důvody ochrany (chráněné území, ochranná pásma, území dalších zájmů ochrany přírody) jde o nejnižší stupeň ochrany půd: **3.68.11** (její průměrná cena podle vyhlášky č. 441/2013 Sb. je **1,42 Kč** za m² a bodová výnosnost této půdy je číselně vyjádřena na stupnici od 0 do 100 hodnotou **16**), **3.71.01** (její průměrná cena podle vyhlášky č. 441/2013 Sb. je **3,56 Kč** za m² a bodová výnosnost této půdy je číselně vyjádřena na stupnici od 0 do 100 hodnotou **31**).

Mapa č. 2: Půdní mapa administrativního území obce Mokrovousy

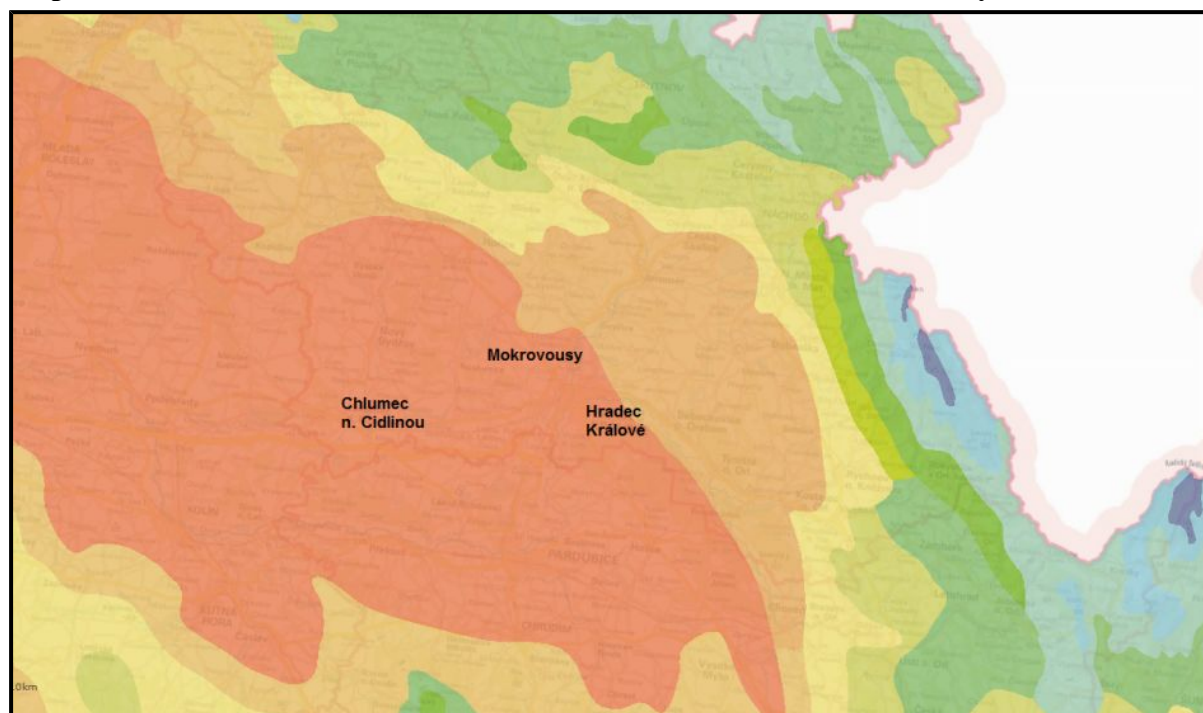

♦ půdní typologie (TKSP ČR)	
	CCfq černice fluvická glejová
	CCm černice modální
	CEI černozem luvická
	CEp černozem pelická
	CEx černozem černická
	GLf glej fluvický
	GLm glej modální
	HNg hnědozem oglejená
	HNI hnědozem luvická
	HNm hnědozem modální
	LUg luvizem oglejená
	LUm luvizem modální
	LUr luvizem arenická
	PEc pelozem karbonátová
	RGr regozem arenická
	SEm šedozem modální

3.4 Klimatické podmínky

Podle regionalizace klimatických oblastí ČR (Quitt, 1971, Tolasz et al., 2007) se administrativní území obce Mokrovousy nachází v **teplé klimatické oblasti T2** (viz *Mapa č. 2*). Tato oblast je charakterizována 50 – 60 letními dny, 160 – 170 dny s teplotou alespoň 10 °C, 100 – 110 mrazovými dny, 30 – 40 ledovými dny, průměrnými teplotami – 2 až – 3 °C v lednu, 8 až 9 °C v dubnu, 18 až 19 °C v červenci a 7 až 9 °C v říjnu. Průměrná roční teplota potom dosahuje hodnoty 8,7 °C. Dále se vyznačuje 90 – 100 dny se srážkami alespoň 1 mm, rovnoměrně rozloženým srážkovým úhrnem o průměrné hodnotě 350 – 400 mm ve vegetačním období a 200 – 300 mm v zimním období, 40 – 50 dny se sněhovou pokrývkou, 40 – 50 dny s jasnou oblohou a 120 – 140 dny se zataženou oblohou. Pro tuto klimatickou oblast je charakteristické dlouhé, teplé a suché léto, velmi krátká přechodná období s teplým jarem i podzimem a suchá až velmi suchá, mírně teplá, krátká zima s velmi krátkým trváním sněhové pokrývky.

Mapa č. 2: Klimatická oblast administrativního území obce Mokrovousy

Klimatická oblast	
	CH4 – Chladná klimatická oblast
	CH6 – Chladná klimatická oblast
	CH7 – Chladná klimatická oblast
	MT2 – Mírně teplá klimatická oblast
	MT3 – Mírně teplá klimatická oblast
	MT4 – Mírně teplá klimatická oblast
	MT5 – Mírně teplá klimatická oblast
	MT7 – Mírně teplá klimatická oblast
	MT9 – Mírně teplá klimatická oblast
	MT10 – Mírně teplá klimatická oblast
	MT11 – Mírně teplá klimatická oblast
	T2 – Teplá klimatická oblast
	T4 – Teplá klimatická oblast

Zdroj: Quitt, 1971; MapoMat

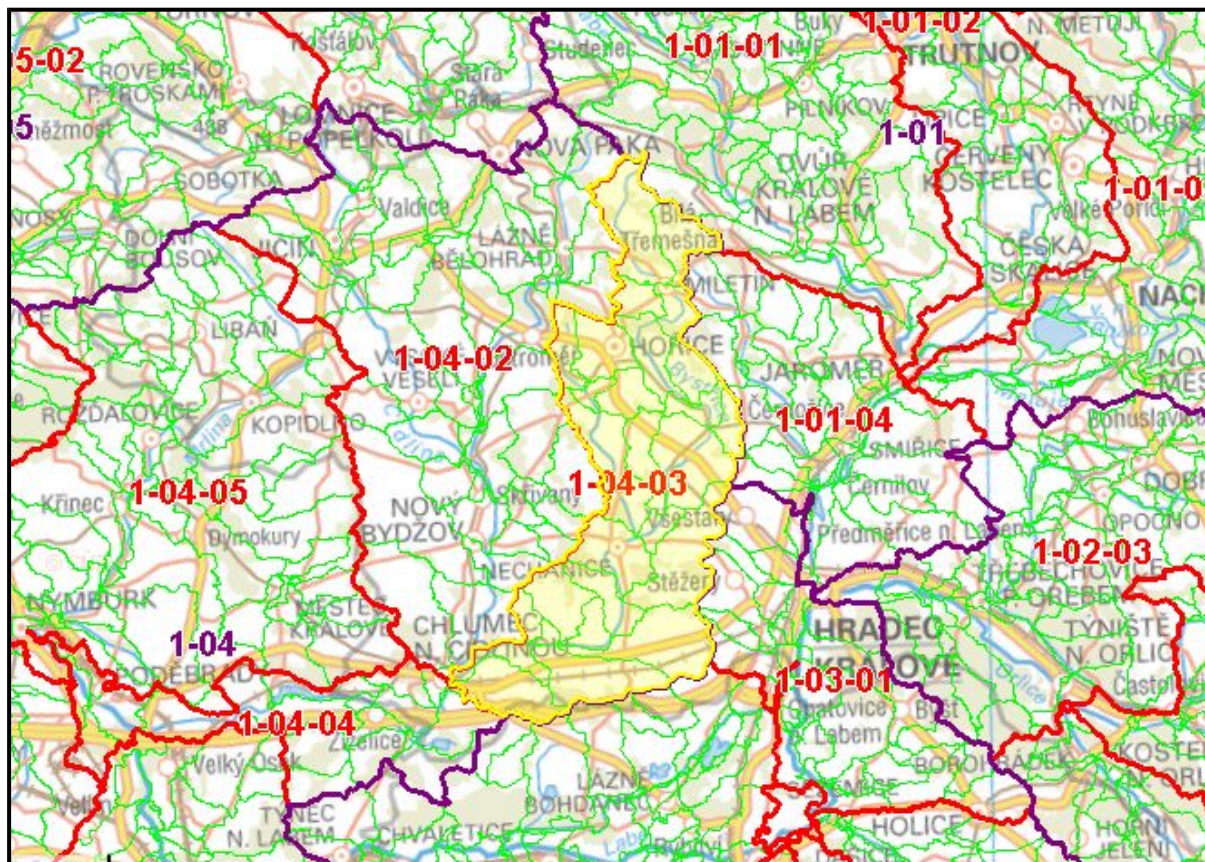
3.5 Hydrologické a hydrogeologické podmínky

Obec Mokrovousy patří podle hydrologického členění do povodí Labe, které je povodím řeky 1. řádu a je součástí úmoří Severního moře. Severní hranicí správního obvodu obce s rozšířenou působností Náchod prochází hlavní evropské rozvodí mezi Severním a Baltským mořem. V souladu s ustanoveními vyhlášky č. 393/2010 Sb., o oblastech povodí, je část mezinárodní oblasti povodí Labe na území České republiky vymezena dílčím povodím:

- a) Horní a střední Labe;
- b) Horní Vltava;
- c) Dolní Vltava;
- d) Berounka;
- e) Ohře, Dolní Labe a ostatní přítoky Labe.

Obec Mokrovousy přitom náleží do **dílčího povodí Horního a středního Labe** a do **povodí 3. řádu Bystřice** (číslo hydrologického pořadí **1-04-03**). Bystřice pramení v Novopacké pahorkatině u Vidonic v nadmořské výšce 481,4 m a zhruba 3 km severovýchodně od Chlumce nad Cidlinou se v nadmořské výšce 213 m z levé strany vlévá do Cidliny, jejímž je největším přítokem. Délka toku činí 62,7 km a povodí má rozlohu 379,2 km². Koryto řeky Bystřice je v úseku Kunčice – Puchlovice technicky zregulované. Řeka Bystřice, která je ve správě Povodí Labe, s. p., protéká přímo přes centrální část administrativního území obce Mokrovousy ve směru od severu k jihu.

Mapa č. 3: Administrativní území obce Mokrovousy jako součást hydrologického povodí 3. řádu č. 1-04-03 Bystřice

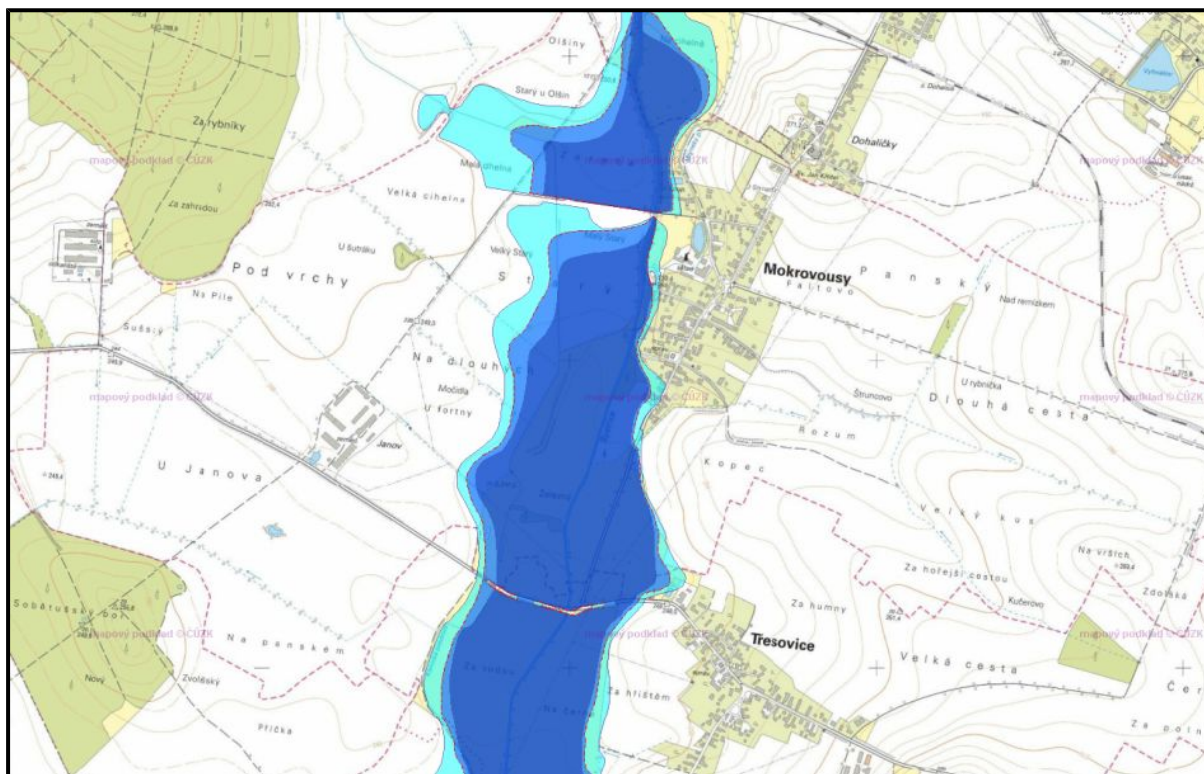

Zdroj: <http://hydro.chmi.cz>

V souladu s ustanoveními § 49 odst. 2 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, mohou správci vodních toků při výkonu správy vodního toku, pokud je to nezbytně nutné a po předchozím projednání s vlastníky pozemků, užívat pozemků sousedících s korytem vodního toku, a to: písm. b) u ostatních významných vodních toků nejvýše v šířce do 8 m od břehové čáry; písm. c) u drobných vodních toků nejvýše v šířce do 6 m od břehové čáry. Obec i ostatní vlastníci pozemků v okolí vodních toků jsou tedy povinni umožnit přístup odpovědným zástupcům orgánů státní správy vykonávajícím správu vodních toků a zároveň užití pozemků ve výše vymezených pásmech kolem vodotečí.

Na vodním toku Bystřice je stanoveno a vodohospodářským orgánem Krajského úřadu v Hradci Králové vyhlášeno záplavové území pod č. j. 11034/28/2009 ze dne 24. 6. 2009 v úseku 0,0 – 53,0 km vodního toku. Záplavové území zahrnuje průtoky Q5 (pětileté vody), Q20 (dvacetileté vody) a Q100 (stoleté vody) a dále aktivní zónu (viz Mapa č. 4a a Mapa č. 4b). Toto záplavové území musí být respektováno při zpracovávání strategického rozvojového plánu a navazující územně plánovací dokumentace i při vlastní realizaci rozvojových záměrů obce.

Mapa č. 4a: Záplovové území obce Mokrovousy

Zdroj: Dibavod

Mapa č. 4b: Záplovové území obce Mokrovousy

Zdroj: MapoMat

Od severozápadu k jihu protéká přes centrální část administrativního území obce **Klenická svodnice** (číslo hydrologického pořadí **1-04-03-010**), která je podle § 48 odst. 2 zákona č. 254/2001 Sb. ve správě Povodí Labe, s. p. U Popovic (část obce Třesovice) se z pravé strany vlévá do řeky Bystřice. Má délku 8,2 km a její **povodí 4. řádu** se rozkládá na ploše 12,64 km². Tento páteřní tok základního hydrologického povodí je v celé délce technicky zregulovaný a bez břehových porostů. Západní část administrativního území Mokrovous odvodňuje 6 bezejmenných drobných vodních toků. V menších úsecích jsou lemované břehovými porosty. Z pravé strany se vlévají do Klenické svodnice.

Severní částí administrativního i urbanizovaného území Mokrovous protéká Mlýnský potok, který má délku 2,34 km a v blízkosti západní části vlastní obce se z levé strany vlévá do řeky Bystřice.

Východní část administrativního území Mokrovous odvodňují 3 bezejmenné drobné vodní toky, protékající od severovýchodu na jih, od východu na západ a od jihovýchodu na sever. V menších úsecích jsou lemované břehovými porosty. Východně od urbanizovaného území obce se stékají v jednu vodoteč, která se pak jižně od urbanizovaného území obce z levé strany vlévá do řeky Bystřice.

Územním specifickým širší oblasti je řada zdvojených koryt a náhonů na řece Cidlině a Bystřici, které jsou dokladem intenzivního využívání vodohospodářského potenciálu toků již od 15. století, kdy v tomto regionu probíhalo intenzivní zakládání rybníků. Pozůstatkem této činnosti je Třesický rybník u obce Obědovice, který je v současnosti významným hnízdištěm mnoha ohrožených i zvláště chráněných ptáčích druhů.

Podle Rámcové směrnice 2000/60/ES o vodní politice Společenství má být do 22. 12. 2015 ve všech členských státech Evropské unie dosaženo dobrého stavu vodních útvarů povrchových vod. Ke splnění tohoto cíle byly v České republice mimo jiné zpracovány a schváleny zastupitelstvy dotčených krajů Plány oblasti povodí, včetně příslušných programů opatření. Ochrana povrchových vod před znečišťováním je v České republice upravena především zákonem č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a nařízením vlády č. 61/2003 Sb., o ukazatelích a hodnotách přípustného znečištění povrchových vod a odpadních vod, náležitostech povolení k vypouštění odpadních vod do vod povrchových a do kanalizací a o citlivých oblastech, ve znění pozdějších předpisů. Strategie na ochranu jakosti povrchových vod mimo jiné zahrnuje zavedení nejlepších dostupných technologií v oblasti zneškodňování odpadních vod, jejichž aplikací se předpokládá další zlepšování jakosti vody v tocích tak, aby ve všech koncových profilech vodních útvarů byly splněny normy environmentální kvality stanovené nařízením vlády č. 61/2003 Sb. Jakost vod v povrchových tocích je hodnocena podle ČSN 75 7221 „Jakost vod – Klasifikace jakosti povrchových vod“ (Český normalizační institut, říjen 1998).

Jakost vody v řece Bystřici je sledována ve 2 kontrolních profilech. Na základě výsledků hodnocení jakosti povrchových vod ve sledovaných profilech, které se zpracovává podle Metodického pokynu Ministerstva zemědělství ČR č. 25248/2002-6000 pro sestavení vodohospodářské bilance oblastí povodí ze dne 28. 8. 2002 (k ustanovením §§ 5, 6, 7, 8 a 9 vyhlášky č. 431/2001 Sb., o obsahu vodní bilance, způsobu jejího sestavení a o údajích pro vodní bilanci, ve znění pozdějších předpisů) je Bystřice zařazena do III. třídy jakosti vod –

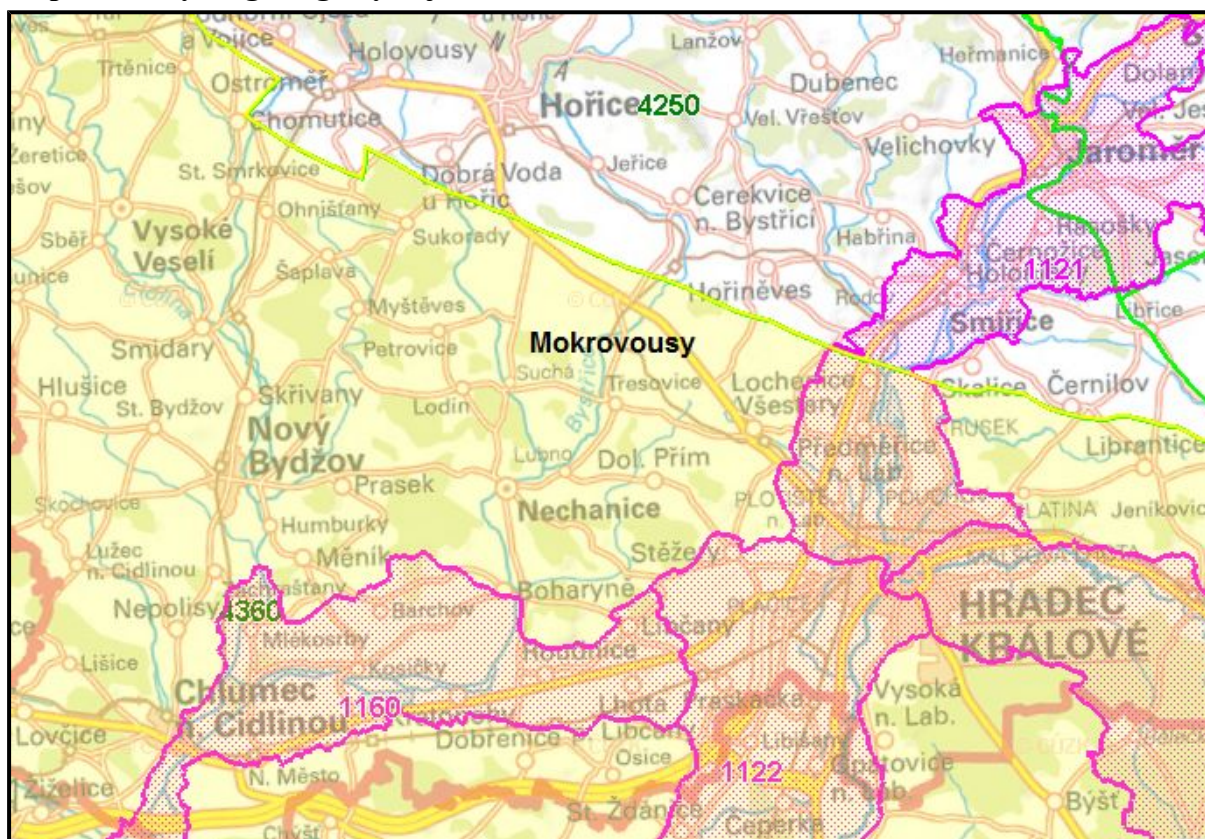
znečištěná voda (podmínky pro existenci bohatého a vyváženého ekosystému nemusí být v důsledku vyšší míry ovlivnění lidskou činností vytvořeny). Tento stav je dán vyšším znečištěním v ukazatelích obsah celkového fosforu, obsah organických znečišťujících látek vyjádřený biochemickou spotřebou kyslíku nutnou k odstranění organického znečištění za dobu 5 dnů při 20 °C (BSK₅), obsah fekálních koliformních bakterií a obsah adsorbovatelných organicky vázaných halogenů. Stejnou jakost vody mají i ostatní vodní toky protékající administrativním územím obce Mokrovousy. Je to způsobeno nízkými průtoky a především tím, že vodní toky v dané oblasti jsou recipientem znečištění z rozsáhlých, zemědělsky intenzivně obhospodařovaných ploch.

Na administrativním území obce Mokrovousy se nacházejí 3 menší stálé vodní plochy – vodní nádrž č. 104030090004 na severozápadním okraji urbanizovaného území obce, rybník na parcele č. 238 na jižním okraji dvora Janov a rybník na parcele č. 233/14 jihozápadně od dvora Janov. V obci je rovněž koupaliště na parcele č. 127.

Administrativní území obce Mokrovousy nepatří mezi zranitelné oblasti stanovené v souladu s ustanoveními nařízení vlády č. 262/2012 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a akčním programem. Není ani součástí chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV), zřízené v souladu s ustanovením § 28 zákona č. 254/2001 Sb.

Zájmové území patří do slítné facie labské oblasti české křídové pánve, do **hydrogeologického rajonu Labská křída** (ID útvaru podzemních vod **43600**; číslo hydrogeologického rajonu **4360**), který byl vymezen v souladu s ustanoveními § 21 odst. 3 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a podle vyhlášky č. 5/2011 Sb., o vymezení hydrogeologických rajonů a útvarů podzemních vod, způsobu hodnocení stavu podzemních vod a náležitostech programů zjišťování a hodnocení stavu podzemních vod (*viz Mapa č. 5*). Tento hydrogeologický rajon je tvořen sedimenty svrchní křída a má rozlohu 2 846 km². Nejvýznamnější zvodně jsou vázány na písčité sedimenty cenomanu a spodního turonu. Zvodně mají zpravidla artéský charakter, stropním izolátorem cenomanské zvodně jsou plastické, jílovité sedimenty předchodní zóny III a, izolátorem spodnoturonské zvodně, vázané na spongility a písčité slínovce, je mocný komplex slítných sedimentů středního a svrchního turonu. Lokální zvodnělé polohy jsou vázány na svrchní písčité sedimenty coniacu a jsou využívány k domovnímu zásobování v okolních obcích. Staropleistocénní štěrkopísky jednotlivých terasových reliktů mají výbornou průlinovou propustnost, infiltraci místně ztěžují pokryvy sprašových hlín, prakticky nepropustných.

Mapa č. 5: Hydrogeologický rajon č. 4360 Labská křída

Zdroj: <http://hydro.chmi.cz>

3.6 Přírodní podmínky

Podle biogeografického členění České republiky (Culek, M. a kol., 1996 a 2005) je administrativní území obce Mokrovousy zařazeno do geobiomu opadavých listnatých lesů, do provincie středoevropských listnatých lesů, do hercynské podprovincie, do **Cidlinského biogeografického regionu** (republikový kód biogeografického regionu **1.9**). Cidlinský bioregion je tvořen křídovou tabulí a je typickým přechodem 2. bukodubového vegetačního stupně a 3. dubobukového stupně. Dominuje zde teplejší varianta mezofilní (hájové) bioty, přičemž do ní mírně přesahují méně náročné teplomilné prvky hercynského charakteru a z východu pronikají karpatské prvky. V depresích se vyskytují hydrofilnější typy acidofilních doubrav a rašelinné březiny. Nerepresentativními částmi bioregionu jsou bučiny na severních svazích, které tvoří přechod do okolních vrchovin a dále širší nivy tvořící přechod k Pardubickému bioregionu (1.8). V současné době jsou převažující krajinnou složkou zemědělsky intenzivně využívané orné půdy, které jsou ostrůvkovitě doplněny menšími lesními porosty, které si jen výjimečně zachovaly přirozenou druhovou skladbu s dominantním zastoupením dubu, mnohem častěji se však jedná o borové nebo smrkové monokultury. Přirozenou náhradní biotu reprezentuje luční vegetace. Krajinný ráz doplňuje větší počet vodních ploch a na ně vázaných vlhkých luk svazu *Calthion* s blatouchem bahenním (*Caltha palustris*) případně svazu *Molinion* s bezkolencem modrým (*Molinia caerulea*).

V rámci fytogeografického členění České republiky (Skalický, V., 1988) předmětná lokalita spadá do oblasti termofytika (*Thermophyticum*) charakteristického výskytem převážně teplomilné květeny a zahrnujícího výškový vegetační stupeň planární (nižinný) a kolinní (pahorkatinný), a do fytogeografické podoblasti České termofytikum (*Thermophyticum Massivi Bohemici*). V podrobnějším členění náleží do **fytogeografického okresu Cidlinská pánev** (kód fytogeografického okresu **14**) a do **fytogeografického podokresu Bydžovská pánev** (kód fytogeografického podokresu **14a**). Absolutně převažujícími biotopy v Cidlinské páni jsou podle Katalogu biotopů ČR (Chytrý a kol., 2010) intenzivně obhospodařovaná pole (X2) s kulturami obilovin, olejnin a okopanin pěstovaných na rozsáhlých lánech pravidelně ošetřovaných herbicidy a hnojených průmyslovými hnojivy, v menší míře se zde vyskytují intenzivně obhospodařované louky (X5) druhově chudé, silně hnojené, několikrát do roka sečené a občas přeorávané a antropogenní plochy se sporadickou vegetací s pokryvností do 10 % vyskytující se mimo sídla (X6). Zřídka se vyskytujícími vegetačními útvary jsou hercynské dubohabřiny (L3.1), tj. lesy s převahou habru obecného (*Carpinus betulus*), dubu zimního (*Quercus petraea*) a dubu letního (*Quercus robur*), s častou příměsí lípy malolisté (*Tilia cordata*). V keřovém patru se vyskytují semenáče, výmladky a nižší jedinci dřevin stromového patra doplněné svídou krvavou (*Cornus sanguinea*), lískou obecnou (*Corylus avellana*) a zimolezem obecným (*Lonicera xylosteum*). V bylinném patru má významnější indikační hodnotu zejména jaterník podléška (*Hepatica nobilis*) a další hájové druhy, např. sasanka hajní (*Anemone nemorosa*), jestřábník zední (*Hieracium murorum*), hrachor jarní (*Lathyrus vernus*), strdivka nicí (*Melica nutans*), lipnice hajní (*Poa nemoralis*), plicník lékařský (*Pulmonaria officinalis*), aj.

Na plochách bezlesí jsou častější mezofilní ovsíkové louky (T1.1), typické porosty nížin a pahorkatin s dominantním ovsíkem vyvýšeným (*Arrhenaterum elatius*) a s příměsí dalších druhů trav, jako např. srha laločnatá (*Dactylis glomerata*), medyněk vlnatý (*Holcus lanatus*) a lipnice luční (*Poa pratensis*). Ekotony souše a vodní hladiny i přilehlé plochy břehů vodních nádrží jsou typickými biotopy rákosin eutrofních stojatých vod (M1.1), což je strukturně jednoduchá, obvykle jedno až dvouvrstevná vegetace tvořená obvykle rákosem obecným (*Phragmites australis*) a orobincem širokolistým (*Typha latifolia*). Nižší bylinné patro je často tvořeno jen několika málo druhy s nízkou pokryvností, např. svízelem bahenním (*Galium palustre*), kyprejem vrbicí (*Lythrum salicaria*) a sítinou rozkladitou (*Juncus effusus*). Na neobhospodařovaných plochách, podél cest a na okrajích polí se vyskytují běžné druhy typické pro ruderalní společenstva, jako jsou bodlák obecný (*Carduus acanthoides*), hadinec obecný (*Echium vulgare*), heřmánkovec nevonný (*Tripleurospermum inodorum*), kopřiva dvoudomá (*Urtica dioica*), locika kompasová (*Lactuca serriola*), pcháč oset (*Cirsium arvense*), pryšec chvojka (*Euphorbia cyparissias*), pryšec kolovratec (*Euphorbia helioscopia*), vratič obecný (*Tanacetum vulgare*), zlatobýl kanadský (*Solidago canadensis*), aj.

Podle Mapy potenciální přirozené vegetace České republiky (Neuhäuslová, Z. a kol., 1998) by měla přirozená rostlinná společenstva na většině rozlohy administrativního území obce Mokrovousy tvořit **asociace 7 černýšová dubohabřina (*Melampyro nemorosi-Carpinetum*)**. Toto společenstvo se vyskytuje v nadmořských výškách od 250 m do 450 m. Představuje klimaxovou vegetaci planárního až suprakolinního stupně naší republiky s optimem ve stupni kolinním. V rámci uvedeného výškového rozpětí se jedná o jednotku značné ekologické

variability. Osidluje různé tvary reliéfu – nížinné roviny, různě orientované svahy i mírné terénní deprese. Půdy vznikající větráním různých geologických substrátů od kyselých hornin krystalinika po krystalické vápence, svahoviny, spraše nebo aluviální náplavy, aj. odpovídají různým typům. Nejčastější jsou kambizemě (eutrofní, mezotrofní nebo oligotrofní hnědozem) s různým množstvím živin a velkým rozpětím acidity nebo luvizem (parahnědozem), oba typy s případným oglejením nebo pseudooglejením. Na kontaktu se suťovými lesy nebo břekovými doubravami se vyskytují též rankerové kambizemě. Půdy na aluviu odpovídají hnědozemnímu gleji, na vápníkem bohatých, mělkých substrátech rendzině. Ve stromovém patru je dominantním druhem dub zimní (*Quercus petraea*) a habr obecný (*Carpinus betulus*) s častou příměsí lípy malolisté (*Tilia cordata*), na vlhčích stanovištích lípy velkolisté (*Tilia platyphyllos*), dubu letního (*Quercus robur*) a stanovištně náročnějších listnáčů, jako např. jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*), javor klen (*Acer pseudoplatanus*), javor mlč (*Acer platanoides*) a třešeň obecná (*Prunus avium*). Dobře vyvinuté keřové patro tvořené mezofilními druhy opadavých listnatých lesů nalezneme pouze v prosvětlených porostech. Vyskytují se v něm semenáče, výmladky a nižší jedinci dřevin stromového patra doplněné svídou krvavou (*Cornus sanguinea*), lískou obecnou (*Corylus avellana*) a zimolezem obecným (*Lonicera xylosteum*). Charakter bylinného patra určují mezofilní druhy, především jaterník podléška (*Hepatica nobilis*), svízel lesní (*Galium sylvaticum*), zvonek broskvolistý (*Campanula persicifolia*), hrachor jarní (*Lathyrus vernus*), hrachor černý (*Lathyrus niger*), pitulník žlutý (*Galeobdolon luteum*), černýš hajní (*Melampyrum nemorosum*), plicník lékařský (*Pulmonaria officinalis*), bažanka vytrvalá (*Mercurialis perennis*), kopytník evropský (*Asarum europaeum*), řimbaba chocholičnatá (*Pyrethrum corymbosum*), violka lesní (*Viola reichenbachiana*), méně často trávy, jako kostřava různolistá (*Festuca heterophylla*) a lipnice hajní (*Poa nemoralis*).

Krajina je na většině rozlohy Cidlinského biogeografického regionu kulturní, plně antropogenizovaná, zcela přeměněná a ovlivněná lidskými aktivitami. Většinu rozlohy území zabírá zemědělská půda intenzivně obhospodařovaná v nevhodně velkých celcích, které nejsou vzájemně odděleny funkčními ekostabilizačními prvky v podobě mezí, pásů křovin a stromů a ve kterých téměř zcela absentují solitérní stromy a skupiny dřevin rostoucích mimo les. Uvedené ekostabilizační prvky by přitom měly být součástí provázané fungující sítě územních systémů ekologické stability (ÚSES) na lokální úrovni, jejichž prvořadým úkolem je kompenzovat intenzivně využívané antropoeosystémy a zvýšit dlouhodobě neudržitelně nízkou ekologickou stabilitu postmoderní kulturní krajiny. Příмым důsledkem obdělávání polí těžkou zemědělskou technikou a minimálního využívání organických hnojiv je neúnosné zhutnění a degradace půdního horizontu současně s výrazným úbytkem svrchní, humusové vrstvy. To vede ke snížení úrodnosti, jež vyžaduje aplikaci velkého množství drahých průmyslových hnojiv a také k zásadnímu snížení retenčních schopností půd, tedy schopností vsakováním a dlouhodobě ji zadržovat. Při déle trvajících srážkách proto voda z krajiny rychleji odtéká a čím dál častěji dochází k povodním, které mají v urbanizovaných územích ničivé následky. Lesní porosty ani lesní pozemky se na administrativním území obce Mokrovousy vůbec nevyskytují.

Botanickými průzkumy toku a nivy řeky Bystřice v úseku mezi Boharyní a Sadovou a přilehlých luk a polí byla zjištěna přítomnost 292 druhů vyšších rostlin. Biologická

rozmanitost druhů planě rostoucích rostlin v nivě Bystřice je tedy neobvykle vysoká. Byly zjištěny 2 druhy – česnek hranatý (*Allium angulosum*) a ožanka čpavá (*Teucrium scordium*) – zvláště chráněné vyhláškou MŽP č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, jako silně ohrožené taxony. Z Červeného seznamu cévnatých rostliny České republiky zde bylo identifikováno celkem 14 druhů. Z Přehledu vyhynulých, nezvěstných a ohrožených taxonů cévnatých rostlin na území východních Čech bylo zjištěno 15 druhů.

Břehové porosty řeky Bystřice mezi polními kulturami jsou tvořeny hojně nitrofilními druhy; v případě nepřítomnosti stromového patra jsou to zpravidla fragmenty porostů rákosu či chrastice rákosovité (*Phalaris arundinacea*), doprovázené kopřivou dvoudomou (*Urtica dioica*), ojediněle také detailem lékařským (*Petasites hybridus*). Většina toku má ale vyvinuté břehové porosty tvořené především olší lepkavou (*Alnus glutinosa*) a směsí dalších vlhkomilných dřevin, jako je například jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*), javor klen (*Acer pseudoplatanus*), olše šedá (*Alnus incana*), vrba křehká (*Salix fragilis*), vrba bílá (*Salix alba*). V těchto úsecích jsou většinou přítomny i některé lesní druhy, například lipnice hajní (*Poa nemoralis*), kostřava obrovská (*Festuca gigantea*), občas i válečka lesní (*Brachypodium sylvaticum*), pižmovka mošusová (*Adoxa moschatellina*). Podél celého toku se vyskytuje roztroušeně až hojně několik druhů charakteristických pro břehové porosty: opletník plotní (*Calystegia sepium*), pýrovník psí (*Elymus caninus*), krabilice hlíznatá (*Chaerophyllum bulbosum*), chmel otáčivý (*Humulus lupulus*) a vrbovka chlupatá (*Epilobium hirsutum*). V blízkosti toku bylo zaznamenáno také několik silně invazních druhů rostlin: slunečnice topinambur (*Helianthus tuberosus*), zlatobýl obrovský (*Solidago gigantea*), štěticka větší (*Dipsacus strigosus*) a škumpa orobincová (*Rhus typhina*).

Průzkum vodních měkkýšů v řece Bystřici prokázal přítomnost 21 druhů, z nichž 3 jsou evidované v Červeném seznamu bezobratlých živočichů ČR v kategorii NT – téměř ohrožené taxony a 2 druhy jsou zvláště chráněné podle vyhlášky MŽP č. 395/1992 Sb. – velevrub malířský (*Unio pictorum*) jako kriticky ohrožený a velevrub tupý (*Unio crassus*) jako silně ohrožený.

Z obojživelníků se na území obce Mokrovousy a v nejbližším okolí vyskytuje zejména skokan hnědý (*Rana temporaria*) a ropucha obecná (*Bufo bufo*) zvláště chráněná podle vyhlášky MŽP č. 395/1992 Sb. jako ohrožený druh. Plazi jsou zastoupeni ohroženou užovkou obojkovou (*Natrix natrix*) a silně ohroženými slepýšem křehkým (*Anguis fragilis*) a ještěrkou obecnou (*Lacerta agilis*).

Avifauna je na území Mokrovous zastoupena běžnými druhy otevřené krajiny a druhy synantropními, jako je hrdlička zahradní (*Streptopelia decaocto*), rehek domácí (*Phoenicurus ochruros*), skřivan polní (*Alauda arvensis*) strnad obecný (*Emberiza citrinella*), sýkora koňadra (*Parus major*), sýkora modřinka (*Parus caeruleus*), vlaštovka obecná (*Hirundo rustica*), apod.

Ze savců se zde vyskytuje srnec obecný (*Capreolus capreolus*), prase divoké (*Sus scrofa*), zajíc polní (*Lepus europaeus*), hraboš polní (*Microtus arvalis*), krtek obecný (*Talpa europaea*), kuna skalní (*Martes foina*) a liška obecná (*Vulpes vulpes*).

Současný stav krajiny

Krajina administrativního území obce Mokrovousy je kulturní, na většině rozlohy zemědělsky intenzivně využívaná, z části urbanizovaná. Podle Typologie české krajiny (Löw, J. a kol., 2005) má souborný kód **1Z4** – je **starou sídelní krajinou Hercynika** (rámcový sídelní krajinný typ **1**), která je nepřetržitě osídlena od neolitu. Zabírá 2. vegetační stupeň Hercynika v České republice. Sídelní typy vesnic jsou ve velké většině tvořeny návesními ulicovými vesnicemi a návesními vesnicemi s nepravými traťovými plužinami. Pro tuto oblast je charakteristický lidový typ českého a moravského roubeného domu. Běžný je reliéf plošin a pahorkatin, charakteristické jsou měkké tvary tvořené plošinami, pánvemi a plochými i členitými pahorkatinami. Drtivě převažují zemědělské krajiny, vzácné lesozemědělské a lesní krajiny jsou vázány na specifické formy reliéfu (údolní nivy, váté písky), dominuje orná půda. Z hlediska způsobu využití území je **zemědělskou krajinou**, která je lidskou kultivací silně až velmi silně pozměněna. Lesy zabírají méně než 10 % z celkové rozlohy administrativního území obce, až 90 % tvoří zemědělské plochy polí a trvalých travních porostů. Krajiny mají charakter pohledově otevřený (rámcový krajinný typ způsobu využití území **Z**). Podle reliéfu je území Mokrovous **krajinou rovin** s homogenním, málo až nepatrně členitým reliéfem s převažujícími rovinami až plochými pahorkatinami a s typickými širokými plochými nivami vodních toků. Extrémně nízké geomorfologické diverzité krajiny s minimem přírodě blízkých ekosystémů a ekostabilizačních prvků odpovídá velmi nízká biotopová a ekosystémová diverzita (rámcový krajinný typ dle reliéfu **4**). Jde o oblast krajiny Hercynika především ve 2. – 3. vegetačním stupni, která byla nepřetržitě osídlena již od neolitu.

Na administrativním území obce Mokrovousy můžeme rozlišit 3 typy biochor:

- **3RE Plošiny na spraších v suché oblasti 3. vegetačního stupně** – tato biochora se vyskytuje ve východní a západní části zájmového území.
- **3RB Plošiny na slínech 3. vegetačního stupně** – tato biochora se vyskytuje v jižní části zájmového území.
- **3Nh Užší hlinité nivy 3. vegetačního stupně** – tato biochora se vyskytuje v centrální části zájmového území podél řeky Bystřice.

Obr. č. 2: Niva řeky Bystřice a Mlýnského potoka s břehovými porosty v urbanizovaném území obce Mokrovousy

Zdroj: <http://www.mapy.cz>

Obr. č. 3: Zemědělské plochy intenzivně obhospodařované v nevhodně velkých celcích s naprosto nedostatečným zastoupením mezí, pásů keřů a stromů, remízů, solitérních stromů rostoucích mimo les a dalších ekostabilizačních prvků

Zdroj: <http://www.mapy.cz>

Obr. č. 4: Dvě malé vodní nádrže jižně od dvora Janov

Zdroj: <http://www.mapy.cz>

Mapa č. 6: Administrativní území obce Mokrovousy na historické mapě II. vojenského mapování z let 1806 až 1869, k němuž dal popud císař František II.

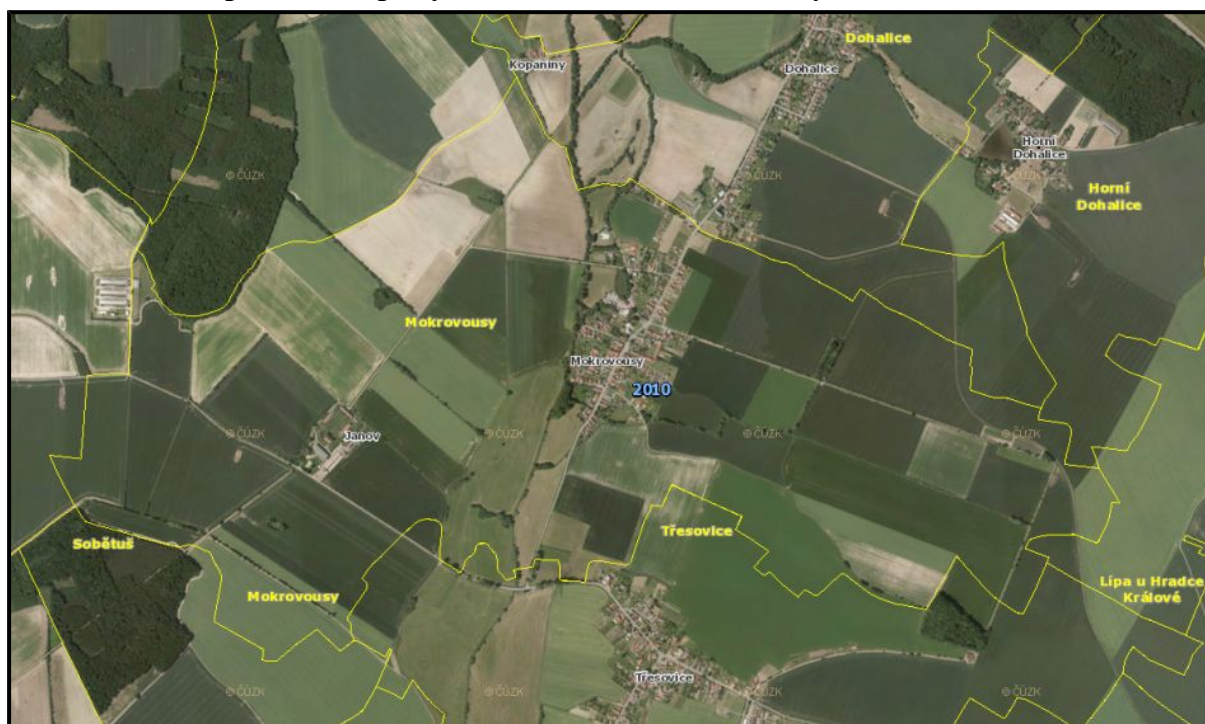
Zdroj: CENIA

Obr. č. 5: Střednězrnná mozaika pestřejší zemědělské krajiny složená z většího počtu středně velkých ploch rozmanitých funkcí na území obce Mokrovousy v roce 1953

Zdroj: CENIA

Obr. č. 6: Hrubozrnná mozaika fádní zemědělské krajiny složená z nevhodně velkých monofunkčních ploch orné půdy na území obce Mokrovousy v roce 2010

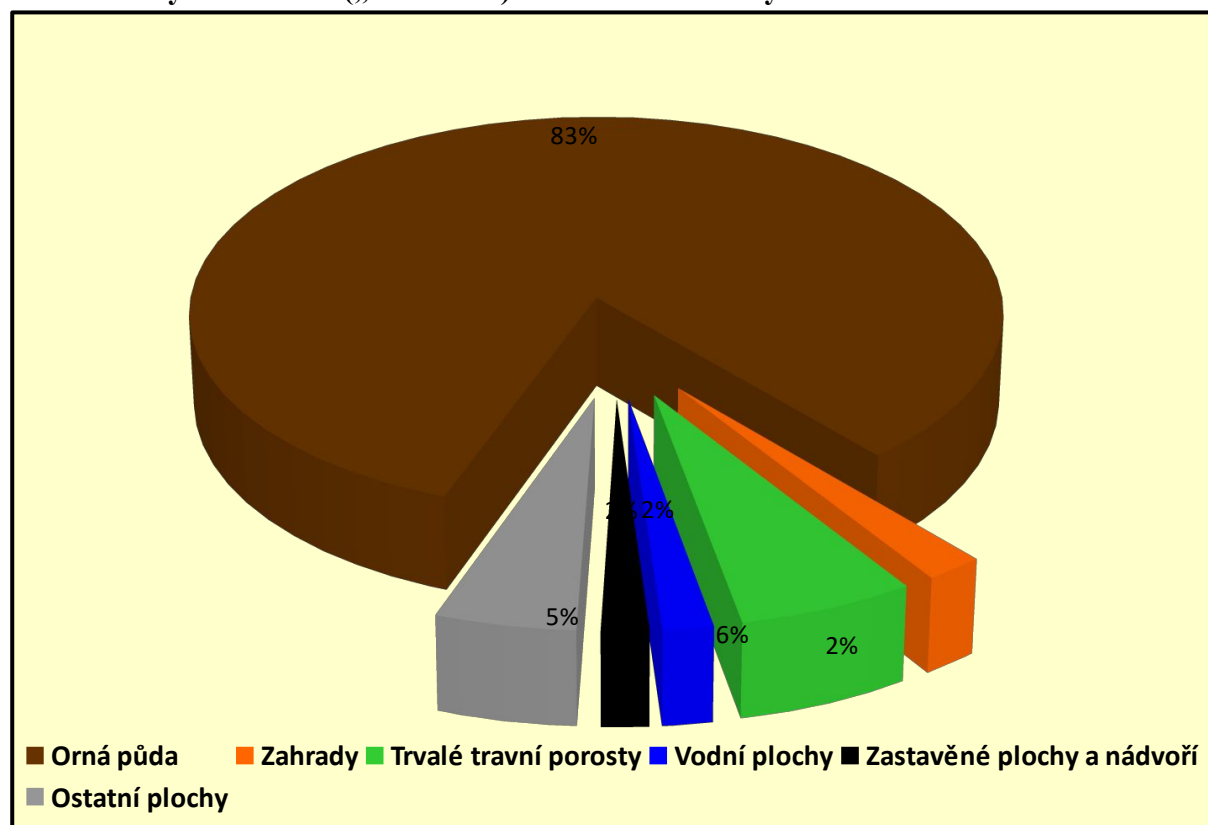
Zdroj: CENIA

Odpovědní zástupci obce Mokrovousy by měli spolupracovat s majiteli zemědělských pozemků na administrativním území obce a dohodnout se s nimi na postupném zvyšování počtu a rozlohy ekostabilizačních prvků v agrární krajině.

4. Funkční využití území, územní rozvoj, územní plán

Využití území („land-use“) v Mokrovousech ve smyslu biofyzikálním i socioekonomickém je charakteristické pro menší obec ležící v rovinaté nížinné až pahorkatinné krajině, která byla od svého osídlení v neolitu, resp. v době bronzové zcela pozměněna antropogenními aktivitami. Krajina má výrazně zemědělský charakter s absencí lesních porostů a s centrálně alokovaným urbanizovaným územím elipsovitého tvaru (*Viz Graf č. 1*). V Politice územního rozvoje České republiky (PÚR ČR, 2008) byla vymezena rozvojová oblast OB4 Hradec Králové/Pardubice mimo jiné pro ORP Hradec Králové, do jehož správního obvodu patří také obec Mokrovousy. Rozvojová oblast byla vymezena pro území ovlivněné rozvojovou dynamikou krajských měst Hradce Králové a Pardubic při spolupůsobení vedlejšího centra Chrudim. Jedná se o silnou dvojjadernou koncentraci obyvatelstva a ekonomických činností, z nichž značná část má mezinárodní význam. Rozvojově podporujícím faktorem je poloha Pardubic na I. tranzitním železničním koridoru, dálnici D11 z Prahy do Hradce Králové s plánovaným pokračováním do Polska a perspektivní propojení rychlostní silnicí R35 s Olomoucí, které poskytne alternativu rychlého západovýchodního silničního spojení v ČR vedle dálnice D1. V Politice územního rozvoje České republiky byla rovněž vymezena rozvojová osa OS4 Praha – Hradec Králové/Pardubice – Trutnov – hranice ČR/Polsko – Wrocław s výraznou vazbou na významné dopravní cesty, tj. dálnici D11, koridory připravovaného pokračování dálnice D11 a připravovanou rychlostní silnici R11. Rozvojová osa zahrnuje obce mimo rozvojové oblasti, s výraznou vazbou na významné dopravní cesty, tj. dálnici D11, koridory připravovaného pokračování dálnice D11 a připravované rychlostní silnice R11 a železniční trať č. 010 v úseku Praha – Pardubice. Rozvojová osa byla vymezena pro území ovlivněné dálnicí D11 a jejím připravovaným pokračováním do Jaroměře, připravovanou rychlostní silnicí R11 Jaroměř – Trutnov – hranice ČR/Polsko, železniční tratí č. 010 v úseku Praha – Pardubice (I. tranzitní železniční koridor) a spolupůsobením center Nymburk, Poděbrady, Kolín, Jaroměř, Dvůr Králové nad Labem a Trutnov. Navazuje na rozvojovou osu v zahraničí.

Graf č. 1: Využití území („land-use“) v obci Mokrovousy v roce 2014

Zdroj: ČSÚ – MOS, 2015; Ústav pro ekopolitiku, o. p. s.

Extrémně vysoký je podíl zemědělských půd, které tvoří 445,5 ha, tj. 91,5 % z celkové rozlohy obce. Na jednoho obyvatele připadá 12 692 m² zemědělských půd. V ORP Hradec Králové činí podíl zemědělských půd 68,7 % z celkové rozlohy (3 205 m²/obyvatele), v okrese Hradec Králové činí podíl zemědělských půd 70,1 % z celkové rozlohy (3 843 m²/obyvatele), v Královéhradeckém kraji činí podíl zemědělských půd 58,3 % z celkové rozlohy (5 028 m²/obyvatele) a v České republice činí podíl zemědělských půd 53,5 % z celkové rozlohy (4 014 m²/obyvatele).

Největší část zemědělských půd tvoří orná půda rozkládající se na 405,0 ha (tj. 83,2 % z celkové rozlohy obce a 90,9 % z celkové rozlohy zemědělských půd). Na jednoho obyvatele připadá 11 538 m² orné půdy. V ORP Hradec Králové je podíl orné půdy 57,6 % z celkové rozlohy (2 687 m²/obyvatele), v okrese Hradec Králové je podíl orné půdy 58,8 % z celkové rozlohy (3 221 m²/obyvatele), v Královéhradeckém kraji je podíl orné půdy 40,1 % z celkové rozlohy (3 459 m²/obyvatele) a v České republice je podíl orné půdy 37,9 % z celkové rozlohy (2 840 m²/obyvatele). Stupeň zornění, který vyjadřuje podíl orné půdy z celkové rozlohy zemědělské půdy, je velmi vysoký 90,9 %. Hodnota tohoto indikátoru v Mokrovousech je o 7,0 procentních bodů vyšší než ve správním obvodu obce s rozšířenou působností (ORP Hradec Králové = 83,9 %), o 7,1 procentních bodů vyšší než v okrese (okres Hradec Králové = 83,8 %), o 22,1 procentních bodů vyšší než v kraji (Královéhradecký kraj = 68,8 %) a o 20,1 procentních bodů vyšší než na celostátní úrovni (ČR = 70,8 %).

Relativně významnější část zemědělských půd zabírají ještě trvalé travní porosty rozkládající se na 30,5 ha (tj. 6,3 % z celkové rozlohy obce a 6,8 % z celkové rozlohy zemědělských půd). Na jednoho obyvatele připadá 869 m² trvalých travních porostů. V ORP Hradec Králové je podíl trvalých travních porostů 7,2 % z celkové rozlohy (335 m²/obyvatele), v okrese Hradec Králové je podíl trvalých travních porostů 7,8 % z celkové rozlohy (425 m²/obyvatele), v Královéhradeckém kraji je podíl trvalých travních porostů 14,9 % z celkové rozlohy (1 280 m²/obyvatele) a v České republice je podíl trvalých travních porostů 12,6 % z celkové rozlohy (946 m²/obyvatele).

Nepříliš významný podíl zemědělských půd tvoří zahrady, které zaujímají plochu 10,1 ha, tj. 2,1 % z celkové rozlohy obce a 2,3 % z celkové rozlohy zemědělských půd. Na jednoho obyvatele připadá 288 m² zahrad. V ORP Hradec Králové je podíl zahrad 2,9 % z celkové rozlohy (135 m²/obyvatele), v okrese Hradec Králové je podíl zahrad 2,7 % z celkové rozlohy (149 m²/obyvatele), v Královéhradeckém kraji je podíl zahrad 2,4 % z celkové rozlohy (210 m²/obyvatele) a v České republice je podíl zahrad 2,1 % z celkové rozlohy (156 m²/obyvatele).

Ovocné sady na území obce Mokrovousy zcela chybí. V ORP Hradec Králové je podíl ovocných sadů 1,0 % z celkové rozlohy (48,4 m²/obyvatele), v okrese Hradec Králové je podíl ovocných sadů 0,9 % z celkové rozlohy (48,4 m²/obyvatele), v Královéhradeckém kraji je podíl ovocných sadů 0,9 % z celkové rozlohy (78 m²/obyvatele) a v České republice je podíl ovocných sadů 0,6 % z celkové rozlohy (44 m²/obyvatele).

Na základě výše uvedených údajů je možné konstatovat, že rostlinná produkce má v rámci zemědělského hospodaření na administrativním území obce Mokrovousy největší význam. Ze střednědobé a dlouhodobé perspektivy zahrnující výrazný růst cen pohonných hmot vyráběných z neobnovitelných a postupně vytěžovaných zdrojů ropy, který zásadním způsobem zdraží dopravu všech komodit, včetně potravin je tento stav jednoznačně pozitivní. Je totiž nezbytným základem pro potenciální oblastní soběstačnost v produkci potravin rostlinného původu. Dlouhodobě absolutně neudržitelný je však způsob obhospodařování zemědělských ploch těžkou technikou v nevhodně velkých celcích bez adekvátního množství ekostabilizačních prvků. Z hlediska ekologické stability krajiny i energetických a vláhových poměrů je jednoznačně nevýhodná absence lesních porostů a příliš nízký podíl vodních ploch v kulturní krajině obce Mokrovousy.

Především díky existenci řeky Bystřice, Klenické svodnice, Mlýnského potoka, několika drobných odvodňovacích vodotečí a tří malých vodních nádrží je na administrativním území Mokrovous alespoň nějaká rozloha vodních ploch, která dosahuje hodnoty 8,96 ha, tj. 1,8 % z celkové rozlohy obce. Na jednoho obyvatele připadá 255 m² vodních ploch. V ORP Hradec Králové je podíl vodních ploch 2,1 % z celkové rozlohy (98 m²/obyvatele), v okrese Hradec Králové je podíl vodních ploch 2,0 % z celkové rozlohy (108 m²/obyvatele), v Královéhradeckém kraji je podíl vodních ploch 1,6 % z celkové rozlohy (136 m²/obyvatele) a v České republice je podíl vodních ploch 2,1 % z celkové rozlohy (156 m²/obyvatele).

Tab. č. 1: Vývoj využití území („land-use“) v obci Mokrovousy

Druh pozemku	2005 (ha)	Podíl na celkové rozloze	2010 (ha)	Podíl na celkové rozloze	2014 (ha)	Podíl na celkové rozloze
Zemědělská půda <i>z toho:</i>	445,7	91,5 %	445,4	91,4 %	445,5	91,5 %
Orná půda	405,0	83,1 %	404,8	83,1 %	405,0	83,2 %
Zahrady	10,1	2,1 %	10,1	2,1 %	10,1	2,1 %
Ovocné sady	–	–	–	–	–	–
Trvalé travní porosty	30,6	6,3 %	30,6	6,3 %	30,5	6,3 %
Lesní pozemky	–	–	–	–	–	–
Vodní plochy	8,99	1,8 %	8,99	1,8 %	8,96	1,8 %
Zastavěné plochy a nádvoří	8,0	1,6 %	8,2	1,7 %	8,1	1,7 %
Ostatní plochy	24,4	5,0 %	24,5	5,0 %	24,4	5,0 %
Celková výměra pozemku	487,1	100,0 %	487,1	100,0 %	487,0	100,0 %

Poznámka: Mezi tzv. ostatní plochy patří např. dálnice, silnice, ostatní komunikace, železniční tratě, provozní plochy drah, ostatní dopravní plochy, manipulační a skladové plochy, plochy související s těžbou surovin, skládky, staveniště, sportoviště, rekreační ubytovací plochy, hřbitovy, aj.

Zdroj: ČSÚ – MOS, 2015; Ústav pro ekopolitiku, o. p. s.

Lesní pozemky a lesní porosty se na území obce Mokrovousy vůbec nevyskytují. Ve správním obvodu ORP Hradec Králové je podíl lesních pozemků 16,9 % z celkové rozlohy (787 m²/obyvatele), v okrese Hradec Králové je podíl lesních pozemků 16,6 % z celkové rozlohy (913 m²/obyvatele), v Královéhradeckém kraji je podíl lesních pozemků 31,1 % z celkové rozlohy (2 681 m²/obyvatele) a v České republice je podíl lesních pozemků 33,8 % z celkové rozlohy (2 534 m²/obyvatele).

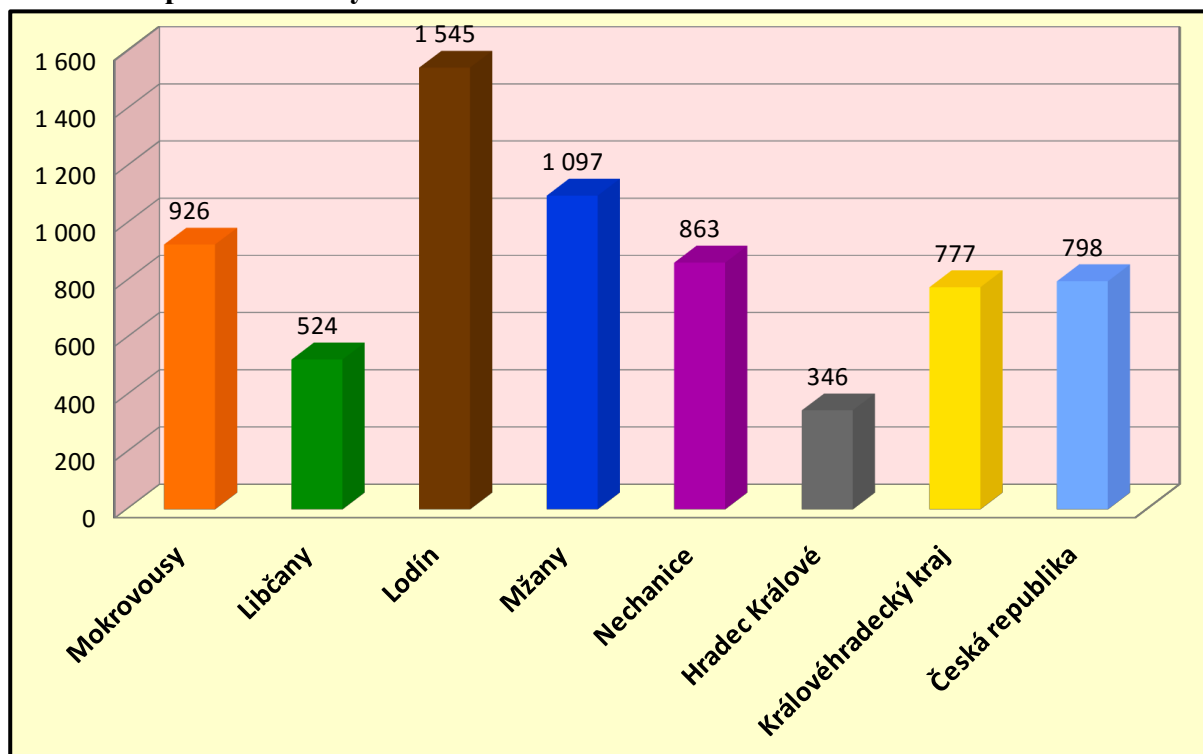
Celková rozloha zastavěných ploch a nádvoří a ostatních ploch (tedy ploch člověkem zcela přeměněných nebo uměle vytvořených a nejproblematictějších z hlediska integrované ochrany životního prostředí, ochrany přírody a ekosystémů i z hlediska ekologické stability krajiny) v r. 2014 činila 32,5 ha, tj. 6,8 % z celkové rozlohy administrativního území obce Mokrovousy. Na jednoho obyvatele připadá 926 m² těchto problematických, ekologicky nejméně stabilních ploch.

Oproti roku 2005 se rozloha takto využitých pozemků zvýšila o 0,1 ha, tj. o 1 000 m². Podíl těchto ploch na celkové rozloze je v obci Libčany 9,2 % (524 m²/obyvatele), v obci Lodín 7,7 % (1 545 m²/obyvatele), v obci Mžany 5,8 % (1 097 m²/obyvatele), ve městě Nechanice 7,0 % (863 m²/obyvatele), ve městě Hradec Králové 30,4 % (346 m²/obyvatele), v Královéhradeckém kraji 9,0 % (777 m²/obyvatele) a v České republice 10,6 % (798 m²/obyvatele).

Podíl ekologicky nejméně stabilních zastavěných ploch a nádvoří a ostatních ploch na celkové rozloze obce Mokrovousy je nižší o 0,3 procentního bodu než ve městě Nechanice, o 1 procentní bod než v obci Lodín, o 2,3 procentního bodu než v Královéhradeckém kraji, o 2,5 procentního bodu než v obci Libčany, o 23,7 procentního bodu než ve městě Hradec Králové a o 3,9 procentního bodu než v ČR. Naopak je vyšší o 0,9 procentního bodu než v obci Mžany. Z hlediska možnosti srovnávání s dalšími obcemi a městy i se stavem v ORP Hradec Králové, v okrese Hradec Králové, v Královéhradeckém kraji i v ČR je nevhodnější formou indikátoru rozloha těchto ploch přepočtená na jednoho trvale bydlícího obyvatele. Oba

ukazatele však dokumentují nepříliš dobrou situaci u všech srovnávaných subjektů (viz Graf č. 2).

Graf č. 2: Srovnání rozlohy ekologicky nejméně stabilních zastavěných ploch a nádvoří a ostatních ploch v m²/obyvatele v roce 2014

Zdroj: ČSÚ – MOS, 2015; Ústav pro ekopolitiku, o. p. s.

Pokud chtějí odpovědní zástupci samosprávy i státní správy v obci prosazovat dlouhodobě udržitelné využívání území, musí v příštích letech velmi pečlivě vážit každé rozhodnutí o umístění nových staveb v dosud nezastavěných lokalitách tak, aby cílový stav nepřekročil limitní kapacitu únosnosti prostředí a tím také míru udržitelnosti. Další postupná zástavba volných ploch musí být zcela objektivně posuzována z hlediska environmentální, ekonomické i sociální efektivity a musí být nadále účinně regulována prostřednictvím právních (územně plánovací dokumentace, obecně závazné vyhlášky) a ekonomických (daňový systém, cenové mapy) nástrojů, které má obec k dispozici. Zcela nevhodná je jednorázová realizace zbytečně rozsáhlých a předimenzovaných developerských projektů nové bytové či komerční zástavby.

Územní plán Obce Mokrovousy schválilo Zastupitelstvo obce Mokrovousy na svém zasedání dne 4. října 2005. Obecně závazná vyhláška obce Mokrovousy o závazné části Územně plánovací dokumentace nabyla účinnosti 22. října 2005. Ke schválené územně plánovací dokumentaci byla vydána Změna č. 1 s účinností od 15. května 2010. Obec Mokrovousy tedy nemá zpracován a schválen územní plán v souladu s požadavky zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

5. Obyvatelstvo, domácnosti, domy a byty

Z dlouhodobého přehledu je patrné, že celkový počet trvale bydlících obyvatel obce mezi roky 1970 a 1991 výrazně klesl o 72 osob, tj. o 21,4 %. Mezi roky 1991 a 2014 došlo naopak k nárůstu počtu obyvatel o 86 osob, tj. 32,5 %. Trend narůstajícího počtu obyvatel je v období 1991 – 2013 setrvalý jen s nepříliš významným poklesem mezi roky 2005 a 2006 (o 5 osob, tj. o 1,8 %) a se stagnací mezi roky 2013 – 2014. Mezi roky 1991 a 2014 počet mužů vždy převyšoval počet žen od nejmenšího rozdílu 0,4 procentního bodu v roce 2001 až po největší rozdíl 9,4 procentního bodu v roce 2014. Mezi roky 1991 a 2006 se projevil výraznější trend stárnutí populace dokumentovaný zvýšením průměrného věku obyvatel obce o 2 roky na 41,0 let. V období 2006 – 2014 došlo k opačnému vývoji. Populace obce začala mládnout a průměrný věk obyvatel Mokrovous se snížil o 2,4 roku.

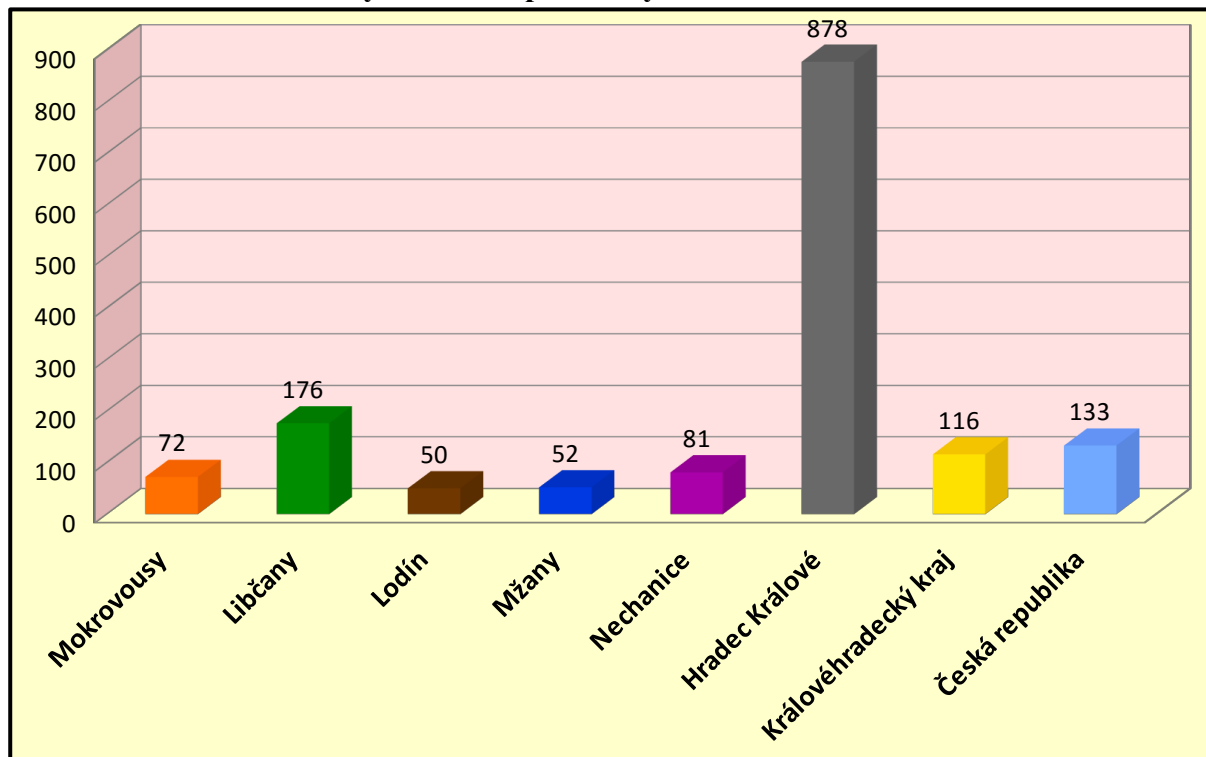
Tab. č. 2: Vývoj počtu trvale bydlících obyvatel obce Mokrovousy, podílu mužů a žen a průměrného věku

Rok	Počet trvale bydlících obyvatel obce Mokrovousy					Průměrný věk
	Celkem	Muži		Ženy		
		Celkem	Podíl	Celkem	Podíl	
1970	337	–	–	–	–	–
1980	320	–	–	–	–	–
1991	265	134	50,6 %	131	49,4 %	39,0
2001	279	140	50,2 %	139	49,8 %	40,1
2005	284	146	51,4 %	138	48,6 %	40,6
2006	279	143	51,3 %	136	48,7 %	41,0
2007	282	146	51,8 %	136	48,2 %	40,3
2008	285	150	52,6 %	135	47,4 %	40,0
2009	307	164	53,4 %	143	46,6 %	39,4
2010	322	174	54,0 %	148	46,0 %	39,1
2011	333	179	53,8 %	154	46,2 %	38,9
2012	349	185	53,0 %	164	47,0 %	38,9
2013	351	187	53,3 %	164	46,7 %	38,8
2014	351	192	54,7 %	159	45,3 %	38,6

Zdroj: ČSÚ – MOS, 2015; SLDB 1991; SLDB 2001; SLDB 2011; Ústav pro ekopolitiku, o. p. s.

Hustota osídlení v roce 2014 při celkové rozloze administrativního území obce Mokrovousy 4,87 km² a při 351 trvale bydlících obyvatelích dosáhla hodnoty 72 obyvatel/km². Hustota osídlení v obci Mokrovousy byla podstatně nižší než v Libčanech (o 104 obyvatel/km²), než v Nechanicích (o 9 obyvatel/km²), než v Hradci Králové (o 806 obyvatel/km²), než v Královéhradeckém kraji (o 44 obyvatel/km²) i než v České republice (o 61 obyvatel/km²). Menší hustotu osídlení než Mokrovousy měly ze srovnávacího souboru jen obce Mžany (o 20 obyvatel/km²) a Lodín (o 22 obyvatel/km²). Extrémně vysokou hustotu osídlení v porovnání s ostatními subjekty vykazuje krajské město Hradec Králové, které má 878 obyvatel/km² (viz Graf č. 3). Hustota osídlení je pouze orientačním ukazatelem, protože správní území obcí složená z katastrů nejsou úměrná přirozené ani historické velikosti obcí vyjadřované rozsahem zástavby a počtem obyvatel. Příliš vysoká hustota osídlení však může ze sociálního a ekologického hlediska působit na některé lidi jako stresový faktor, který negativně ovlivňuje kvalitu jejich života v příslušné municipalitě.

Graf č. 3: Srovnání hustoty osídlení v počtu obyvatel/km² v roce 2014

Zdroj: ČSÚ – MOS, 2015; SLDB 2001; SLDB 2011; Ústav pro ekopolitiku, o. p. s.

Obyvatel obce Mokrovousy od roku 1991 v podstatě trvale přibývá (viz Tab. č. 2). Jedná se přitom o důsledek kombinace prevažujícího a v letech 2005, 2009, 2010, 2011 a 2012 neobvykle silného migračního přírůstku (rozdíl mezi počtem přistěhovalých a vystěhovalých osob ve sledovaném období a v daném území) doplněného s výjimkou let 1991, 2001, 2006, 2008, 2011 a 2013 přirozeným přírůstkem (rozdíl mezi počtem živě narozených dětí a celkovým počtem zemřelých osob ve sledovaném období a v daném území). Ve sledovaném období s výjimkou let 2006 a 2014 převládá kladné migrační saldo. Tento trend jednoznačně dokládá, že obec Mokrovousy je pro ekonomicky aktivní generaci ve věku 15 – 64 let atraktivní rezidenční lokalitou. Tito obyvatelé se i s dětmi ve věku 0 – 14 let do Mokrovous stěhují především za představou klidného života ve venkovském prostředí. Snižující se průměrný věk obyvatelstva obce je také příčinou kladného přirozeného přírůstku v polovině sledovaných let celého srovnávacího období (viz Tab. č. 3).

Tab. č. 3: Vývoj přirozeného a migračního přírůstku obyvatel obce Mokrovousy

Rok	Narození	Zemřelí	Přirozený přírůstek	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Migrační přírůstek	Celkový přírůstek
1991	6	7	-1	12	4	8	7
2001	3	3	0	5	4	1	1
2005	3	2	1	15	1	14	15
2006	3	3	0	8	13	-5	-5
2007	7	3	4	3	4	-1	3
2008	0	6	-6	12	3	9	3
2009	3	1	2	23	3	20	22
2010	5	2	3	13	1	12	15
2011	2	5	-3	21	7	14	11
2012	5	1	4	16	4	12	16
2013	1	3	-2	11	7	4	2
2014	6	5	1	10	11	-1	0

Zdroj: ČSÚ – MOS, 2015; Ústav pro ekopolitiku, o. p. s.

Od roku 2001 dochází k pozvolným změnám věkové struktury obyvatelstva obce (viz Tab. č. 4). S rostoucím počtem obyvatel Mokrovous postupně narůstá absolutní počet i podíl obyvatel ve věkové kategorii 0 – 14 let. Za čtrnáct let se počet dětí zvýšil o 23, tj. o 51,1 % v meziročním srovnání let 2001 a 2014 a zastoupení této skupiny v populaci vrostlo o 3,3 procentního bodu na 19,4 % v roce 2014. Absolutní počet obyvatel 65 a víceletých se za stejné období zvýšil jen zanedbatelně o 3 osoby, tj. o 6,4 % v meziročním srovnání let 2001 a 2014, vzhledem k celkovému růstu počtu obyvatelstva však došlo k poklesu podílu této kategorie v populaci o 2,6 procentní body na 14,2 % v roce 2014. Snižování podílu osob ve věkové kategorii 65 a více let evidentně mnohem výrazněji souviselo s rostoucím migračním přírůstkem obyvatelstva, než s mortalitou seniorů. Tomuto vývoji odpovídal i postupný nárůst absolutního počtu osob v ekonomicky produktivním věku 15 – 64 let ze 187 v roce 2001 až na 233 v roce 2014, tj. o 46 osob, resp. o 24,6 %. Procentuální podíl věkové kategorie ekonomicky aktivních obyvatel na celkové populaci Mokrovous ve stejném období však nepatrně klesl o 0,6 procentního bodu na 66,4 % v roce 2014. Pozitivní vývojový trend zvyšování počtu o podílu dětí a snižování počtu i podílu seniorů dokládá i index stáří, který vyjadřuje poměr počtu osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0 až 14 let. Tento index mezi roky 2001 a 2014 klesl ze 104,4 na 73,5, tj. o 29,6 %. Nárůst počtu dětí doprovázený v podstatě stagnujícím počtem seniorů je zatím do jisté míry kompenzován zvyšujícím se počtem ekonomicky aktivního obyvatelstva, což dokumentuje index ekonomického zatížení, který vyjadřuje počet osob v ekonomicky neaktivním věku 0 – 14 let a 65 a více let připadajících na 100 osob ve věku ekonomicky aktivním 15 – 64 let. V období 2001 – 2014 daný ukazatel vzrostl ze 49,2 na 50,6, tj. pouze o 2,8 %.

Tab. č. 4: Vývoj zastoupení jednotlivých věkových kategorií v populaci obce Mokrovousy

Rok	Počet obyvatel ve věku 0-14 let	Počet obyvatel ve věku 15-64 let	Počet obyvatel ve věku 65 a více let	Index stáří	Index ekonomickéh
-----	---------------------------------	----------------------------------	--------------------------------------	-------------	-------------------

	Celkem	Podíl	Celkem	Podíl	Celkem	Podíl		o zatížení
2001	45	16,1 %	187	67,0 %	47	16,8 %	104,4	49,2
2005	49	17,3 %	183	64,4 %	52	18,3 %	106,1	55,2
2006	41	14,7 %	189	67,7 %	49	17,6 %	119,5	47,6
2007	45	16,0 %	188	66,7 %	49	17,4 %	108,9	50,0
2008	43	15,1 %	197	69,1 %	45	15,8 %	104,7	44,7
2009	50	16,3 %	210	68,4 %	47	15,3 %	94,0	46,2
2010	58	18,0 %	217	67,4 %	47	14,6 %	81,0	48,4
2011	61	18,3 %	228	68,5 %	44	13,2 %	72,1	46,1
2012	67	19,2 %	237	67,9 %	45	12,9 %	67,2	47,3
2013	68	19,4 %	237	67,5 %	46	13,1 %	67,6	48,1
2014	68	19,4 %	233	66,4 %	50	14,2 %	73,5	50,6

Zdroj: ČSÚ – MOS, 2015; Ústav pro ekopolitiku, o. p. s.

Tab. č. 5: Zastoupení jednotlivých věkových kategorií v populacích obcí Mokrovousy, Libčany, Lodín, Mžany, měst Nechanice a Hradec Králové, Královéhradeckého kraje a České republiky v roce 2014

Obec, kraj, stát	Počet obyvatel ve věku 0-14 let		Počet obyvatel ve věku 15-64 let		Počet obyvatel ve věku 65 a více let		Index stáří	Index ekonomickéh o zatížení
	Celkem	Podíl	Celkem	Podíl	Celkem	Podíl		
Mokrovousy	68	19,4 %	233	66,4 %	50	14,2 %	73,5	50,6
Libčany	143	16,0 %	623	69,8 %	126	14,1 %	88,1	43,2
Lodín	67	17,4 %	263	68,3 %	55	14,3 %	82,1	46,4
Mžany	59	14,3 %	293	70,9 %	61	14,8 %	103,4	41,0
Nechanice	345	15,2 %	1 538	67,7 %	390	17,2 %	113,0	47,8
Hradec Králové	13 068	14,1 %	59 339	63,9 %	20 401	22,0 %	156,1	56,4
Královéhrad. kraj	79 127	14,4 %	374 898	68,4 %	92 020	16,8 %	116,3	45,7
Česká republika	148892 8	14,3 %	726716 9	69,6 %	164483 6	15,8 %	110,5	43,1

Zdroj: ČSÚ – MOS, 2015; Ústav pro ekopolitiku, o. p. s.

Jak vyplývá z Tab. č. 5, v Mokrovousech oproti ostatním srovnávaným obcím a městům, Královéhradeckému kraji i České republice jako celku zatím nedochází k výraznému stárnutí populace. Naopak, obec má jednoznačně nejvyšší podíl obyvatelstva ve věkové kategorii 0 – 14 let. Podíl osob ve věkové kategorii 65 a více let je srovnatelný s dalšími malými obcemi vybraného souboru, je však výrazně nižší než v Nechanicích (o 3 procentní body), v Hradci

Králové (o 7,8 procentního bodu) v Královéhradeckém kraji (o 2,6 procentního bodu) i než v České republice (o 1,6 procentního bodu). Mnohem hůře vycházejí Mokrovousy ze srovnání podílu ekonomicky produktivních osob ve věkové kategorii 15 – 64 let. Tento podíl je nižší o 3,4 procentního bodu než v Libčanech, o 1,9 procentního bodu než v Lodíně, o 4,5 procentního bodu než v Mžanech, o 1,3 procentního bodu než v Nechanicích, o 2 procentní body než v Královéhradeckém kraji a o 3,2 procentního bodu než v České republice. Podíl obyvatelstva v ekonomicky produktivním věku je v Mokrovousech vyšší pouze v porovnání s krajským městem Hradec Králové (o 2,5 procentního bodu). Obec Mokrovousy tedy nemá dostatečně vysoký podíl osob, které svými ekonomickými aktivitami zajišťují nezaopatřené děti a podporují seniory, ale také přispívají k naplňování veřejných rozpočtů.

Již nyní při zpracovávání strategických rozvojových plánů obce je vhodné zvažovat alternativu pomalého nárůstu počtu seniorů, kteří budou dříve či později potřebovat častější a nákladnější zdravotní péči a v mnoha případech budou tvořit většinu klientely tzv. následné zdravotní péče i klientely zařízení, která jsou součástí systému sociálních služeb ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Hradec Králové a v okrese Hradec Králové. Vzhledem ke specifickým problémům věkové skupiny 65 a více let je do budoucna nutné kalkulovat s tím, zda zařízení zaměřená na geriatrickou problematiku (domovy pro seniory, domovy chráněného bydlení pro seniory, domovy s pečovatelskou službou, atd.) a organizace, které v daném území poskytují nebo mohou poskytovat terénní sociální služby, disponují dostatečnými kapacitami.

Vzdělanostní strukturu obyvatelstva obce Mokrovousy, která byla v rámci celostátních censů Sčítání lidu, domů a bytů 2001 a 2011 (SLDB 2001 a SLDB 2011), sledována u věkové kategorie 15 a více let, je možné charakterizovat jako průměrnou a v podstatě srovnatelnou s okolními obcemi. Pouze při porovnání podílu obyvatelstva s vyšším odborným a nástavbovým vzděláním a s vysokoškolským vzděláním Mokrovousy výrazně zaostávají za hodnotami udávanými za Královéhradecký kraj i za Českou republiku (viz Tab. č. 6).

Tab. č. 6: Vývoj vzdělanostní struktury obyvatelstva obce Mokrovousy v letech 2001 a 2011 (SLDB 2001 a SLDB 2011)

Kategorie dosaženého vzdělání	Mokrovousy SLDB 2001		Mokrovousy SLDB 2011	
	Celkem	Podíl	Celkem	Podíl
Bez vzdělání	1	0,4 %	1	0,4 %
Základní, včetně neukončeného	52	22,5 %	44	16,0 %
Střední včetně vyučení bez maturity	119	51,5 %	124	45,1 %
Úplné střední s maturitou	44	19,0 %	75	27,3 %
Vyšší odborné a nástavbové	7	3,0 %	9	3,3 %
Vysokoškolské, včetně vědecké přípravy	4	1,7 %	12	4,4 %
Nezjištěné vzdělání	4	1,7 %	10	3,6 %
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let celkem	231	100,0 %	275	100,0 %

Zdroj: ČSÚ – SLDB 2001; SLDB 2011; Ústav pro ekopolitiku, o. p. s.

Nesporně pozitivní tendencí je snaha většího počtu obyvatel o dosažení vyššího stupně vzdělání, o získání vyšší odbornosti a tím také o větší konkurenceschopnosti na trhu práce.

Mezi roky 2001 a 2011 v Mokrovousech klesl podíl lidí se základním vzděláním o 6,5 procentního bodu na 16,0 % z celkového počtu obyvatel věkové kategorie 15 a více let. Obdobně se o 6,4 procentního bodu snížil podíl obyvatel vyučených a se středoškolským vzděláním bez maturity na 45,1 %. Naopak podíl středoškoláků s maturitou vzrostl o 8,3 procentního bodu na 27,3 %, podíl absolventů vyšších odborných škol a nástavbového studia stoupl o 0,3 procentního bodu na 3,3 % a podíl absolventů vysokoškolského, resp. doktorského studia se zvýšil o 2,7 procentního bodu na 4,4 %.

Mokrovousy mají podíl obyvatelstva se základním vzděláním o 1,6 procentního bodu nižší než Královéhradecký kraj a Česká republika. Mnohem větší je však v Mokrovousech podíl absolventů středních škol bez maturity a vyučených (o 9,6 procentního bodu vyšší než v Královéhradeckém kraji a o 12,1 procentního bodu vyšší než v České republice). Podíl obyvatel s úplným středoškolským vzděláním s maturitou je v Mokrovousech nižší o 0,1 procentního bodu než v Královéhradeckém kraji, ale je o 0,2 procentního bodu vyšší než v České republice. Podíl populace s ukončeným vyšším odborným a nástavbovým studiem mají Mokrovousy o 1 procentní bod nižší než v Královéhradeckém kraji a o 0,8 procentního bodu nižší než v České republice. V podílu osob s vysokoškolským a postgraduálním vzděláním Mokrovousy zaostávají za Královéhradeckým krajem o 5,7 procentního bodu a za Českou republikou dokonce o 8,1 procentního bodu (viz Tab. č. 6 a Tab. č. 7).

Tab. č. 7: Vzdělanostní struktura obyvatelstva Královéhradeckého kraje a České republiky (SLDB 2011)

Kategorie dosaženého vzdělání	Královéhradecký kraj SLDB 2011		Česká republika SLDB 2011	
	Celkem	Podíl	Celkem	Podíl
Bez vzdělání	2 202	0,5 %	42 384	0,5 %
Základní, včetně neukončeného	82 703	17,6 %	1 571 602	17,6 %
Střední včetně vyučení bez maturity	166 326	35,5 %	2 952 112	33,0 %
Úplné střední s maturitou	128 608	27,4 %	2 425 064	27,1 %
Vyšší odborné a nástavbové	20 001	4,3 %	365 048	4,1 %
Vysokoškolské, včetně vědecké přípravy	47 480	10,1 %	1 114 731	12,5 %
Nezjištěné vzdělání	21 469	4,6 %	476 691	5,3 %
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let celkem	468 789	100,0 %	8 947 632	100,0 %

Zdroj: ČSÚ – SLDB 2011; Ústav pro ekopolitiku, o. p. s.

Z celkového počtu 277 obyvatel obce Mokrovousy se při cenzu v roce 2001 přihlásilo celkem 274 osob (tj. 98,9 %) k národnosti české, jedna osoba (tj. 0,4 %) k národnosti moravské a jedna osoba (tj. 0,4 %) k národnosti ukrajinské. Jedna osoba (tj. 0,4 %) národnost neuvedla.

Při SLDB 2011 se z celkového počtu 331 obyvatel obce Mokrovousy přihlásilo celkem 278 osob (tj. 84,0 %) k národnosti české a 1 osoba (tj. 0,3 %) k národnosti slovenské. Celkem 50 osob (tj. 15,1 %) národnost neuvedlo.

Podle výsledků podrobné evidence domácností, domů a bytů prováděné v rámci Sčítání lidu, domů a bytů (SLDB 2001, ČSÚ) bylo v Mokrovousech k 1. 3. 2001 registrováno celkem 111

hospodařících domácností. Při SLDB 2011 bylo evidováno 124 hospodařících domácností, což představuje nárůst o 11,7 %.

Domovní fond tvořilo v roce 2001 celkem 86 domů, včetně 13, tj. 15,1 % neobydlených. Všech 73 obydlých domů bylo rodinných ve vlastnictví soukromých osob, v obci se nenacházely žádné bytové domy.

V roce 2011 bylo v Mokrovousech 104 domů, včetně 16, tj. 15,4 % neobydlených (z toho 103 rodinných domů a 1 budova s jinou funkcí). Všech 88 obydlých domů bylo rodinných, z toho 85 obydlých rodinných domů bylo v soukromém vlastnictví fyzických osob. Počet domů v obci se tedy za uplynulých 10 let zvýšil o 18, tj. o 20,9 %. Jen minimum domů v roce 2001 i v roce 2011 bylo nezpůsobilých k bydlení a tvořilo tzv. rezidenční brownfields. Ostatní trvale neobydlené domy slouží k přechodnému bydlení k rekreaci nebo jsou v současnosti přestavovány, případně slouží k jiným účelům.

Bytový fond tvořilo v roce 2001 celkem 111 bytů, z toho 97, tj. 87,4 % bylo obydlých a 14, tj. 12,6 % neobydlených. Z těchto neobydlených bytů byl 1 v obydlém domě a 13 v neobydlených domech. Jeden neobydlený byt byl obýván přechodně a dalších 6, tj. 42,9 % sloužilo k rekreaci. Z těchto obcí oficiálně vykazovaných a Českým statistickým úřadem i dalšími institucemi publikovaných statistických údajů vyplývá, že v roce 2001 bylo v Mokrovousech celkem 7 neobydlených bytů, což představuje 6,3 % z bytového fondu.

V roce 2011 bylo v obci 113 obydlých bytů, všechny v rodinných domech (z toho bylo 97 bytů, tj. 85,8 % ve vlastním domě a 1 byt byl nájemní). Počet obydlých bytů v Mokrovousech vzrostl od roku 2001 do roku 2011 o 16, tj. o 16,5 %.

Domovní fond v Mokrovousech je na běžné poměry v obcích a městech České republiky jen mírně zastaralý. V době konání censu 2011 bylo z celkového počtu 88 obydlých domů v obci celkem 9 objektů (tj. 10,2 %) postaveno do roku 1919, dalších 30 objektů (tj. 34,1 %) bylo postaveno mezi lety 1920 – 1970, 12 objektů (tj. 13,6 %) bylo postaveno v období 1971 – 1980, 12 objektů (tj. 13,6 %) bylo postaveno v rozmezí let 1981 – 1990, 9 objektů (tj. 10,2 %) bylo postaveno v období 1991 – 2000 a 15 objektů (tj. 17,0 %) bylo postaveno od roku 2001 do roku 2011. V Mokrovousech je tedy z 88 obydlých domů celkem 51 objektů (tj. 58,0 %) starších než 35 let (postavených před rokem 1980). Ve srovnání se stavem v Královéhradeckém kraji a v České republice je v Mokrovousech výrazně vyšší podíl domů postavených v období 2001 – 2011 a to o 6,6 procentního bodu a o 4,8 procentního bodu (viz Tab. č. 8). **Staré domy, pokud nejsou rekonstruovány, mohou být příčinou velkých ztrát tepla obvodovými zdi, okny a dveřmi i vody a elektrické energie v zastaralých rozvodných sítích. Tyto ztráty majitelům podstatným způsobem zvyšují náklady na bydlení.**

Tab. č. 8: Stáří domovního fondu podle období výstavby nebo rekonstrukce v obci Mokrovousy, v Královéhradeckém kraji a v České republice (SLDB 2011)

Obec, kraj, stát	SLDB 2011						
	Počet obydlých domů celkem	Podíl obydlých domů (2001 – 2011)	Podíl obydlých domů (1991 – 2000)	Podíl obydlých domů (1981 – 1990)	Podíl obydlých domů (1971 – 1980)	Podíl obydlých domů (1920 – 1970)	Podíl obydlých domů (do r. 1919)

Mokrovousy	88	17,0 %	10,2 %	13,6 %	13,6 %	34,1 %	10,2 %
Královéhrad. kraj	109 736	10,4 %	10,6 %	12,9 %	15,7 %	33,1 %	15,0 %
Česká republika	1 800 075	12,2 %	10,9 %	11,9 %	15,0 %	34,7 %	12,8 %

Zdroj: ČSÚ – SLDB 2011; Ústav pro ekopolitiku, o. p. s.

Nejen životní úroveň obyvatel a sociální politiku, ale také stav ekonomiky obce dobře ilustruje indikátor počtu dokončených bytů přepočtený na 1 000 trvale bydlících obyvatel (viz Tab. č. 9). V období 2006 – 2014 bylo v obci Mokrovousy dokončeno celkem 17 bytů s maximem v roce 2008, kdy bylo dokončeno 6 bytů a s minimy v letech 2011 a 2013, kdy nebyl dokončen žádný byt. Indikátor počtu dokončených bytů na 1 000 obyvatel trvale bydlících v obci Mokrovousy v letech 2006 – 2010, 2012 a 2014 vcelku jednoznačně převyšoval údaje prezentované za Královéhradecký kraj i za Českou republiku. Tento stav zhruba odpovídá velikosti obce, počtu jejích obyvatel a ekonomickým možnostem v rámci regionu. Malá nabídka nových bytů by však v budoucnu mohla být jednou z příčin migrace mladých lidí a rodin s dětmi za lepšími ekonomickými a sociálními podmínkami, které jsou základním předpokladem zvyšování jejich životní úrovně.

Tab. č. 9: Počet dokončených bytů v přepočtu na 1 000 obyvatel v obci Mokrovousy, v Královéhradeckém kraji a v České republice

Obec kraj, stát	Počet dokončených bytů v daném roce (Počet dokončených bytů na 1 000 obyvatel)								
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Mokrovousy	2 (7,17)	1 (3,55)	6 (21,05)	3 (9,77)	2 (6,21)	-	2 (5,73)	-	1 (2,85)
Královéhrad. kraj	1 218 (2,22)	1 796 (3,25)	1 919 (3,46)	1 516 (2,73)	1 807 (3,26)	1 320 (2,38)	1 384 (2,50)	1 046 (1,90)	1 035 (1,88)
Česká republika	30 190 (2,93)	41 649 (4,01)	38 380 (3,67)	38 473 (3,66)	36 442 (3,46)	28 630 (2,73)	29 467 (2,80)	25 238 (2,40)	23 881 (2,26)

Zdroj: ČSÚ – Veřejná databáze, 2013; Ústav pro ekopolitiku, o. p. s.

Pozitivní je trend kontinuální výstavby menšího počtu bytů bez významných výkyvů, který se v Mokrovousech projevoval s výjimkou let 2011 a 2013. Nedochozí tak k nárazové, neregulované výstavbě velkého počtu domů a bytů, která je typická pro aktivity velkých developerských firem, a která se v absolutní většině případů projevuje negativními důsledky nejen v oblasti environmentální (devastace krajiny a ekosystémů; zhoršení stavu jednotlivých složek životního prostředí), ale také v oblasti sociální (problematické soužití starousedlíků s velkým počtem nově přistěhovalých obyvatel obcí) a ekonomické (nově postavené rozsáhlé obytné zóny a velký počet přistěhovalých obyvatel vyvolávají nové náklady a stupňují tím tlak na výdajové položky veřejných rozpočtů obcí; v mnoha případech dochází po realizaci předimenzovaných developerských záměrů ke skokovému nárůstu nezaměstnanosti a k poklesu životní úrovně obyvatelstva v dané oblasti).

6. Ekonomická situace

6.1 Trh práce a míra podnikatelské aktivity

V současné době je na území obce Mokrovousy registrováno celkem 70 registrovaných podnikatelských subjektů (viz Tab. č. 10), to znamená, že na 1 000 obyvatel zde připadá 199,4 podnikatelských subjektů (ekonomický indikátor: míra podnikatelské aktivity). Největší podíl tvoří fyzické a právnické osoby působící ve stavebnictví (15 podnikatelských subjektů, tj. 21,4 % z celkového počtu), ve velkoobchodu a maloobchodu a opravách a údržbách motorových vozidel (13 podnikatelských subjektů, tj. 18,6 % z celkového počtu), v oblasti průmyslu (9 podnikatelských subjektů, tj. 12,9 % z celkového počtu), v profesní, vědecké a technické činnosti (7 podnikatelských subjektů, tj. 10,0 % z celkového počtu), v zemědělství, lesnictví a rybářství (6 podnikatelských subjektů, tj. 8,6 % z celkového počtu), v dopravě a skladování (3 podnikatelské subjekty, tj. 4,3 % z celkového počtu), v peněžnictví a pojišťovnictví (3 podnikatelské subjekty, tj. 4,3 % z celkového počtu), ve veřejné správě a obraně a v povinném sociálním zabezpečení (3 podnikatelské subjekty, tj. 4,3 % z celkového počtu), v ostatních činnostech (3 podnikatelské subjekty, tj. 4,3 % z celkového počtu), v sektoru ubytování, stravování a pohostinství (2 podnikatelské subjekty, tj. 2,9 % z celkového počtu) a v administrativních a podpůrných činnostech (2 podnikatelské subjekty, tj. 2,9 % z celkového počtu). Po jednom registrovaném podnikatelském subjektu působí v oblasti informačních a komunikačních činností, v oblasti vzdělávání, v oblasti zdravotnictví a sociální péče a v oblasti kulturní, zábavní a rekreační činnosti.

Vzhledem k tomu, jak velkou rozlohu z celkové plochy administrativního území obce Mokrovousy zaujímá orná půda a trvalé travní porosty, je počet podnikatelských subjektů působících v zemědělství dost nízký. Tato skutečnost však odpovídá dlouhodobému vývoji v České republice, který souvisí s transformací ekonomiky a zásadní proměnou sociálního rozvrstvení i hodnotového systému společnosti. V rámci sociálně-ekonomické struktury totiž v posledních pětadvaceti letech došlo k významným přesunům pracovních sil z primární (zemědělství, lesnictví, rybolov) a sekundární (těžba surovin, stavebnictví, průmysl) do terciární (obchod, doprava, služby a veřejná správa) sféry civilního sektoru národního hospodářství. Ještě v r. 1990 pracovalo v České republice v primární sféře 11,8 % z celkového počtu pracovníků civilního sektoru národního hospodářství, v r. 2010 již jen 2,8 %. Podíl pracovníků v sekundární sféře ve stejném období klesl ze 45,4 % na 37,3 %. Naopak zastoupení terciární sféry vzrostlo ze 42,8 % v r. 1990 na 59,9 % v r. 2010. K zásadní destabilizaci a odlivu pracovních sil, mimo jiné v souvislosti s nedostatečným společenským i ekonomickým oceněním, dochází právě u primárního sektoru, který by měl, kromě produkce zemědělských a lesnických komodit, zajišťovat také kvalitní stálou péči o krajinu a ekosystémy.

V členění podle právní formy podnikatelských subjektů zaujímají v Mokrovousech zcela dominantní postavení fyzické osoby (60 podnikatelských subjektů, tj. 85,7 % z celkového počtu). Z toho 50 podnikatelských subjektů, tj. 71,4 % z celkového počtu tvoří fyzické osoby podnikající podle živnostenského zákona, 8 podnikatelských subjektů, tj. 11,4 % z celkového počtu tvoří fyzické osoby podnikající podle jiného než živnostenského zákona a 2 subjekty, tj. 2,9 % z celkového počtu jsou zemědělství podnikatelé. Druhou, podstatně menší skupinou

podnikatelských subjektů jsou právnické osoby, kterých je zaregistrováno 10, tj. 14,3 % z celkového počtu. Z nich je 5 obchodních společností.

Tab. č. 10: Struktura odvětví a počet podnikatelských subjektů obci Mokrovousy

Hospodářská činnost	Počet subjektů (rok 2014)
Počet registrovaných podnikatelských subjektů celkem	70
Zemědělství, lesnictví, rybolov	6
Průmysl celkem	9
Stavebnictví	15
Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	13
Doprava a skladování	3
Ubytování a pohostinství	2
Informační a komunikační činnosti	1
Peněžnictví a pojišťovnictví	3
Činnosti v oblasti nemovitostí	–
Profesní, vědecké a technické činnosti	7
Administrativní a podpůrné činnosti	2
Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	3
Vzdělávání	1
Zdravotní a sociální péče	1
Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	1
Ostatní činnosti	3
Nezařazeno	–
Právní forma registrovaných podnikatelských subjektů	70
Fyzické osoby	60
Fyzické osoby podnikající podle živnostenského zákona	50
Fyzické osoby podnikající podle jiného než živnostenského zákona	8
Zemědělství podnikatelé	2
Právnické osoby	10
Obchodní společnosti	5
Akciové společnosti	–
Družstva	–

Zdroj: ČSÚ – MOS 2015

Podle hodnot ekonomického indikátoru vyjadřujícího míru podnikatelské aktivity (MPA) danou celkovým počtem podnikatelských subjektů registrovaných na území příslušného města, kraje či státu vztaženým na 1 000 trvale bydlících osob, vykazují Mokrovousy jednoznačně nejhorší situaci v rozvoji podnikatelského sektoru, protože indexu MPA je pouze 199,4. Zhruba stejnou úroveň podnikatelské aktivity má již jen obec Lodín (MPA = 200,0). Obec Libčany a město Nechanice ze srovnávacího souboru sice mají indexy míry podnikatelské podstatně vyšší než Mokrovousy, ale ani zdaleka se nepřibližují úrovni hodnot udávaných za město Hradec Králové, za Královéhradecký kraj i za Českou republiku. Nízké hodnoty indexů MPA indikují velmi příznivé prostředí pro rozvoj podnikatelských aktivit v Mokrovousech, Lodíně, Libčanech a v Nechanicích. Naopak velmi dobrá je míra podnikatelských aktivit v Mžanech a v Hradci Králové (viz Tab. č. 11).

Zde se projevuje přímá souvislost s nedostatkem příležitostí k realizaci perspektivně dlouhodobých podnikatelských záměrů v regionu. Obec Mokrovousy by měla tento indikátor pravidelně sledovat a vyhodnocovat a především by v příštích letech měla v rámci aktivní politiky zaměstnanosti realizovat vhodná opatření, která podpoří podnikatelské aktivity místních obyvatel, a která rovněž povedou k vytváření nových pracovních příležitostí.

Tab. č. 11: Míra podnikatelské aktivity obci Mokrovousy, v okolních obcích a městech, v Královéhradeckém kraji a v České republice v roce 2014

Obec kraj, stát	Počet trvale bydlících osob	Počet registrovaných podnikatelských subjektů	Míra podnikatelské aktivity (počet podnikatelských subjektů na 1 000 obyvatel)
Mokrovousy	351	70	199,4
Libčany	892	213	238,8
Lodín	385	77	200,0
Mžany	413	108	261,5
Nechanice	2 273	498	219,1
Hradec Králové	92 808	26 727	288,0
Královéhradecký kraj	551 909	135 019	244,6
Česká republika	10 512 419	2 733 459	260,0

Zdroj: ČSÚ – MOS, 2015; Ústav pro ekopolitiku, o. p. s.

6.2 Zaměstnanost

Mokrovousy jako malá obec mají pracovní, sociální, zdravotní, vzdělávací, kulturní a jiné obslužné vazby především s většími městy v okolí, do kterých část obyvatel dojíždí každodenně za prací (podle výsledků SLDB 2011 vyjíždí do zaměstnání v jiné obci, v jiném okrese, případně v jiném kraji celkem 55 obyvatel, tj. 23,6 % z celkového počtu ekonomicky aktivních osob), do škol (podle výsledků SLDB 2011 vyjíždí do škol mimo obec celkem 19 žáků a studentů, tj. 16,1 % z celkového počtu ekonomicky neaktivních osob) i za nabídkou služeb. Jedná se zejména o Hradec Králové vzdálený 15,2 km, Nový Bydžov vzdálený 18,1 km, Chlumeck nad Cidlinou vzdálený 28,3 km, Hořice vzdálené 13,0 km a Lázně Bohdaneč vzdálené 27,9 km. Pracovní příležitosti jsou v Královéhradeckém kraji rozmístěny značně nerovnoměrně.

Výsledky podrobných šetření ekonomické aktivity obyvatelstva Mokrovous prováděných v rámci SLDB 2001 a SLDB 2011 dokumentují zhoršující se sociálně-ekonomickou situaci v obci (*viz Tab. č. 12*). Mezi roky 2001 a 2011 se podíl ekonomicky aktivních lidí z celkového počtu obyvatel obce zvýšil o 1,2 procentního bodu – tento ukazatel je však do jisté míry zkreslen nárůstem podílu osob s nezjištěnou ekonomickou aktivitou o 3,8 procentního bodu. Podíl zaměstnaných se mezi roky 2001 a 2011 snížil o 2,3 procentního bodu a o stejnou hodnotu narostl v daném období podíl nezaměstnaných – to pro obec s obdobným počtem obyvatel jako mají Mokrovousy, představuje relativně významné zhoršení sociálně-ekonomického stavu, který municipalita sama v podstatě nemůže dostatečně účinně ovlivnit. Podíl ekonomicky neaktivních lidí z celkového počtu obyvatel obce poklesl o 5 procentních

bodů, což bylo dáno především výrazným snížením podílu nepracujících důchodců o 9,7 procentního bodu, méně pak snížením podílu žáků, studentů a učňů o 2,9 procentního bodu. Ze 155 zaměstnaných osob tvořili v roce 2011 největší podíl zaměstnanci (130 osob, tj. 83,9 % z celkového počtu zaměstnaných), počet osob pracujících na vlastní účet byl podstatně nižší (15 osob, tj. 9,7 % z celkového počtu zaměstnaných). Zbývající podíly připadaly na pracující důchodce (4 osoby, tj. 2,6 % z celkového počtu zaměstnaných) a ženy na mateřské dovolené (4 osoby, tj. 2,6 % z celkového počtu zaměstnaných). Naprosto marginální byl podíl zaměstnavatelů (2 osoby, tj. 1,3 % z celkového počtu zaměstnaných), což celkově koresponduje s velmi nízkou mírou podnikatelské aktivity v obci Mokrovousy (index MPA udávající celkový počet podnikatelských subjektů registrovaných na území příslušné obce vztažený na 1 000 trvale bydlících osob = 199,4).

Tab. č. 12: Vývoj struktury obyvatelstva obce Mokrovousy podle ekonomické aktivity v letech 2001 a 2011 (SLDB 2001 a SLDB 2011)

	Mokrovousy SLDB 2001		Mokrovousy SLDB 2011	
	Celkem	Podíl	Celkem	Podíl
Ekonomicky aktivní celkem	140	50,5 % <i>(z celkového počtu obyvatel)</i>	171	51,7 % <i>(z celkového počtu obyvatel)</i>
<i>v tom:</i>				
zaměstnaní	130	92,9 % <i>(z ekonomicky aktivních obyvatel)</i>	155	90,6 % <i>(z ekonomicky aktivních obyvatel)</i>
<i>z toho podle postavení:</i>				
zaměstnanci	–	–	130	83,9 % <i>(ze zaměstnaných)</i>
zaměstnavatelé	–	–	2	1,3 % <i>(ze zaměstnaných)</i>
pracující na vlastní účet	–	–	15	9,7 % <i>(ze zaměstnaných)</i>
<i>ze zaměstnaných:</i>				
pracující důchodci	4	3,1 % <i>(ze zaměstnaných)</i>	4	2,6 % <i>(ze zaměstnaných)</i>
ženy na mateřské dovol.	–	–	4	2,6 % <i>(ze zaměstnaných)</i>
nezaměstnaní	10	7,1 % <i>(z ekonomicky aktivních obyvatel)</i>	16	9,4 % <i>(z ekonomicky aktivních obyvatel)</i>
Ekonomicky neaktivní celkem	136	49,1 % <i>(z celkového počtu obyvatel)</i>	146	44,1 % <i>(z celkového počtu obyvatel)</i>
<i>z toho:</i>				
nepracující důchodci	70	51,5 % <i>(z ekonomicky neaktivních obyvatel)</i>	61	41,8 % <i>(z ekonomicky neaktivních obyvatel)</i>
žáci, studenti, učni	44	32,4 % <i>(z ekonomicky neaktivních obyvatel)</i>	43	29,5 % <i>(z ekonomicky neaktivních obyvatel)</i>
Osoby s nezjištěnou ekonomickou aktivitou	1	0,4 % <i>(z celkového počtu obyvatel)</i>	14	4,2 % <i>(z celkového počtu obyvatel)</i>

Zdroj: ČSÚ – SLDB 2001; SLDB 2011; Ústav pro ekopolitiku, o. p. s.

Z hlediska udržitelného rozvoje obce Mokrovousy je jedním z klíčových ukazatelů charakterizujících aktuální stav i vývojové trendy v rámci ekonomického a sociálně-kulturního pilíře nezaměstnanost. Statistiky úřadů práce, Českého statistického úřadu a Ministerstva práce a sociálních věcí kalkulovaly s dosažitelnými uchazeči o zaměstnání, což byly osoby, které mohly bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa, tj. evidovaní nezaměstnaní, kteří neměli žádnou objektivní překážku pro přijetí zaměstnání. Podle oficiální metodiky byla registrovaná míra nezaměstnanosti vyjádřena podílem, kde v čitateli byl počet dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání a ve jmenovateli součet zaměstnaných z Výběrového šetření pracovních sil, počtu pracujících cizinců podle evidence MPSV ČR a MPO ČR a počtu dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání. Údaje o počtu zaměstnaných byly počítány jako klouzavé průměry za posledních 12 měsíců. Od ledna 2013 je pro statistiky využíván nový

ukazatel nazvaný **podíl nezaměstnaných osob**, který vyjadřuje podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15 – 64 let ze všech obyvatel ve stejném věku (viz Tab. č. 13 a Tab. č. 14).

Tab. č. 13: Vývoj podílu nezaměstnaných osob v obci Mokrovousy, v okrese Hradec Králové, v Královéhradeckém kraji a v ČR v roce 2014

	I (%)	II (%)	III (%)	IV (%)	V (%)	VI (%)	VII (%)	VIII (%)	IX (%)	X (%)	XI (%)	XII (%)
Mokrovousy	–	–	8,9	7,6	8,0	7,6	8,4	9,3	8,4	8,0	7,6	7,2
Okres Hradec Králové	8,0	8,0	7,8	7,4	7,0	6,9	7,0	6,9	6,9	6,6	6,6	6,9
Královéhradecký kraj	7,7	7,7	7,4	6,9	6,5	6,3	6,3	6,2	6,2	5,9	5,9	6,4
Česká republika	8,6	8,6	8,3	7,9	7,5	7,4	7,4	7,4	7,3	7,1	7,1	7,5

Zdroj: MPSV ČR, 2015

Z přehledu vývoje podílu nezaměstnaných osob v průběhu celého roku 2014 (u obce Mokrovousy nejsou k dispozici údaje za leden a únor 2014) je patrné, že dochází k mírným sezonním výkyvům. Vyšší nezaměstnanost charakteristická pro leden až březen se začátkem sezonních prací v zemědělství a ve stavebnictví v dubnu až červnu znatelně klesá (v případě Mokrovousů pokles dosáhl 1,3 procentního bodu). K nárůstu nezaměstnanosti dochází v době prázdnin a dovolených v červenci a srpnu. V průběhu září až listopadu nezaměstnanost opět klesá (u Mokrovous o 1,7 procentního bodu). V prosinci nezaměstnanost znovu narůstá (její další mírný pokles o 0,4 procentního bodu v Mokrovousech je spíše výjimkou). Tento cyklus se s větší či menší pravidelností opakuje každý rok. Měsíční ukazatele podílu nezaměstnaných osob v obci Mokrovousy jsou výrazně horší než hodnoty evidované za okres Hradec Králové, za Královéhradecký kraj i za Českou republiku. V průběhu roku 2014 bylo v Mokrovousech registrováno průměrně 19,2 dosažitelných uchazečů o zaměstnání z řad ekonomicky aktivních obyvatel ve věkové kategorii 15 – 64 let s maximem 22 dosažitelných uchazečů o zaměstnání v měsíci srpnu. Ve stejném období byla v obci zaregistrována 4 volná místa v květnu, 4 volná místa v září a 3 volná místa v prosinci. V ostatních měsících nebyla pro dosažitelné uchazeče o zaměstnání přímo v obci k dispozici žádná volná místa.

Tab. č. 14: Vývoj ročních průměrů podílu nezaměstnaných osob v obci Mokrovousy, v okrese Hradec Králové, v Královéhradeckém kraji a v ČR

	2005 (%)	2006 (%)	2007 (%)	2008 (%)	2009 (%)	2010 (%)	2011 (%)	2012 (%)	2013 (%)	2014 (%)
Mokrovousy	8,6	5,2	3,9	2,0	4,5	7,6	11,1	–	–	8,1
Okres Hradec Králové	4,9	4,4	3,5	2,9	4,1	5,1	5,3	5,7	6,9	7,2
Královéhradecký kraj	5,4	4,9	3,9	3,2	5,1	5,7	5,5	5,7	6,8	6,7
Česká republika	6,6	6,1	5,0	4,1	6,1	7,0	6,7	6,8	7,7	7,7

Vývoj ročních průměrů registrované míry nezaměstnanosti a po změně metodiky podílu nezaměstnaných osob zřetelně dokumentuje nástup ekonomické krize po roce 2008 a její přetrvávání až do současnosti. Na sociálně-ekonomické situaci obce Mokrovousy se dopady ekonomické krize projevíly velmi výrazně. Zatímco v letech 2006 a 2007 byla nezaměstnanost v obci jen mírně vyšší než v okrese Hradec Králové a v podstatě srovnatelná s hodnotami prezentovanými za Královéhradecký kraj i za Českou republiku a v roce 2008 byla nezaměstnanost v Mokrovousech dokonce podstatně nižší než na ostatních srovnávaných úrovních, od roku 2010 je naopak nezaměstnanost v obci výrazně vyšší než v okrese Hradec Králové, v Královéhradeckém kraji i v České republice. Nejhorší průměrná roční hodnota podílu nezaměstnaných osob byla v Mokrovousech zaznamenána v roce 2011, kdy byla vyšší o 5,8 procentního bodu než v okrese Hradec Králové, o 5,6 procentního bodu než v Královéhradeckém kraji a o 4,4 procentního bodu než v České republice. Rozdíl v průměrných ročních hodnotách podílu nezaměstnaných osob v Mokrovousech a v ostatních organizačně-administrativních úrovních za rok 2014 již nebyl tak propastný.

6.3 Struktura rozpočtu obce a ukazatele hospodaření obce

Základní podmínky hospodaření obcí a měst v rámci České republiky jsou stanoveny zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů. Sestavování rozpočtu a závěrečného účtu obce a hospodaření s prostředky tohoto rozpočtu se dále řídí zvláštním zákonem. Základním právním předpisem pro tvorbu, obsah a funkci rozpočtů obcí, dále pak rozpočtového výhledu, rozpočtového procesu a závěrečného účtu je zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů. V souladu s ustanovením § 2 odst. 1 zákona č. 250/2000 Sb. se finanční hospodaření územních samosprávných celků a svazků obcí řídí jejich ročním rozpočtem a rozpočtovým výhledem. Rozpočtový výhled je podle § 3 zákona č. 250/2000 Sb. pomocným nástrojem územního samosprávného celku nebo svazku obcí sloužícím pro střednědobé finanční plánování rozvoje jeho hospodářství. Sestavuje se na základě uzavřených smluvních vztahů a přijatých závazků zpravidla na období 2 až 5 let následujících po roce, na který se sestavuje roční rozpočet. Rozpočtový výhled obsahuje souhrnné základní údaje o příjmech a výdajích, zejména o dlouhodobých závazcích a pohledávkách, o finančních zdrojích a potřebách dlouhodobě realizovaných záměrů. U dlouhodobých závazků se uvedou jejich dopady na hospodaření územního samosprávného celku nebo svazku obcí po celou dobu trvání závazku.

Výše rozpočtu a jeho struktura je jednou z klíčových podmínek pro intenzitu budoucího rozvoje obce a kvalitu života v ní. Přerozdělování finančních prostředků v rámci rozpočtu je věcí konsenzu samosprávy obce, která je v tomto rozhodnutí odpovědná jejím občanům. Z rozpočtu je hrazen jak standardní chod obce, včetně výkonu statní správy tzv. neinvestiční výdaje, tak i pobídkové a vlastní rozvojové aktivity tzv. investiční výdaje. Je otázkou strategie a politiky obce, do kterých kapitol, resp. pro jaké priority a cíle bude věnován konkrétní podíl finančních prostředků v rámci rozpočtu na daný kalendářní rok.

V souladu s ustanoveními § 4 a souvisejících zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů, je daňovým příjmem rozpočtu obce:

- a) výnos daně z nemovitostí; příjemcem je ta obec, na jejímž území se nemovitost nachází;
- b) podíl na 21,4 % z celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty;
- c) podíl na 21,4 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků, odváděné zaměstnavatelem jako plátcem daně podle zákona o daních z příjmů;
- d) podíl na 21,4 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby, s výjimkou výnosů uvedených pod písmenem c);
- e) podíl na 21,4 % z 60 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob sníženého o výnosy uvedené v písmenech c) a d);
- f) podíl na 21,4 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů právnických osob, s výjimkou výnosů uvedených v písmenu h) a v § 3 odst. 1 písm. a);
- g) 30 % z výnosu záloh na daň z příjmů fyzických osob, které mají na území obce bydliště ke dni jejich splatnosti, a výnosu daně (vyrovnání a dodatečně přiznaná nebo dodatečně vyměřená daň) z příjmů fyzických osob, které měly na území obce bydliště k poslednímu dni zdaňovacího období, k němuž se daňová povinnost vztahuje, s výjimkou daně vybírané srážkou podle zvláštní sazby a s výjimkou daně (záloh na daň) z příjmů ze závislé činnosti a z funkčních požitků srážených a odváděných plátcem daně. Bydlištěm se pro účely tohoto zákona rozumí místo trvalého pobytu fyzické osoby;
- h) daň z příjmů právnických osob v případech, kdy poplatníkem je příslušná obec, s výjimkou daně vybírané srážkou podle zvláštní sazby;
- i) podíl na 1,5 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a z funkčních požitků, odváděné zaměstnavatelem jako plátcem daně z příjmů, s výjimkou daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby.

Každá obec se na procentní části celostátního hrubého výnosu daně uvedené pod písmeny b) až f) podílí procentem, které se vypočte jako součet poměru celkové výměry katastrálních území obce k celkové výměře katastrálních území všech obcí, vyjádřeného v procentech a násobeného koeficientem 0,03 + poměru počtu obyvatel obce k počtu obyvatel všech obcí, vyjádřeného v procentech a násobeného koeficientem 0,03 + poměru násobku postupných přechodů, vypočteného pro obec pomocí koeficientů postupných přechodů, k součtu násobků postupných přechodů vypočtených za ostatní obce, vyjádřeného v procentech a násobeného koeficientem 0,94 a dále násobeného celkovým procentem, kterým se na části celostátního hrubého výnosu daní podle odstavce 1 písm. b) až f) podílejí ostatní obce.

Celkové procento, kterým se ostatní obce podílejí na části celostátního hrubého výnosu daní podle písm. b) až f), se stanoví pomocí zlomku, v jehož čitateli se uvede násobek přepočítacího koeficientu pro ostatní obce uvedený v příloze č. 3 k zákonu č. 243/2000 Sb. a

celkového počtu obyvatel ostatních obcí, a ve jmenovateli součet násobků příslušných přepočítacích koeficientů uvedených v příloze č. 3 k zákonu č. 243/2000 Sb. a počtu obyvatel připadajících na hlavní město Prahu, Plzeň, Ostravu, Brno a na ostatní obce. Procento zveřejní Ministerstvo financí ČR v dohodě s Českým statistickým úřadem vyhláškou, vydanou každoročně s účinností od 1. září běžného roku, a to ve výši odpovídající poměru násobku počtu obyvatel obce podle bilance počtu obyvatel České republiky k 1. lednu běžného roku a koeficientu velikostní kategorie obce k součtu těchto násobků všech obcí v České republice (vyhláška č. 213/2015 Sb., o podílu jednotlivých obcí na stanovených procentních částech celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty a daní z příjmů).

Municipální rozpočty jsou efektivním nástrojem, pomocí něhož obce bilancují příjmy a výdaje za rozpočtové období, které je v České republice shodné s kalendářním rokem. Hospodaření obcí je možné charakterizovat vztahem: $F1 + P - V = F2$, kde F1 je stav finančních prostředků v rozpočtu na počátku rozpočtového období, P jsou příjmy, V výdaje a F2 stav finančních prostředků v rozpočtu na konci rozpočtového období (PEKOVÁ, J., 2004).

V optimálním případě důsledného uplatňování precizního a odpovědného strategického a finančního plánování v praxi obec hospodaří s vyrovnaným rozpočtem.

Majetek obce Mokrovousy k 31. 12. 2014

Celkový objem majetku = 19.642.000,- Kč.

Dlouhodobý hmotný majetek = 17.464.000,- Kč.

Celkový objem pohledávek, které mají být obci uhrazeny = 166.000,- Kč.

Celkový objem pohledávek, které mají být obci uhrazeny do 12 měsíců v nominální výši = 166.000,- Kč.

Celkový objem pohledávek, které mají být obci uhrazeny do 12 měsíců zohledňující pravděpodobnost jejich neuhrazení dlužníky = 166.000,- Kč.

Krátkodobý finanční majetek = 1.904.000,- Kč.

Závazky obce Mokrovousy k 31. 12. 2014

Celkový objem závazků obce = 3.917.000,- Kč.

Celkový objem dlouhodobých závazků = 3.592.000,- Kč.

Celkový objem krátkodobých závazků = 324.000,- Kč.

Příjmy obce Mokrovousy dosáhly v roce 2014 celkové výše 4.261.980,- Kč, z toho daňové příjmy činily 3.687.410,- Kč, tj. 86,5 %, nedaňové příjmy 397.370,- Kč, tj. 9,3 % a přijaté transfery 177.200,- Kč, tj. 4,2 %, (viz Tab. č. 15 a Graf č. 4).

Oproti tomu hodnota celkových výdajů obce v roce 2014 byla 3.179.890,- Kč, z toho výdaje na všeobecnou veřejnou správu a služby tvořily 1.395.370,- Kč, tj. 43,9 %, výdaje na bezpečnost státu a právní ochranu 843.730,- Kč, tj. 26,5 %, výdaje na služby pro obyvatelstvo 749.070,- Kč, tj. 23,6 % a výdaje na průmyslová a ostatní odvětví hospodářství 191.730,- Kč, tj. 6,0 % (viz Tab. č. 15 a Graf č. 5).

Tab. č. 15: Struktura rozpočtu obce Mokrovousy v roce 2014

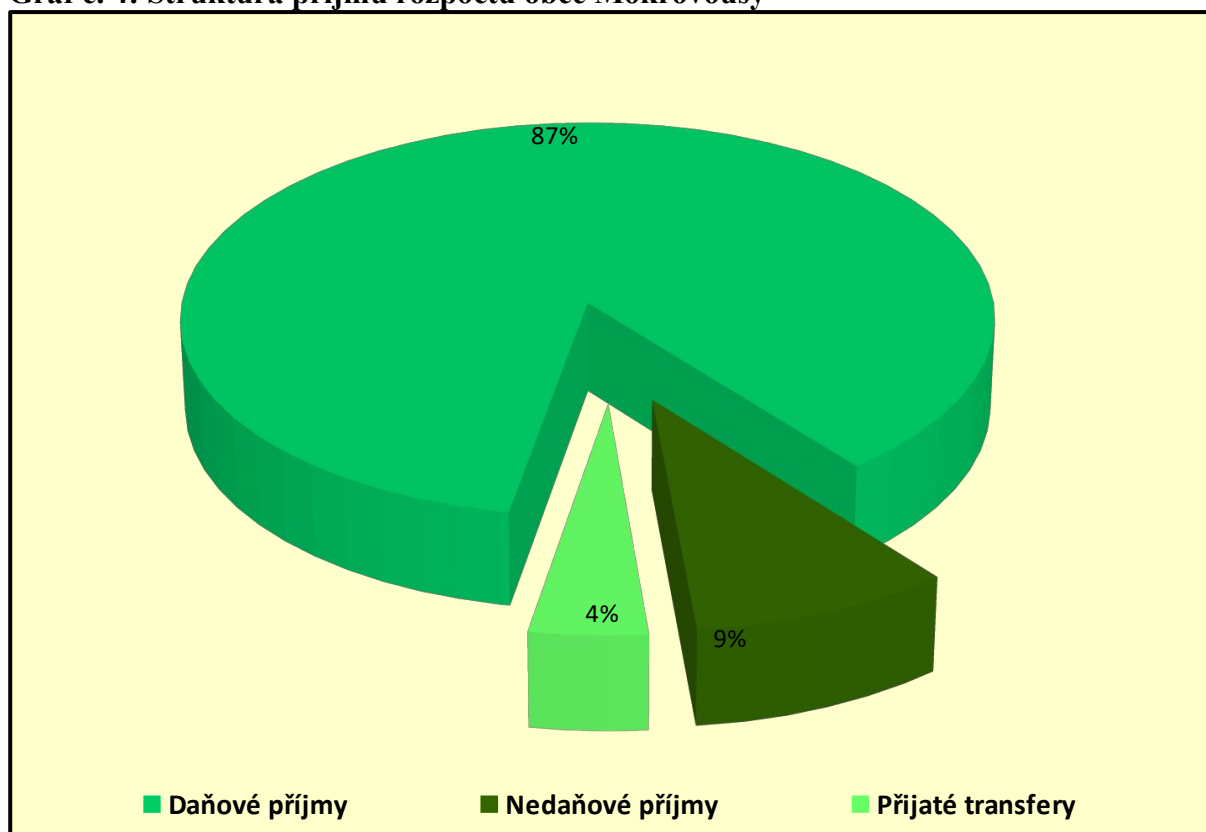
PŘÍJMY OBCE MOKROVOUSY		
Druh příjmu	Částka	Podíl
Daňové příjmy	3.687.410,- Kč	86,5 %
Nedaňové příjmy	397.370,- Kč	9,3 %
Přijaté transfery	177.200,- Kč	4,2 %
Příjmy celkem	4.261.980,- Kč	100 %
VÝDAJE OBCE MOKROVOUSY		
Druh výdaje	Částka	Podíl
Všeobecná veřejná správa a služby	1.395.370,- Kč	43,9 %
Bezpečnost státu a právní ochrana	843.730,- Kč	26,5 %
Služby pro obyvatelstvo	749.070,- Kč	23,6 %
Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství	191.730,- Kč	6,0 %
Výdaje celkem	3.179.890,- Kč	100 %

Zdroj: MF ČR

V roce 2014 byly celkové příjmy výrazně vyšší (o 25,4 %) než celkové výdaje a rozpočet obce Mokrovousy tak vykázal přebytek ve výši 1.082.090,- Kč.

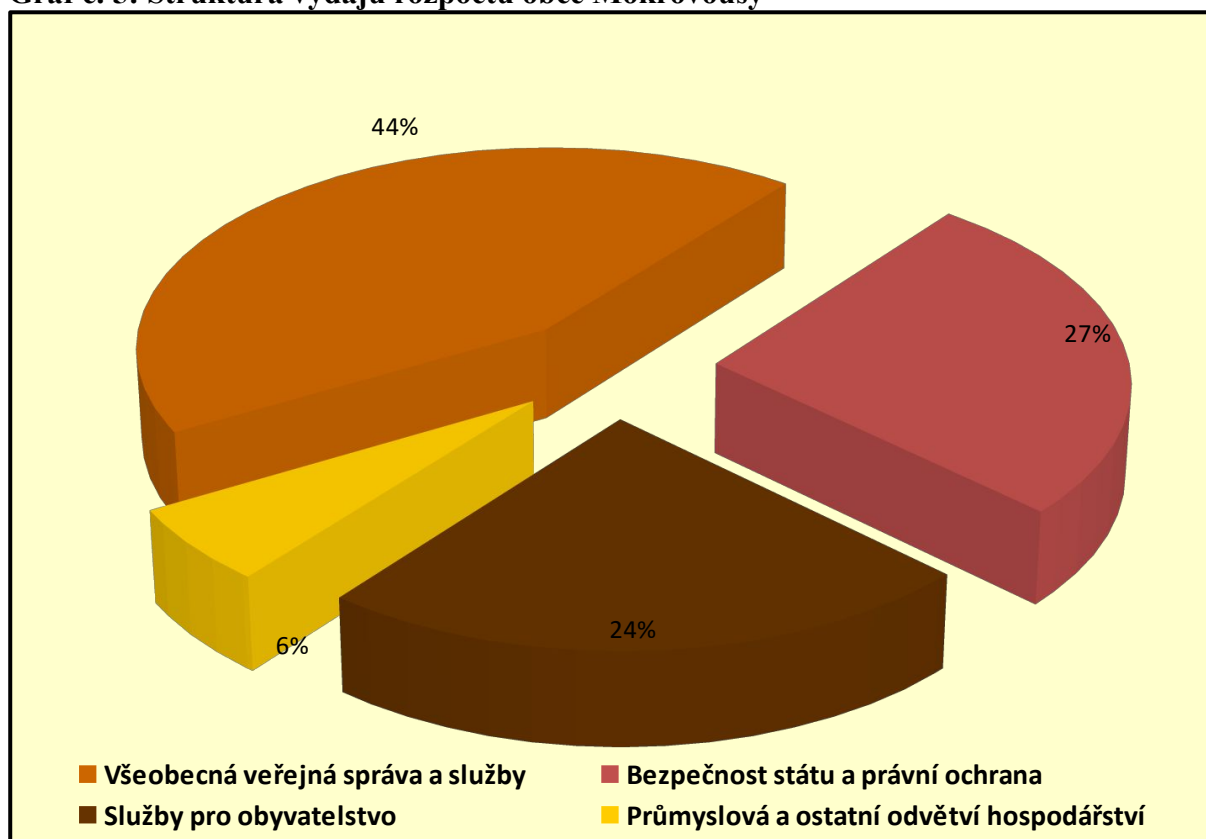
Minimální podíl dotací (přijatých transferů) na celkových příjmech obce vypovídá o tom, že Mokrovousy v posledních letech nezpracovaly projekty a příslušné žádosti a nebyly úspěšné při získávání dotací a grantů z externích veřejných zdrojů finančních prostředků. Příliš vysoký je podíl daňových příjmů obce, což není v dlouhodobém výhledu zrovna udržitelné. Nedostatečná diverzifikace zdrojů pro příjmovou kapitolu rozpočtu může vést k extrémní závislosti obce na daňových příjmech, které nemusí být stabilní jistotou v případě nevhodných politických rozhodnutí na úrovni státu. Z dlouhodobého hlediska neudržitelně krátkozraká je absence podílu kapitálových příjmů, která svědčí o tom, že se Mokrovousy dosud vážně nezabývaly perspektivními, rozumnými a efektivními investicemi, které by v příštích letech tvořily významnou součást příjmů rozpočtu obce.

Graf č. 4: Struktura příjmů rozpočtu obce Mokrovousy

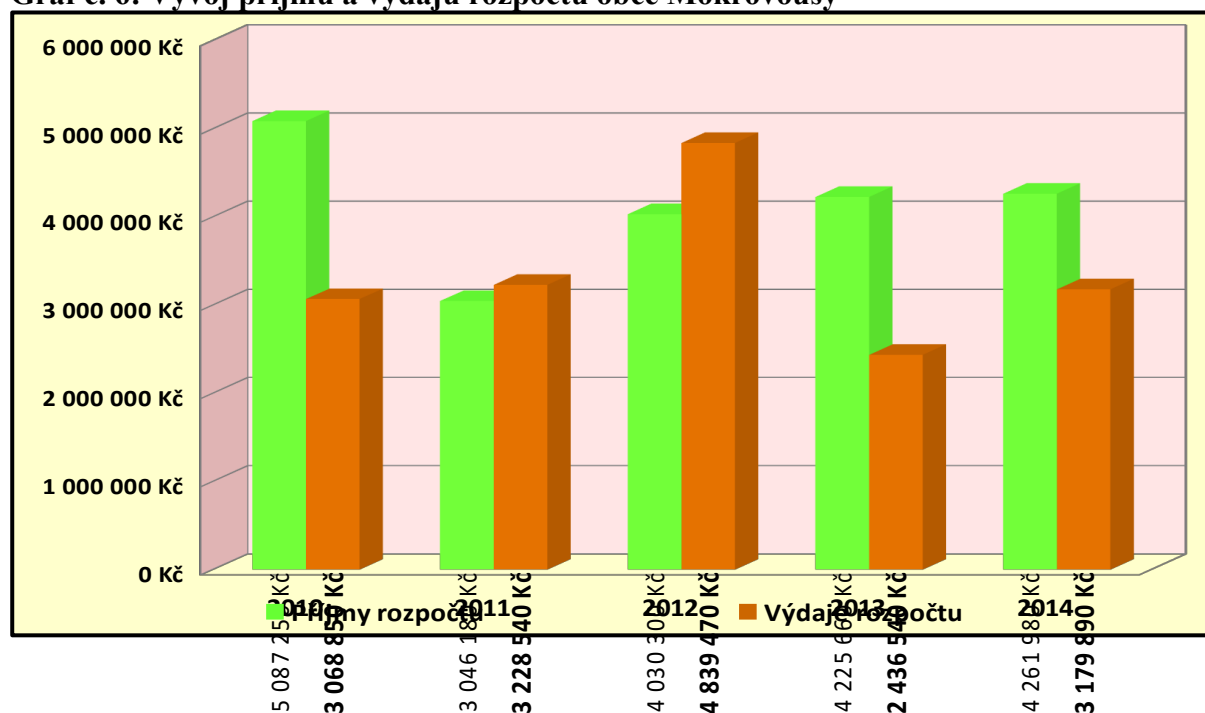
Zdroj: MF ČR

Graf č. 5: Struktura výdajů rozpočtu obce Mokrovousy

Zdroj: MF ČR

Graf č. 6: Vývoj příjmů a výdajů rozpočtu obce Mokrovousy

Zdroj: MF ČR

Z údajů v Grafu č. 6 vyplývá, že v roce 2010 obec Mokrovousy hospodařila s výrazně přebytkovým rozpočtem (kladné saldo dosáhlo výše 2.018.400,- Kč, tj. výdaje převyšovaly příjmy o 39,7 %). V následujících letech 2011 a 2012 obec hospodařila s deficitním rozpočtem (záporné saldo dosáhlo v roce 2011 výše 182.360,- Kč, tj. výdaje převyšovaly příjmy o 6,0 % a v roce 2012 výše 809.170,- Kč, tj. výdaje převyšovaly příjmy o 20,1 %). V letech 2013 a 2014 pak již obec hospodařila opět s přebytkovými rozpočty, u nichž výše kladného salda činila 1.789.110,- Kč, (výdaje převyšovaly příjmy o 42,3 %) a 1.082.080,- Kč (výdaje převyšovaly příjmy o 25,4 %). Způsob hospodaření s finančními prostředky z veřejných rozpočtů v posledních dvou letech plně koresponduje s dlouhodobě udržitelným rozvojem ekonomicky „zdravé“ municipality, která v dnešních podmínkách České republiky nepřispívá k dalšímu nezodpovědnému zadlužování státu, krajů i většiny obcí.

7. Infrastruktura

7.1 Technická infrastruktura

Elektrickou energií je území obce Mokrovousy zásobováno prostřednictvím nadzemního elektrického vedení VN 490 systémem 35 kV, výkonově zajištěného z elektrické stanice s transformací (TR) 110/35 kV Všešary. Zásobování řešeného území elektrickou energií je z hlediska provozní spolehlivosti a kvality dodávky zajištěným prostorem nejen pro blízkost TR VVN/VN, ale i s ohledem na vzájemnou propojenost kmenových vedení VN s dalším napájecím bodem, kterým je elektrická stanice s transformací (TR) Nový Bydžov. Systém nízkého napětí je provozován normalizovanou soustavou 3+N, 50Hz, 240/400V, TN-C, AC (viz Obr. č. 7). Současná síť NN je z podstatné části provedena nadzemním vedením a je řešena podle charakteru zástavby. V části úseků je realizován zemní kabelový rozvod, případně je použito zemního kabelového napojení na rozvodnou síť. Rozvodný systém sítě NN byl celkově rekonstruován. Technická úroveň místní sítě NN je plně vyhovující a odpovídá současnému odběru elektrické energie. Provozovatelem energetického systému VN a NN je ČEZ Distribuce, a. s., Děčín.

Obr. č. 7: Systém zásobování elektrickou energií v obci Mokrovousy

Zdroj: MapoMat

Celé urbanizované území obce Mokrovousy je dostatečně vybaveno systémem veřejného osvětlení, který se skládá z kabelového rozvodu a světelných bodů se svítilny s výbojkami (viz Obr. č. 8).

Obr. č. 8: Systém veřejného osvětlení v obci Mokrovousy

Zdroj: MapoMat

Vodohospodářská infrastruktura – obec Mokrovousy je zásobována pitnou vodou ze skupinového vodovodu „Vodárenská soustava Východní Čechy“ (VSVČ). Zdroje vody se nacházejí mimo administrativní území obce. Urbanizované území je napojeno na hlavní zásobovací řad z vodojemu Máslojedy o profilu DN 150 mm (objem akumulované vody ve vodojemu Máslojedy 2 x 250 m³, 332/335 m n. m.). V obci podél hlavní komunikace je rovněž zásobovací řad o profilu DN 150 mm, vedlejší řady mají profily DN 50, DN 90 a DN 110 mm (viz Obr. č. 9). Vodovod je také propojen s jižní větví VSVČ, která je ovlivňována tlakem z vodojemu Příim (objem akumulované vody ve vodojemu Příim 1 000 m³, 309/313 m n. m.). Mezi Mokrovousy a Dohaličkami je systém oddělen sekčním šoupětem. V souladu s ustanovením § 23 odst. 3 zákona č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích), ve znění pozdějších předpisů, je u vodovodních řadů do průměru 500 mm včetně stanoveno ochranné pásmo 1,5 m. U vodovodních řadů nad průměr 500 mm je ochranné pásmo 2,5 m. Provozovatelem a vlastníkem vodovodu je firma Vodovody a kanalizace, a. s. Hradec Králové. Podle Plánu rozvoje vodovodů a kanalizací Královéhradeckého kraje (PRVK Kk) je množství vody ve zdrojích pro stávající i výhledový počet obyvatel dostatečné, včetně

zajištění vyhovující kvality vody. Zabezpečení obce požární vodou je řešeno pomocí požárních hydrantů osazených na vodovodní síti, z požární nádrže a místních vodních toků a ploch.

Obr. č. 9: Systém zásobování pitnou vodou z veřejného vodovodu v obci Mokrovousy

Zdroj: MapoMat

Systém odvádění odpadních vod v obci Mokrovousy je nevyhovující. V urbanizovaném území je vybudována pouze dešťová kanalizace, do které jsou zaústěny dešťové vody z okolní zástavby. Jednotlivé řady dešťové kanalizace jsou zaústěny do řeky Bystřice, do Mlýnského potoka a do malých vodotečí protékajících východní částí administrativního území obce (viz Obr. č. 10). Splaškové odpadní vody jsou zneškodňovány individuálně v septicích, žumpách a v mechanicko-biologických domovních čistírnách odpadních vod. Domovními čistírnami je vybavena část nově postavených rodinných domů. Zásobování pitnou vodou a odvádění odpadních vod je prováděno v souladu s ustanoveními zákona č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích), ve znění pozdějších předpisů, a s ustanoveními vyhlášky č. 428/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích), ve znění pozdějších předpisů.

Obr. č. 10: Systém kanalizace pro veřejnou potřebu v obci Mokrovousy

Zdroj: MapoMat

Zemním plyn – obec Mokrovousy je v současné době plynofikována středotlakým systémem o přetlaku 300 kPa. Uvedená plynovodní síť je zásobena zemním plynem z regulační stanice tlaku plynu VTL/STL u obce Mžany. Současný systém je schopen zabezpečit stávající požadavky včetně předpokládaných budoucích nároků na kapacitní zajištění zastavitelných ploch (viz Obr. č. 11). Nově navrhované objekty, které budou zahrnuté v jednotlivých rozvojových plochách (pro bydlení nebo občanskou vybavenost), jsou převážně v dosahu stávající plynovodní sítě, a proto budou vytápěny zemním plynem. Jejich napojení bude možné provedením krátkých prodloužení stávajících STL plynovodů příp. vysazením STL přípojek plynu. Pro plynárenská zařízení jsou v souladu s ustanoveními zákona č. 458/2000 Sb. stanovena ochranná pásma u nízkotlakých a středotlakých plynovodů a plynovodních přípojek v zastavěném území obce na obě strany od osy plynovodu 1m. U ostatních plynovodů a plynovodních přípojek na obě strany od osy plynovodu 4 m. U technologických objektů na všechny strany od půdorysu 4 m. Zákon kromě ochranných pásem stanovuje ještě pásma bezpečnostní, která se však týkají vysokotlakých a velmi vysokotlakých plynovodů a v zájmovém území nejsou uplatňována.

Obr. č. 11: Systém zásobování plynem v obci Mokrovousy

Zdroj: MapoMat

Tepl – urbanizované území obce Mokrovousy tvoří z podstatné části rodinné domy a v menším rozsahu venkovská stavení. Větší objekty občanské vybavenosti nebo objekty průmyslového charakteru se v tomto území nevyskytují. Vytápění existujících objektů v obci se v současné době řeší v podstatné míře malými systémy ústředního vytápění s různými zdroji do výkonu max. 50 kW, případně kamny na tuhá paliva. Mokrovousy jsou v současné době plynofikované. Aby nedocházelo k dalšímu zhoršování životního prostředí a čistoty ovzduší, je nutné pro zásobování teplem využívat paliv a energií, které mají nejmenší vliv na kvalitu životního prostředí. To znamená využít k vytápění zemní plyn případně elektrickou energií. Nezanedbatelnou výhledovou složkou jsou obnovitelné zdroje energie. V úvahu přichází především upravený dřevní odpad (štěpky), palivové dřevo a solární energie.

Telekomunikace a radiokomunikace – rozvod místní telefonní sítě v prostoru řešeného území byl rekonstruován a v celém rozsahu je řešen pomocí zemního kabelového vedení (viz Obr. č. 12).

Obr. č. 12: Telekomunikační systém v obci Mokrovousy

Zdroj: MapoMat

7.2 Dopravní infrastruktura

V souladu s ustanoveními zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, je silniční infrastruktura tvořena pozemními komunikacemi, tj. dopravními cestami určenými k užití silničními a jinými vozidly a chodci, včetně pevných zařízení nutných pro zajištění tohoto užití a jeho bezpečnosti. Tyto pozemní komunikace se dělí do následujících kategorií:

- a) dálnice;
- b) silnice;
- c) místní komunikace;
- d) účelové komunikace.

Silnice se podle svého určení a dopravního významu rozdělují do těchto tříd:

- a) silnice I. třídy, která je určena zejména pro dálkovou a mezistátní dopravu;
- b) silnice II. třídy, která je určena pro dopravu mezi okresy;

- c) silnice III. třídy, která je určena k vzájemnému spojení obcí nebo jejich napojení na ostatní pozemní komunikace.

Silnice I. třídy vystavěná jako rychlostní silnice je určena pro rychlou dopravu a je přístupná pouze silničním motorovým vozidlům, jejichž nejvyšší povolená rychlost není nižší, než stanoví zvláštní předpis. Rychlostní silnice má obdobné stavebně technické vybavení jako dálnice.

Místní komunikace je veřejně přístupná pozemní komunikace, která slouží převážně místní dopravě na území obce. Místní komunikace se rozdělují podle dopravního významu, určení a stavebně technického vybavení do těchto tříd:

- a) místní komunikace I. třídy, kterou je zejména rychlostní místní komunikace;
- b) místní komunikace II. třídy, kterou je dopravně významná sběrná komunikace s omezením přímého připojení sousedních nemovitostí;
- c) místní komunikace III. třídy, kterou je obslužná komunikace;
- d) místní komunikace IV. třídy, kterou je komunikace nepřístupná provozu silničních motorových vozidel nebo na které je umožněn smíšený provoz.

Účelová komunikace je pozemní komunikace, která slouží ke spojení jednotlivých nemovitostí pro potřeby vlastníků těchto nemovitostí nebo ke spojení těchto nemovitostí s ostatními pozemními komunikacemi nebo k obhospodařování zemědělských a lesních pozemků. Příslušný silniční správní úřad může na návrh vlastníka účelové komunikace a po projednání s příslušným orgánem Policie České republiky upravit nebo omezit veřejný přístup na účelovou komunikaci, pokud je to nezbytně nutné k ochraně oprávněných zájmů tohoto vlastníka.

Účelovou komunikací je i pozemní komunikace v uzavřeném prostoru nebo objektu, která slouží potřebě vlastníka nebo provozovatele uzavřeného prostoru nebo objektu. Tato účelová komunikace není přístupná veřejně, ale v rozsahu a způsobem, který stanoví vlastník nebo provozovatel uzavřeného prostoru nebo objektu. V pochybnostech, zda z hlediska pozemní komunikace jde o uzavřený prostor nebo objekt, rozhoduje příslušný silniční správní úřad.

K ochraně dálnice, silnice a místní komunikace I. nebo II. třídy a provozu na nich mimo souvisle zastavěné území obcí slouží silniční ochranná pásma. Silniční ochranné pásmo pro nově budovanou nebo rekonstruovanou dálnici, silnici a místní komunikaci I. nebo II. třídy vzniká na základě rozhodnutí o umístění stavby. Silničním ochranným pásmem se rozumí prostor ohraničený svislými plochami vedenými do výšky 50 m a ve vzdálenosti:

- a) 100 m od osy přilehlého jízdního pásu dálnice, rychlostní silnice nebo rychlostní místní komunikace anebo od osy větve jejich křižovatek; pokud by takto určené pásmo nezahrnovalo celou plochu odpočívky, tvoří hranici pásma hranice silničního pozemku;
- b) 50 m od osy vozovky nebo přilehlého jízdního pásu ostatních silnic I. třídy a ostatních místních komunikací I. třídy;

- c) 15 m od osy vozovky nebo od osy přilehlého jízdního pásu silnice II. třídy nebo III. třídy a místní komunikace II. třídy.

Souvisle zastavěné území obce pro účely určení silničního ochranného pásma musí splňovat tyto podmínky:

- a) na území je postaveno pět a více staveb;
- b) mezi jednotlivými stavbami, jejichž půdorys se pro tyto účely zvětší po celém obvodu o 5 m, nebude spojnice delší než 75 m. Spojnice tvoří rohy zvětšeného půdorysu jednotlivých staveb (u oblouků se použijí tečny). Spojnice mezi zvětšenými půdorysy staveb, spolu se stranami upravených půdorysů staveb, tvoří území.

Ochranné pásmo může být zřízeno s ohledem na stanovené podmínky pouze po jedné straně dálnice, silnice nebo místní komunikace I. a II. třídy.

V silničních ochranných pásmech lze jen na základě povolení vydaného silničním správním úřadem a za podmínek v povolení uvedených provádět stavby, které podle zvláštních předpisů vyžadují povolení nebo ohlášení stavebnímu úřadu, anebo provádět terénní úpravy, jimiž by se úroveň terénu snížila nebo zvýšila ve vztahu k niveletě vozovky.

Povolení se nevyžaduje pro stavby čekáren linkové osobní dopravy, zařízení tramvajových a trolejbusových drah, telekomunikačních a energetických vedení a pro stavby související s úpravou odtokových poměrů.

V silničním ochranném pásmu na vnitřní straně oblouku silnice a místní komunikace I. nebo II. třídy o poloměru 500 m a menším a v rozhledových trojúhelnících prostorů úrovnových křižovatek těchto pozemních komunikací se nesmí zřizovat a provozovat jakékoliv objekty, vysazovat stromy nebo vysoké keře a pěstovat takové kultury, které by svým vzrůstem a s přihlédnutím k úrovni terénu rušily rozhled potřebný pro bezpečnost silničního provozu. To neplatí pro lesní porosty s keřovým patrem zajišťující stabilitu okraje lesa. Strany rozhledových trojúhelníků se stanovují 100 m u silnice označené dopravní značkou jako silnice hlavní a 55 m u silnice označené dopravní značkou jako silnice vedlejší.

Území obce Mokrovousy se z dopravního hlediska rozkládá jihozápadně od silně frekventované silnice I. třídy č. 35 Hradec Králové – Jičín – Turnov (I/35), která je součástí významného tranzitního mezinárodního dopravního tahu E442. Dopravní obsluhu vlastní obce a jejího správního území zajišťují silnice III. třídy, které umožňují propojení s okolními obcemi a vazby na silnici I/35. Jedná se o silnice III/32340 Sadová (I/35) – Dohalice – Mokrovousy a III/32339 Třesovice – Suchá. Současné vedení silnic III. třídy v řešeném území odpovídá jejich dopravnímu významu a ani v dlouhodobém výhledu nelze předpokládat realizaci významnějších přeložek či směrových úprav těchto silnic a jejich vedení je tedy možné považovat za dlouhodobě stabilizované. Na základní komunikační systém území, tvořený silnicemi III. třídy, jsou přímo napojeny obslužné místní komunikace, které umožňují propojení ostatních jednotlivých částí obce a dále pak zajišťují především přímou obsluhu jednotlivých objektů. Tomuto významu odpovídají i jejich parametry, které se vyznačují částečně zúženým jízdním profilem (místy i jednopruhové). Mimo zastavěné území obce jsou

vedeny pouze místní či účelové komunikace převážně zemědělského charakteru. Vedení stávajících místních komunikací v zastavěném území obce je v podstatě stabilizováno a nelze vzhledem k omezením vyplývajícím ze současné zástavby předpokládat zásadní zlepšení jejich šířkových parametrů. Nově navrhované místní obslužné komunikace je nutno již uvažovat v odpovídající kategorii, tedy jako obousměrné dvoupruhové s šířkou jízdního pruhu 3,0 metru. U obslužných komunikací vysloveně přístupového charakteru je možná i kategorie jednopruhových obousměrných komunikací s výhybnami. Stejnou kategorii je možné uvažovat i u místních komunikací mimo zastavěné území obce a u většiny účelových komunikací. Nové obslužné místní komunikace jsou navrhovány především pro zpřístupnění nově navrhovaných ploch zástavby a dále pro propojení stávajících komunikací tak, aby byla vytvořena ucelená síť místních komunikací.

V souladu s ustanovením § 9 odst. 4 zákona č. 13/1997 Sb. vymezuje podrobnosti k péči vlastníka pozemní komunikace o místní komunikaci vyhláška č. 104/1997 Sb., kterou se provádí zákon o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů. Podle § 5 odst. 1 vyhlášky č. 104/1997 Sb. je základní evidencí komunikací pasport, který vedou jejich správci. Ustanovení § 5 odst. 3 pak stanoví, že nejmenší rozsah evidence místních komunikací zahrnuje délku místních komunikací I. až III. třídy v km, počet a celkovou délku mostů na nich v km a objem finančních prostředků vynaložených na jejich výstavbu a zvláště na jejich údržbu.

Pasport místních komunikací umožňuje mimo jiné spolehlivé rozlišování mezi účelovými a místními komunikacemi, což je z hlediska běžného života obce a udržování optimálního funkčního stavu silniční infrastruktury nesmírně důležité. Místní komunikace jsou všechny ze zákona ve vlastnictví obce a mají čistě veřejnoprávní režim. Odstraňování pevných překážek, stanovování místní úpravy provozu na nich i další úkony jsou prakticky zcela v dispozici správních orgánů. Naproti tomu účelové komunikace mohou patřit jakékoliv fyzické nebo právnické osobě. Jejich režim je převážně soukromoprávní a většina rozhodnutí o nich spočívá v rukou jejich vlastníka. To však neznamená, že komunikace není veřejně přístupná. Obec Mokrovousy má zpracován podrobný pasport místních komunikací.

Hromadná doprava je zajišťována autobusovými linkami. Zastávky autobusové dopravy jsou situovány na průtahu silnice III/32340 obcí v urbanizovaném území a na křižovatce se silnicí III/32339. V oblasti hromadné dopravy se nepředpokládá významnější rozvoj. Vedení linek a rozmístění zastávek odpovídá současným i předpokládaným potřebám.

Přes východní cíp administrativního území obce Mokrovousy prochází jednokolejná železniční trať č. 041 Hradec Králové – Ostroměř – Jičín – Libuň – Turnov se zastávkou Dohalice, která je situována v docházkové vzdálenosti 1,2 km.

Nejbližší mezinárodní dopravní letiště je v Pardubicích (40,6 km). Pro sportovní, ultralehká letadla a vyhlídkové lety slouží veřejné vnitrostátní letiště v Jaroměři – Josefově (28,2 km) a v Novém Městě nad Metují (45,8 km).

Výrazný rozvoj nemotorových způsobů dopravy (zejména rekreační cyklistické a inline) vede v posledních 15 letech k vytváření potřebné infrastruktury s cyklotrasami vyznačenými na existujících komunikacích a s nově vybudovanými cyklostezkami. Administrativním územím obce Mokrovousy prochází cyklotrasa regionálního významu č. 4292 propojující

jihovýchodní Hořicko se severovýchodním Nechanickem. Je vedena po silnicích III. třídy přes obce Čenice – Cerekvice nad Bystřicí – Hněvčeves – Sovětice – Sadová – Dohalice – Mokrovousy – Třesovice. Pro místní potřeby obyvatel jsou pěší a cyklistickou dopravou využívány především minimálně dopravně zatížené silnice III. tříd či místní a účelové komunikace.

Infrastruktura pro pěší dopravu je v současnosti v Mokrovousech vybudována a udržována v rozsahu odpovídajícím počtu obyvatel a rozmístění objektů v urbanizovaném území. V majetku, resp. ve správě obce bylo k 31. 12. 2014 celkem 1,8 km chodníků a náklady na a jejich údržbu nečiní významnou položku z ročního rozpočtu. V příštích letech lze v souvislosti s další plánovanou rezidenční a jinou zástavbou očekávat nárůst délky infrastruktury pro pěší a tím také zvýšení výdajů z obecního rozpočtu potřebných na její údržbu, opravy a modernizaci.

8. Služby, vzdělávací soustava, kulturní a sportovní zařízení

8.1 Veřejná správa a služby

Součástí systému veřejné správy:

- Obecní úřad Mokrovousy (Mokrovousy č. p. 18, 503 15 Nechanice, Tel.: 498 773 921, Mobil: 603 168 351; E-mail: ou@mokrovousy.cz, Web: <http://www.mokrovousy.cz>; Datová schránka: r4ha6p9);
- Magistrát města Hradec Králové – Stavební úřad (ČSA 408, 502 10 Hradec Králové, Tel.: 495 707 850, E-mail: posta@mmhk.cz, Web: <http://www.mmhk.cz>);
- Finanční úřad pro Královéhradecký kraj – Územní pracoviště v Hradci Králové (U Koruny 1632/1, 502 00 Hradec Králové, Tel.: 495 852 111, E-mail: podatelna2701@fs.mfcr.cz, Web: <http://www.financnisprava.cz>);
- Obecní úřad Všestary – Matrika (Všestary 35, 503 12 Všestary, Tel.: 495 458 155, E-mail: urad@vsestary-obec.cz, Web: <http://www.vsestary-obec.cz>);
- Úřad práce – Kontaktní pracoviště Hradec Králové (Wonkova 1142/1, 500 02 Hradec Králové, Tel.: 950116111, E-mail: podatelna.up@hk.mpsv.cz, Web: http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/hkk/kop/hradec_kralove/kontakty);
- Úřad práce – Kontaktní pracoviště Nový Bydžov (Josefa Jungmanna 1533, 504 01 Nový Bydžov, Tel.: 950 116 645, E-mail: podatelna@hk.mpsv.cz, Web: http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/hkk/kop/novy_bydzov/kontakty);
- Katastrální úřad – Katastrální pracoviště Hradec Králové (Collinova 481, 502 00 Hradec Králové, Tel.: 495 801 111, E-mail: kp.hkralove@cuzk.cz, Web: <http://www.cuzk.cz/kp/hkralove>);
- OSSZ Hradec Králové (Slezská 839, 502 00 Hradec Králové, Tel.: 495 076 111, E-mail: posta.hk@cssz.cz, Web: <http://www.cssz.cz/cz/kontakty/krajaska-a-okresni-pracoviste/kralovehradecky-kraj/>);
- Živnostenský úřad – Magistrát města Hradec Králové – Obecní živnostenský úřad (Střelecká 824, 500 02 Hradec Králové, Tel.: 495 707 111, E-mail: jiri.blaha@mmhk.cz, Web: <http://www.hrdeckralove.org>);
- Okresní soud v Hradci Králové (Ignáta Herrmanna 227; 502 00 Hradec Králové, Tel.: 495 000 900, E-mail: podatelna@osoud.hrk.justice.cz, Web: <http://portal.justice.cz/soud/soud.aspx?o=133&j=143&k=1394>);
- Okresní státní zastupitelství Hradec Králové (Ignáta Herrmanna 227; 502 00 Hradec Králové, Tel.: 495 540 111, E-mail: podatelna@osz.hrk.justice.cz, Web: <http://portal.justice.cz/soud/soud.aspx?o=47&j=57&k=620>);
- Krajská hygienická stanice Královéhradeckého kraje (Habrmanova 19, 501 01 Hradec Králové, E-mail: khshk@khshk.cz, Web: <http://www.khshk.cz>).

8.2 Komerční služby

Komerční služby v Mokrovousech jsou veřejnosti poskytovány podnikatelskými subjekty pouze v základním spektru nabídky, které odpovídá běžnému standardu menší obce.

8.3 Zdravotnictví a sociální služby

V obci Mokrovousy je ordinace praktického lékaře pro děti a mladistvé. Další zdravotnické služby poskytovala v okolních obcích a městech následující zařízení:

- Praktický lékař pro dospělé – Mžany;
- Stomatologická ordinace – Všestary;
- Odborní lékaři – Hradec Králové;
- Zařízení nemocničního typu – Hradec Králové, Nový Bydžov;
- Akutní lékařská péče – Fakultní nemocnice Hradec Králové;
- Letecká záchranná služba – Fakultní nemocnice Hradec Králové;
- Zdravotnická zařízení, lékárny a navazující služby – Hradec Králové, Nový Bydžov.

Nabídka zdravotnických a sociálních služeb v obci Mokrovousy odpovídá standardu podobně velkých obcí v České republice.

Sociální služby a sociální péči poskytují zařízení Centra sociální pomoci a služeb se sídlem v Hradci Králové.

8.4 Zařízení vzdělávací soustavy

V obci Mokrovousy není žádné zařízení vzdělávací soustavy. První stupeň základní školy je žákům k dispozici v sousední obci Dohalice. Dále žáci dojíždějí do základních škol do Všestar, případně do Hradce Králové. Do středních škol a učňovských zařízení dojíždějí studenti a učni především do Hradce Králové, ale i do jiných zařízení v Královéhradeckém a Pardubickém kraji. Do vyšších odborných a vysokých škol studenti dojíždějí po celé ČR. Základní umělecké školy jsou v Hradci Králové a v Chlumci nad Cidlinou.

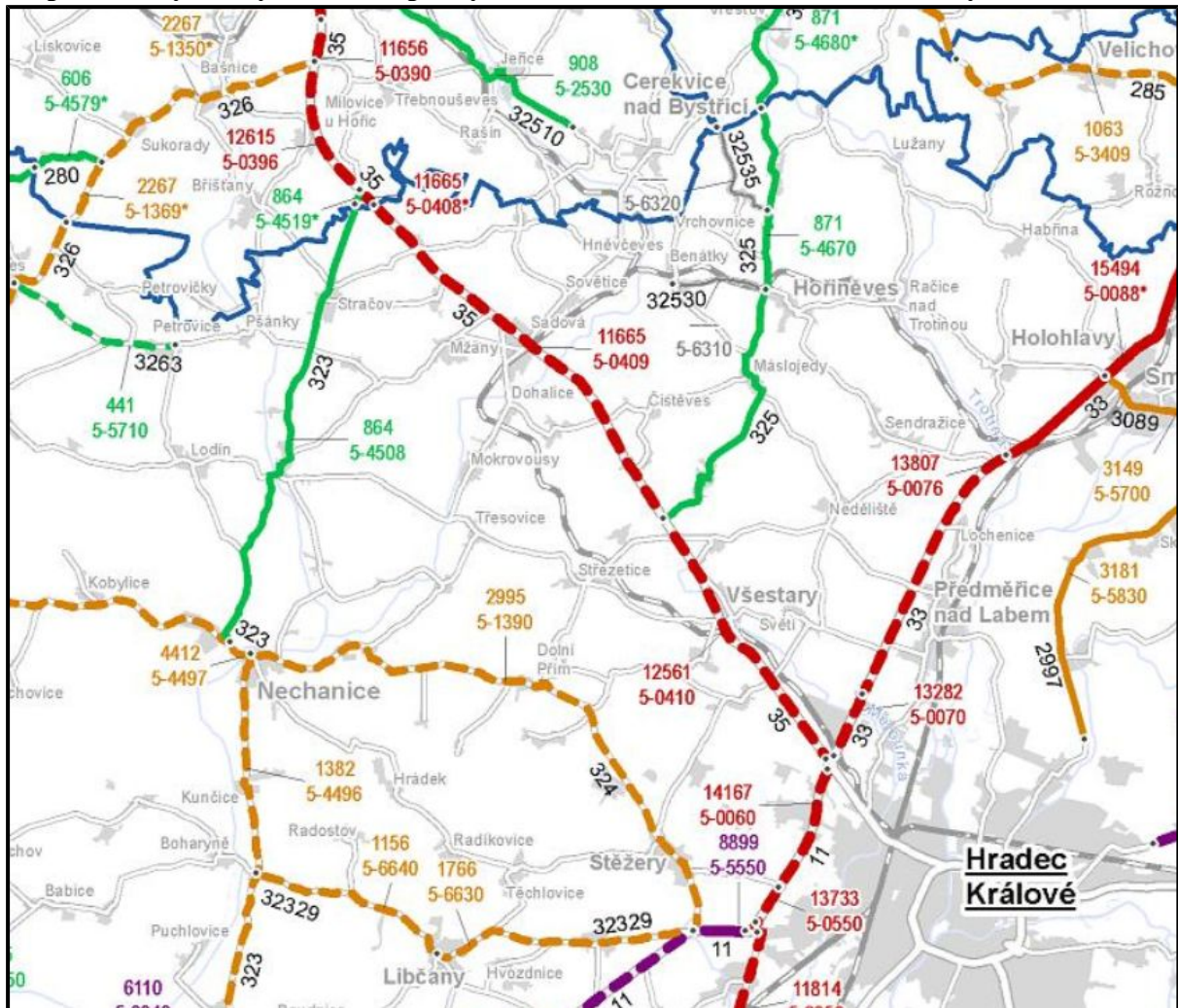
8.5 Kulturní a sportovní zařízení

V obci Mokrovousy je Obecní knihovna umístěná v budově Obecního úřadu. V obci jsou dvě dětská hřiště, požární nádrž sloužící pro místní jako koupaliště. Zcela chybí víceúčelové hřiště pro sportovní využití. V obci se nachází kiosek letního občerstvení.

9. Doprava

Silniční osobní a zejména nákladní doprava v současnosti zásadním způsobem negativně ovlivňuje kvalitu života, životní prostředí a zdravotní stav obyvatel většiny obcí a měst v České republice a v exponovaných místech významně poškozuje silniční infrastrukturu. V důsledku špatné dopravní politiky státu došlo od roku 1990 v celé České republice k extrémnímu nárůstu podílu silniční dopravy na celkových přepravních výkonech.

Mapa č. 7: Výsledky sčítání dopravy na silnicích v okolí obce Mokrovousy v roce 2010

Zdroj: ŘSD ČR; MD ČR

Z výsledků sčítání dopravních intenzit v roce 2010 vyplývá velká dopravní zátěž na silnici I. třídy č. 35 Hradec Králové – Jičín – Turnov, kde denně projíždí až 11 665 motorových vozidel. Tato velmi vysoká intenzita dopravy způsobuje poškozování silniční infrastruktury, životního prostředí i zdravotního stavu obyvatelstva v širším okolí. Je způsobena zdrojovou, cílovou, ale především tranzitní individuální osobní i nákladní automobilovou dopravou, kterou k zajištění svých přepravních nároků (potřeb mobility) přednostně využívá většina obyvatel regionu.

Dopravní obslužnost osobní autobusovou dopravou přes Mokrovousy zajišťují společnosti:

- ARRIVA VÝCHODNÍ ČECHY, a. s. – linka 610160 3 (Hradec Králové Terminál HD – Mokrovousy – Nechanice); linka 610160 5 (Hradec Králové Terminál HD – Mokrovousy – Nechanice); linka 610160 7 (Hradec Králové Terminál HD – Mokrovousy – Nechanice).
- AP Tour – dopravní spol. s r. o. – linka 610230 5 (Hradec Králové Terminál HD – Mokrovousy – Nechanice); linka 610230 7 (Hradec Králové Terminál HD – Mokrovousy – Nechanice); linka 610230 9 (Hradec Králové Terminál HD – Mokrovousy – Nechanice); linka 610230 11 (Hradec Králové Terminál HD – Mokrovousy – Nechanice)

V souladu s ustanoveními § 2 zákona č. 194/2010 Sb., o veřejných službách v přepravě cestujících a o změně dalších zákonů, se dopravní obslužností rozumí zabezpečení dopravy po všechny dny v týdnu především do škol a školských zařízení, k orgánům veřejné moci, do zaměstnání, do zdravotnických zařízení poskytujících základní zdravotní péči a k uspokojení kulturních, rekreačních a společenských potřeb, včetně dopravy zpět, přispívající k trvale udržitelnému rozvoji územního obvodu.

Z výše uvedených údajů o autobusových linkách je možné konstatovat, že základní dopravní obslužnost obce Mokrovousy je na dostatečné úrovni. Problémem zůstávají neudržitelně vysoké intenzity osobní a především nákladní automobilové dopravy na silnici I. třídy č. 35 Hradec Králové – Jičín – Turnov.

10. Životní prostředí

10.1 Ekologická stabilita krajiny

Ke zprostředkování srozumitelné základní informace o kvalitě prostředí a ekologické stabilitě krajiny slouží indikátor nazvaný koeficient ekologické stability (KES), který je vyjádřen poměrem mezi přírodními a přírodě blízkými prvky a člověkem přeměněnými, resp. uměle vytvořenými prvky, tedy mezi plochami relativně ekologicky stabilními (ESP) a plochami ekologicky méně stabilními či nestabilními (ESN).

$$\text{KES} = \frac{\text{LP (lesní pozemky)} + \text{VP (vodní plochy)} + \text{TTP (trvalé travní porosty)} + \text{VZP (zeleň a parky)} + \text{OS (ovocné sady)}}{\text{OP (orná půda)} + \text{OsP (ostatní plochy)} + \text{ZP (zastavěné plochy)} + \text{Z (zahrady)}}$$

Rozpětí hodnot KES nám dává základní informaci o typu krajiny:

- **KES 0 – 0,94 = krajinný typ A** – plně antropogenizovaná (člověkem zcela přeměněná) krajina tvořená převážně ekologicky nestabilními plochami.
- **KES 0,95 – 6,20 = krajinný typ B** – krajina harmonická s vyváženým poměrem ekologicky stabilních a nestabilních ploch.
- **KES nad 6,20 = krajinný typ C** – krajina relativně přírodní se značnou převahou ekologicky stabilních ploch.

KES se doplňuje intersubjektivně hodnocenými charakteristikami krajiny (její kulturní hodnota a přírodní hodnota), jež dosahují tří stupňů:

(+) = vysoká krajinářská hodnota;

(0) = základní (průměrná) krajinářská hodnota;

(-) = nízká krajinářská hodnota.

$$\text{KES}_{\text{Mokrovousy}} = \frac{30,46 \text{ ha (TTP)} + 8,96 \text{ ha (VP)}}{404,95 \text{ ha (OP)} + 24,39 \text{ ha (OsP)} + 10,06 \text{ ha (Z)} + 8,13 \text{ ha (ZP)}}$$

$$\text{KES}_{\text{Mokrovousy}} = \frac{39,42 \text{ ha (ESP)}}{447,53 \text{ ha (ENP)}} = 0,088$$

Hodnota koeficientu ekologické stability (KES) obce Mokrovousy se rovná 0,088. Jedná se o krajinný typ A(-), což znamená, že krajina je zde člověkem zcela přeměněná, s extrémně nevyváženým poměrem ekologicky stabilních a nestabilních ploch, s nízkou krajinářskou (kulturní i přírodní) hodnotou, s dominantním výskytem zemědělsky obhospodařovaných ploch (především orných půd uspořádaných do nevhodně velkých celků s naprostým minimem ekostabilizačních prvků a skladebných prvků územních systémů ekologické stability krajiny lokálního i regionálního významu), s velmi nízkým

podílem vodních ploch a s hustou zástavbou v urbanizovaném území. Zcela zde chybí lesní porosty. Zájmy ochrany krajiny jsou marginální a zájmy ochrany přírody minimální a značně rozptýlené. Ekologicky stabilnější plochy (ESP) se 39,42 ha tvoří pouze 8,1 % z celkové rozlohy administrativního území obce Mokrovousy, zatímco 91,9 % z celkové rozlohy katastru zabírají plochy ekologicky méně stabilní a nestabilní. Tento stav je z hlediska ekologické stability krajiny dlouhodobě absolutně neudržitelný.

Krajina a ekosystémy Mokrovous a obcí v širším okolí jsou vzhledem k dlouhodobému osídlení a k intenzivnímu zemědělskému využívání území silně pozměněné antropogenními aktivitami a v současnosti jsou vystaveny poměrně silným civilizačním tlakům postagrární společnosti rozvíjející se v podmínkách globální ekonomiky a neustále narůstající potřeby mobility vyvolané neregulovaným transportem osob a především surovin a produktů. Negativními faktory jsou plíživě a zdánlivě nenápadně, ale neustále rostoucí podíl zastavěných ploch a ostatních ploch, které významně ovlivňují vláhové i energetické poměry v krajině, špatná druhová skladba a věková i prostorová struktura lesních ekosystémů neodpovídající potenciální přirozené vegetaci a zemědělská půda intenzivně obhospodařovaná v nevhodně velkých celcích, které nejsou vzájemně odděleny funkčními ekostabilizačními prvky v podobě mezí, pásů křovin a stromů a ve kterých téměř zcela absentují solitérní stromy a skupiny dřevin rostoucích mimo les. Toto jsou další zcela zásadní důvody, proč odpovědní zástupci obce musí v příštích letech velmi pečlivě vážít každé rozhodnutí o umístění nových staveb v dosud nezastavěných lokalitách i o nových podnikatelských záměrech a aktivitách, které by ekologickou stabilitu krajiny mohly podstatně snížit či výrazně narušit. Dalším negativním faktorem je přítomnost nevyužívaných, zdevastovaných ploch a objektů („brownfields“) v zastavěném území i ve „volné“ krajině.

Územní systémy ekologické stability (ÚSES) jsou biologickou infrastrukturou zásadního významu. Tato účelně navržená soustava ekologicky stabilnějších částí krajiny by měla vytvářet základní podmínky pro dosažení trvalé ekologické rovnováhy kulturní krajiny, ve které plošně zcela převažují labilní ekosystémy. Zákon ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, definuje územní systém ekologické stability krajiny jako vzájemně propojený soubor přirozených i pozměněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů, které udržují přírodní rovnováhu.

Základními skladebnými prvky ÚSES jsou biocentra, biokoridory a interakční prvky. Biocentrum je biotop nebo soubor biotopů v krajině, který svým stavem a velikostí umožňuje trvalou existenci přirozeného či pozměněného, avšak přírodě blízkého ekosystému. Biokoridor je území, které neumožňuje rozhodující části organismů trvalou dlouhodobou existenci, avšak umožňuje jejich migraci mezi biocentry a tím vytváří z oddělených biocenter síť. Interakční prvky (meze, dřevinné lemy cest a vodních toků, extenzivní sady, louky a pastviny, atd.) mají ekotonální charakter a zprostředkovávají pozitivní působení ekologicky stabilních krajinných prvků na okolní labilnější (agrární, urbánní) krajinu.

Územní systém ekologické stability je členěn do tří hierarchických úrovní (lokální, regionální a nadregionální), přičemž poslední jmenované, doplněné o zóny zvýšené péče o krajinu, se dále stávají součástí ekologické sítě vyššího významu (European Ecological Network, EECNET). Z hlediska přímého vlivu na krajinu jsou nejvýznamnější úrovní lokální/místní

ÚSES, které jsou v optimálním případě tvořeny poměrně hustými sítěmi skladebných prvků (viz Tab. č. 16).

Tab. č. 16: Orientační hodnoty prostorových parametrů skladebných prvků ÚSES

Typy ekosystémů	Plocha (ha)	Typy ekosystémů	Délka (m)
Minimální velikost biocenter lokálního významu		Maximální délky lokálních biokoridorů	
Lesní společenstva	3	Lesní společenstva	2 000
Mokřady	1	Mokřady	2 000
Luční společenstva	3	Luční společenstva	1 500
Společenstva stepních lad	1	Společenstva stepních lad 1. vs	2 000
Společenstva skal	0,5	Společenstva stepních lad 2. a 3. vs	2 000
Společenstva kombinovaná	3	Společenstva kombinovaná	2 000
Typy ekosystémů	Plocha (ha)	Typy ekosystémů	Délka (m)
Minimální velikost biocenter regionálního významu		Maximální délky regionálních biokoridorů	
Lesní společenstva 1. a 2. vs	30	Lesní společenstva	700
Lesní společenstva 3. a 4. vs	20	Mokřady	1 000
Lesní společenstva 5. vs	25	Luční společenstva 1. až 4. vs	500
Lesní společenstva 6. a 7. vs	40	Luční společenstva 5. až 9. vs	700
Přírodní společenstva 8. a 9. vs	30	Společenstva stepních lad	500
Lesní společenstva tvrdého luhu	30	Složený biokoridor	8 000
		Typy ekosystémů	Šířka (m)
Lesní společenstva olšin a měkkého luhu	10	Minimální šířky lokálních biokoridorů	
Mokřady	10	Lesní společenstva	15
Luční společenstva	30	Mokřady	20
Společenstva stepních lad	10	Luční společenstva	20
Společenstva skal	5	Společenstva stepních lad	10
Typy ekosystémů	Plocha (ha)	Typy ekosystémů	Šířka (m)
Minimální velikost nadregionálních biocenter		Minimální šířky regionálních biokoridorů	
Kombinované – jádrové území	300	Lesní společenstva	40
Celkem včetně ochranné zóny	1 000	Mokřady	40
		Luční společenstva	50
		Společenstva stepních lad	20

Zdroj: SKLENIČKA, Petr. Základy krajinného plánování. Praha, 2003.

Nejvýznamnějšími skladebnými prvky ÚSES na administrativním území obce Mokrovousy a v jeho nejbližším okolí jsou:

Regionální ÚSES

- **RBC H061 Dohalická Bystřice** – částečně funkční biocentrum regionálního významu je situované v trase nové hydrofilní větve regionálního ÚSES v údolní nivě Bystřice mezi Mžany a Mokrovousy (mapový list 13-223). Je reprezentativní pro typ biochory 3Nh – užší hlinité nivy 3. vegetačního stupně v bioreionu 1.9 Cidlinském.
- **RBK 1258** – částečně funkční regionální biokoridor propojuje převážně zemědělskou krajinou mezi Mokrovousy a Střetezicemi regionální biocentra RBC 983 Skalka a RBC 1775 Střetezice.

10.2 Ekosystémy

Na administrativním území obce Mokrovousy se nevyskytují žádné přírodní ekosystémy. Přírodě blízkým ekosystémem je část břehových porostů řeky Bystřice a Mlýnského potoka v centrálních partiích administrativního území obce.

V souladu s Mapou potenciální přirozené vegetace České republiky (Neuhäuslová, Z. a kol., 1998) by měla přirozená rostlinná společenstva na většině rozlohy administrativního území obce Mokrovousy tvořit **asociace 7 černýšová dubohabřina (*Melampyro nemorosi-Carpinetum*)**. Ve stromovém patru je dominantním druhem dub zimní (*Quercus petraea*) a habr obecný (*Carpinus betulus*) s častou příměsí lípy malolisté (*Tilia cordata*), na vlhčích stanovištích lípy velkolisté (*Tilia platyphyllos*), dubu letního (*Quercus robur*) a stanovištně náročnějších listnáčů, jako např. jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*), javor klen (*Acer pseudoplatanus*), javor mléč (*Acer platanoides*) a třešeň obecná (*Prunus avium*). Dobře vyvinuté keřové patro tvořené mezofilními druhy opadavých listnatých lesů nalezneme pouze v prosvětlených porostech. Vyskytují se v něm semenáče, výmladky a nižší jedinci dřevin stromového patra doplněné svídou krvavou (*Cornus sanguinea*), lískou obecnou (*Corylus avellana*) a zimolezem obecným (*Lonicera xylosteum*). Charakter bylinného patra určují mezofilní druhy, především jaterník podléška (*Hepatica nobilis*), svízel lesní (*Galium sylvaticum*), zvonek broskvolistý (*Campanula persicifolia*), hrachor jarní (*Lathyrus vernus*), hrachor černý (*Lathyrus niger*), pitulník žlutý (*Galeobdolon luteum*), černýš hajní (*Melampyrum nemorosum*), plicník lékařský (*Pulmonaria officinalis*), bažanka vytrvalá (*Mercurialis perennis*), kopytník evropský (*Asarum europaeum*), řimbaba chocholičnatá (*Pyrethrum corymbosum*), violka lesní (*Viola reichenbachiana*), méně často pak trávy, jako kostřava různolistá (*Festuca heterophylla*) a lipnice hajní (*Poa nemoralis*).

Pouze výše uvedené druhy dřevin by měly být na administrativních územích obce Mokrovousy i okolních obcí a měst používány při kompenzačních výsadbách, při výsadbách doprovodné zeleně (silniční vegetace) na silničních pomocných a jiných vhodných pozemcích podél komunikací, při výsadbách zelených clon kolem rezidenčních, komerčních a průmyslových zón, při novém zalesňování vhodných ploch a zejména při umělé obnově existujících lesních porostů. Používání druhů neodpovídajících příslušné nadmořské výšce a stanovištním podmínkám nebo dokonce druhů nepůvodních je v rozporu s principy ochrany přírody a krajiny. Nezbytným managementovým opatřením je důsledné odstraňování invazních neofytů z břehových a kontaktních porostů v nivě řeky Bystřice a Mlýnského potoka.

10.3 Zvláště chráněná území

Přímo na administrativním území obce Mokrovousy se nenachází žádné zvláště chráněné území definované zákonem ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Centrální částí administrativního území obce Mokrovousy prochází evropsky významná lokalita EVL CZ0523264 Bystřice, která byla vyhlášena nařízením vlády 22. 12. 2004 na ochranu populace velevruba tupého (*Unio crassus*) na celkové ploše 51,701 ha na území obcí Benátky, Boharyně, Cerekvice nad Bystřicí, Dohalice, Hněvčeves, Hořice, Jeřice, Kunčice, Mokrovousy, Mžany, Nechanice, Rašín, Sadová, Sovětice a Třesovice (viz Obr. č. 13). Vyhlášené území NATURA 2000 zasahuje nivu řeky Bystřice mezi Březovicemi a Boharyní v rozpětí nadmořských výšek 233 – 282 m n. m. – část regionálního biokoridoru v severovýchodní části a lokální biokoridor navazující na navržené lokální biocentrum. Jedná se o menší pahorkatinný tok, který byl částečně zregulován a protéká intenzívně zemědělsky využívanou a odlesněnou krajinou. Je to jedna z cca 10 lokalit velevruba tupého v Čechách. Naturovými biotopy zde jsou: 6430 Vlhkomilná vysokobylinná lemová společenstva nížin a horského až alpínského stupně; 9170 Dubohabřiny asociace *Galio-Carpinetum* a 91E0 Smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*).

Obr. č. 13: Ochranné pásmo EVL CZ0523264 Bystřice a PP Bystřice v obci Mokrovousy

Zdroj: MapoMat

10.4 Vodní hospodářství

Podle Rámcové směrnice 2000/60/ES o vodní politice Společenství má být do 22. 12. 2015 ve všech členských státech Evropské unie dosaženo dobrého stavu vodních útvarů povrchových

vod. Ke splnění tohoto cíle byly v České republice mimo jiné zpracovány a schváleny zastupitelstvy dotčených krajů Plány oblasti povodí, včetně příslušných programů opatření. Ochrana povrchových vod před znečišťováním je v České republice upravena především zákonem č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a nařízením vlády č. 61/2003 Sb., o ukazatelích a hodnotách přípustného znečištění povrchových vod a odpadních vod, náležitostech povolení k vypouštění odpadních vod do vod povrchových a do kanalizací a o citlivých oblastech, ve znění pozdějších předpisů. Strategie na ochranu jakosti povrchových vod mimo jiné zahrnuje zavedení nejlepších dostupných technologií v oblasti zneškodňování odpadních vod, jejichž aplikací se předpokládá další zlepšování jakosti vody v tocích tak, aby ve všech koncových profilech vodních útvarů byly splněny normy environmentální kvality stanovené nařízením vlády č. 61/2003 Sb. Jakost vod v povrchových tocích je hodnocena podle ČSN 75 7221 „Jakost vod – Klasifikace jakosti povrchových vod“ (Český normalizační institut, říjen 1998).

Jakost vody v řece Bystřici i v Mlýnském potoce je ovlivňována splachy z okolních zemědělských půd a náleží do III. třídy jakosti vod – znečištěná voda (podmínky pro existenci bohatého a vyváženého ekosystému nemusí být v důsledku vyšší míry ovlivnění lidskou činností vytvořeny).

Katastrální území Mokrovous neleží v chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV) vymezené v souladu s ustanoveními nařízení vlády ČSR č. 85/1981 Sb. ani nepatří do tzv. zranitelných oblastí, které byly stanoveny nařízením vlády č. 262/2012 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a akčním programem, ve znění pozdějších předpisů.

Na administrativním území obce Mokrovousy se nevyskytují žádné lokality, které by byly lázeňskými místy, ani zde nejsou žádné zdroje vod, které by mohly být, v souladu s ustanoveními zákona č. 164/2001 Sb., o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů (lázeňský zákon), ve znění pozdějších předpisů, prohlášeny přírodními léčivými zdroji nebo zdroji přírodních minerálních vod.

10.5 Ochrana ovzduší

Na administrativním území obce Mokrovousy nejsou velké zdroje znečištění ovzduší evidované Českou inspekcí životního prostředí (REZO 1) ani střední zdroje znečištění ovzduší evidované Krajským úřadem - referátem životního prostředí (REZO 2). Vzhledem k plynofikaci obce a k absenci velkých průmyslových podniků je v současnosti nejvýznamnějším zdrojem znečišťování ovzduší osobní a nákladní doprava na silnici I. třídy č. 35 Hradec Králové – Jičín – Turnov, kde denně projíždí až 11 665 motorových vozidel. Silniční doprava na této komunikaci je rovněž nejvýznamnějším zdrojem hlukové zátěže. Účinným opatřením pro zlepšení stavu životního prostředí je výsadba dostatečně širokých patrových clon keřů a stromů vhodného druhového složení podél komunikací a v okolí rezidenčních zón.

10.6 Odpadové hospodářství

Podle § 3 zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů je odpadem každá movitá věc, které se osoba zbavuje nebo má úmysl nebo povinnost se jí zbavit, a která přísluší do některé ze skupin odpadů uvedených v Příloze č. 1 k uvedenému zákonu. V souladu s ustanovením § 4 zákona č. 185/2001 Sb. je komunálním odpadem veškerý odpad vznikající na území obce při činnosti fyzických osob, který je uveden jako komunální odpad v Katalogu odpadů, s výjimkou odpadů vznikajících u právnických osob nebo fyzických osob oprávněných k podnikání. Odpadem podobným komunálnímu odpadu je veškerý odpad vznikající na území obce při činnosti právnických osob nebo fyzických osob oprávněných k podnikání, který je uveden jako komunální odpad v Katalogu odpadů. Odpadovým hospodářstvím je pak systematická činnost zaměřená na předcházení vzniku odpadů, na nakládání s odpady a na následnou péči o místo, kde jsou odpady trvale uloženy, jakož i kontrola těchto činností.

Katalog odpadů je stanoven vyhláškou MŽP č. 381/2001 Sb., kterou se stanoví Katalog odpadů, Seznam nebezpečných odpadů a seznamy odpadů a států pro účely vývozu, dovozu a tranzitu odpadů a postup při udělování souhlasu k vývozu, dovozu a tranzitu odpadů (Katalog odpadů), ve znění pozdějších předpisů.

Další aktivity, technické požadavky, požadavky na evidenci, administrativní a správní činnosti v oblasti odpadového hospodářství jsou definovány ve vyhlášce MŽP č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady, ve znění pozdějších předpisů.

Obec Mokrovousy má zaveden systém tříděného (separovaného) sběru odpadu. Tříděný sběr je na jejím území zajišťován donáškovým způsobem do sběrných nádob (kontejnerů) na sklo, plasty a papír. Komunální odpad je odstraňován do popelnic a kontejnerů a odvážen firmou Marius Pedersen, a. s. na řízené skládky.

Obec Mokrovousy by měla sledovat a pravidelně jednou za rok vyhodnocovat indikátor efektivity systému tříděného sběru odpadů. Ve spolupráci s občany se musí pokusit realizací vhodných opatření zvýšit účinnost tříděného sběru a tím snížit celkové náklady na odstraňování komunálního odpadu.

11. Veřejný pořádek a bezpečnost

Na bezpečnost a veřejný pořádek v obci Mokrovousy dohlíží Policie ČR, která byla jako ozbrojený bezpečnostní sbor České republiky zřízena zákonem ČNR č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Její postavení v současné době upravuje zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Policie slouží veřejnosti a jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku veřejného pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropských společenství nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu. Policie ČR je podřízena Ministerstvu vnitra ČR.

12. Cestovní ruch, turismus, rekreace

Region poskytuje větší množství turisticky atraktivních cílů, které jsou při ubytování v Mokrovousech poměrně snadno dostupné. Jedná se např. městskou památkovou rezervaci v Hradci Králové, Hrádek u Nechanic, kostel Nejsvětější Trojice se Zubatovskou kaplí, který je nejstarší stavbou Chlumce nad Cidlinou, aj.

13. Samospráva obce Mokrovousy

- Jana Pečenková – starostka obce Mokrovousy;
- Milan Holubec – místostarosta obce Mokrovousy;
- Rostislav Hypius – místostarosta obce Mokrovousy;
- Michal Láša – člen Zastupitelstva obce Mokrovousy;
- Michaela Langrová – členka Zastupitelstva obce Mokrovousy;
- Robert Hypius – člen Zastupitelstva obce Mokrovousy;
- František Chmelíček – člen Zastupitelstva obce Mokrovousy.

14. Vnější vztahy obce Mokrovousy

Obec Mokrovousy je členem Mikroregionu Nechanicko (<http://www.nechanicko.cz/>), založeného v souladu s ustanoveními § 49 a souvisejících zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, dne 4. října 2001. Registrace u tehdy existujícího Okresního úřadu Hradec Králové se uskutečnila dne 4. března 2002. Jedná se o dobrovolný svazek sdružující 20 obcí z předválečného okresu Nechanice. Předmětem činnosti svazku je ochrana společných zájmů a veškerých aktivit, které povedou k ekonomickému, kulturnímu a sociálnímu rozvoji mikroregionu, tvořenému katastrálními územími všech členů svazku. K hlavním předmětům činnosti svazku patří účast v národních a mezinárodních programech, příprava a realizace integrovaných projektů a rozvojových strategií, přeshraniční spolupráce a aktivity vedoucí k postupnému vyrovnávání rozvojového potenciálu všech členů. Obec Mokrovousy je členem MAS Hradecký venkov.

15. Závěr

Obec Mokrovousy má z hlediska dlouhodobě udržitelného rozvoje komplikovanou situaci. V rámci ekonomického a sociálního pilíře udržitelného rozvoje jsou negativními faktory nedostatek finančních prostředků na realizaci opatření aktivní politiky zaměstnanosti, nízká míra podnikatelské aktivity a relativně vysoká nezaměstnanost. Environmentální pilíř negativně ovlivňuje obhospodařování zemědělské půdy v nevhodně velkých celcích, které nejsou vzájemně odděleny funkčními ekostabilizačními prvky v podobě mezí, pásů křovin a stromů a ve kterých téměř zcela absentují solitérní stromy a skupiny dřevin rostoucích mimo les. Dalšími negativními faktory jsou nepříliš vysoká účinnost systému tříděného sběru odpadu a absence lesních porostů.